

Out!

© 2012 COPYRIGHT
OUT!- OM DANSK TENNIS CLUB
OG TENNISPILLEREN LEIF ROVSING
RENÉ KURAL, TORBEN ESKEROD
FORLAGET RHODOS ☞
DANSK TENNIS FOND

TILRETTELÆGNING: RUBEN BLÆDEL
OVERSÆTTELSE KENJA FRIIS HENRIKSEN
PRODUKTION: WWW.RHODOS.DK
ISBN 87 7245 XXX X
EAN 9877245 XXXX
PRINTED IN DENMARK

René Kural

Out!

- om Dansk Tennis Club
og tennisspilleren
Leif Rovsing

Med fotografier af Torben Eskerod

*Udgivet af Dansk Tennis Fond
i samarbejde med Forlaget Rhodos*

INDHOLD

INDLEDNING	7
ADOPTIVBARN OG PENGEMAND	12
EN STORSTILET KARRIERE BEGYNDER	16
SKANDALEN	18
DOMMEN	20
TÆPPEBOMBER DBU	22
EKSKLUSIONEN OPHÆVES	24
KLASSEFORSKELLE I SPORTSKULTURERNE	26
VEJE TIL OMVERDENENS RESPEKT	28
LOVENE BØJES	29
DA ROVSING LAVEDE FODFEJL	30
LEIF ROVSINGS LEGAT OG DANSK TENNIS FOND	32
KLØVERMARKENS TENNIS KLUB	33
FODBOLD KONTRA TENNIS	34
MORAL ELLER JURA?	36
DANSK TENNIS CLUB	39
ET "VERDENS-SPORTS-ETABLISSEMENT" TAGER FORM	40
SAMTIDENS RUM TIL DEN TIDLIGE GYMNASTIK OG TENNISSPORTEN	45
ET TENNISANLÆG I EN STILMÆSSIG BRYDNINGSTID	50
DE ÆGYPTISKE OG BALINESISKE BILLEDER	56
FRA REJSESKILDRINGER TIL UDSMYKNINGER	67
BALI: DET UFORVANSKEDE PARADIS	69
EN VERDENSFORBEDRER	78
BALI-LANDSBYEN I NORDSJÆLLAND	80
PÅ TALERSTOLEN	90
PORNOGRAFIAFFÆREN I 1955	92
DEN SIDSTE TID	94
SPORT FOR (NÆSTEN) ALLE	101
ENGLISH SUMMARY	203
LITTERATUR	120
NOTER	122

INDLEDNING MED EN MERE UDDYBENDE OVERSKRIFT

I dagbladet BT kunne man 13.april 1917 læse, at den landskendte tennisspiller Leif Rovsing for egne midler ville opføre en så exceptionel tennishal, at han ligefrem kaldte den et “Verdens-Sports-Etablissement”.¹ Grunden havde han fundet i nærheden af København. Journalist Ardens beskriver indgående, hvordan det er de smålige og provinsielle former, som kendetegner sporten i hovedstaden, der har fået Rovsing på ideen om en mønsterhal til en halv million kroner. I artiklen udtaler Rovsing nedladende, at hans hal ikke skal ligne den hos B.93, der ligner et “gravkammer” med en tung “Hennebique-Hvælving”.

Hans nye hal skal indrettes med optimale lysforhold, være lys og venlig, gerne med et fladt glastag som palmehaven på Hotel d’Angleterre. Rundt om banen skal tilskuerne kunne nyde te og drinks samt indtage muffins. I indre saloner kan medlemmerne spille billard og bridge, mens der i et veludstyret bibliotek skal ligge al den internationale tennislitteratur, man måtte ønske. Der skal indrettes en række yderst komfortable bade og muligvis en amerikansk salon for selvbarbering. I forlængelse af “palæet” med det fyrstelige udstyr vil han opføre sin egen bolig og anlægge to udendørsbaner. Når byggeriet bliver så

luksuriøst, vil kunderne ikke kunne holde sig væk, og derfor vil det kunne betale sig økonomisk, forklarer han. “Det er netop saadan et Etablissement ... Byen sukker efter”, citerer den duperede journalist ham for at sige.

Det er først 85 år senere, at jeg selv stifter bekendtskab med tennishallen, Dansk Tennis Club og Leif Rovsing. Det var en kollega på Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering, som fortalte mig om en usædvanlig tennishal nord for København. Den havde et særegent lysindfald, tesaloner, keramik over banen, “og så frække motiver på væggene”, som han sagde med et smil for at fremme interessen. Det havde han nu ikke behovet, for da jeg underviser og forsker i nye planlægningsstrategier og alternative løsninger til forbedringer af kropskulturens by og rum, lød hallen for speciel til, at jeg kunne overhøre hans oplysninger. Men han vidste ikke nærmere, hvor den lå, bare nord for hovedstaden.

Det blev starten til en række lange cykelture. Der er mange tennishaller nord for København, men umiddelbart ikke nogen, der passede på beskrivelsen. Jeg finkæmmede bydelene, og en dag var heldet med

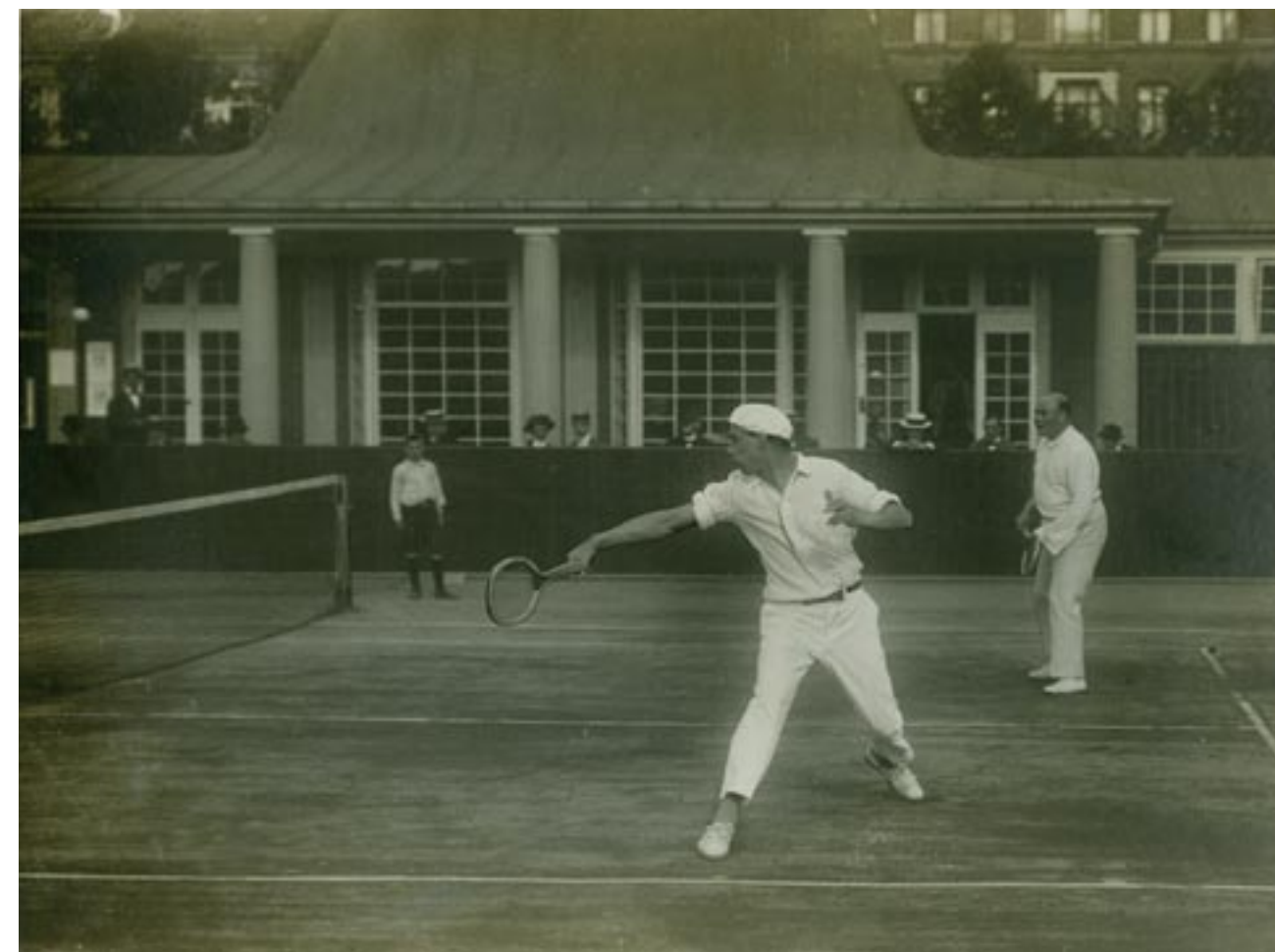

mig. I et smukt kvarter af pragtvillaer, lave rækkehuse og gamle haver ragede den majestætisk i vejret, svøbt i okkergule og okseblodsrode farver.

Jeg listede ind, og allerede i indgangspartiet afslørede ægyptiske motiver på væggene, at her var tale om noget helt usædvanligt. Videre inde i tennishallen føjede de dekorerede vægflader, gallerier, højsiddende sidelys og vinkelret placerede hvide sejl sig intelligent til rummets overordnede proportioner, form og farveholdning. De højsiddende vinduer skabte visuel sammenhæng mellem ude og inde og lagde et smukt, støvet efterårslys hen over banerne og spillernes bevægelser. Tesalonen med dens interiør, balinesiske og ægyptiske udsmykninger på væggene så næsten ud som om et selskab lige havde rejst sig.

De kommende års research bragte mig gennem en hel stribe af eventyrlige historier: en excentrikeres fascinerende livshistorie, hans centrale placering som en af Danmarks bedste tennisspillere i sportens tidlige år, tilblivelsen af et originalt stykke idrætsarkitektur, ophavsmandens indsats for homoseksualitetens anerkendelse i sportsverdenen, hans bidrag til rejsebogens historie, hans tilskud til verdensforbedringens fortælling og meget, meget mere.

Leif Roving var en af Danmarks bedste herredouble tennisspillere med fem danske mester-skaber. I 1907, 1908 og 1913 med Hans Wedege som makker (ude), i 1916 med Erik Tegner (inde) og samme år med Aage Madsen (ude)

Roving ses her spille på KBs anlæg på Pile Allé, Frederiksberg. I baggrunden ses klubhuset, tegnet af arkitekt Einar Madvig i 1913, indeholdende omklædning, garderober og restauration. Der var planer om en egentlig tennishal til bygningen, men byggesummen blev først tilvejebragt i 1916, så hovedprojektet, hallen, stod først færdig i 1918

Spørgsmålene tårnede sig op. Hvorfor etablerede han sin egen turnering og hal? Hvorfor var det så vigtigt for ham pludselig at bryde ud af den tennisver-

den, han havde domineret i årevis? Hvorfor var en så usædvanlig hal alligevel nærmest ukendt i den brede offentlighed? Og af hvilken grund byggede Roving

Foreviget på ét billede ses her den absolutte topelite i dansk tennissport frem til 1920'erne. Fra venstre ses Axel Thyssen, M. Bjerre, Erik Tegner, Vagn Ingerslev og med det imageplejende lommestørklæde på hovedet, Leif Røvsing. Denne helt unikke forevigelse af stortalent er fra Stockholm 1915, og spillerne Thyssen, Tegner, Ingerslev og Røvsing vandt i alt 37 danske mesterskaber

sigt en Bali-landsby på et fredet areal i Nordsjælland med tilhørende langbåde på stranden?

Da arbejdet med bogen blev sat i gang, forventede jeg ikke, at der eksisterede ret meget materiale om hovedpersonen. Røvsing havde ingen slægtninge, og

de tætte venner han trods alt havde, var for længst døde. Men arkiverne på Rigsarkivet og Det Kongelige Bibliotek viste sig at indeholde en del mere materiale end forventet, hvoraf meget aldrig har været offentliggjort. Jo længere ind i historien om ham, jeg kom, jo tydeligere stod det klart, at her var en menneske-

skæbne, hvis spændende - og til tider også ulykkelige - livshistorie fortjente at blive fortalt.

Røvsings liv tog en voldsom kovending i 1917, da han på grund af rygter om homoseksualitet blev ekskluderet af Dansk Boldspil-Union fra at deltage i danske og udenlandske tennisturneringer. Hans liv var fra da af en rutschetur af op- og nedture. Det, der tegnede til en formidabel tenniskarriere blev i de følgende 60 år en sportsmands ensomme kamp mod både idrættens organisationer og det danske retssystem for at få omstødt den udelukkelse, han hele sit liv opfattede som en uretfærdighed. En dom, der fældedes i den moralske diskussion snarere end i juraen.

Læseren vil opdage, at Røvsing hverken skal glorificeres som helt eller opfattes som skurk. Han er begge dele. Han er krukket, arrogant og selvovervurderende samtidig med, at han er en enestående sports- og forretningsmand, der tør bryde med datidens snævre grænser for social adfærd. På sin sære kejtede måde tager han kampen op for retten til at dyrke sport, uanset idrætsmandens seksuelle observans. Det er til tider ved at tage livet af ham, og psykisk bryder han da også sammen ved flere lejligheder. Men stædigt bliver han ved. Karakteregenskaben "vedholdenhed" bliver på en og samme tid både hans styrke og svaghed. Den er lige præcis barrieren, der hindrer ham i at komme videre i livet.

INSPIRATION OG STØTTE TIL ARBEJDET
 Dansk Tennis Fond har ikke bare støttet arbejdet og bogen økonomisk men er også gået aktivt ind i diskussionen af bogens vinkling af stoffet. Jeg skylder derfor stor tak til Klaus Henningsen, Nikolai Jensen og Poul Flemming Hansen. Også ægyptolog Anne Haslund Hansen fra Nationalmuseet, professor i litteraturvidenskab Martin Zerlang, professor, arkitekt Hans Munk Hansen og dr. phil. Wilhelm von Rosen har meget velvilligt stillet deres tid, kæmpe viden og materiale til rådighed. Tak til de mange venlige personer, jeg har interviewet eller modtaget hjælp af. Først og fremmest Pernille Visnek og Lars Danker, Birte Poulsen, Merete Bjerngaard, Molly Martin og Torben Ulrich, Birgit og Jens Sneding, Jane og Hans Jørn Jensen, Kai Sigvald Madsen, Knud Jensen samt Knud Meden. Tak til personalet på Rigsarkivet og Det Kongelige Bibliotek for de mange timer, jeg har tilbragt i deres selskab, samt til Gentofte Kommune, Lokalhistorisk Arkiv for Gentofte Kommune og Halsnæs Kommune.

Da bogen også er et resultat af min forskning på Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering (KADK) skal kolleger fra skolen og ansatte på Center for Idræt og Arkitektur (CIA) også have en stor tak for interesse og nysgerrige spørgsmål, der ledte videre til ny erkendelse.

René Kural

ADOPTIVBARN OG PENGEMAND

Der foreligger ikke mange oplysninger om Leif Rovsings opvækst, og de, der foreligger, fortæller ikke nogen klar historie. Han blev født 27. juli 1887 i Holmens Sogn som barn af den ugifte 31-årige Marie Cathrine Nielsen Quist, og Ludvig Leif Sadi Quist, som han da hed, var dermed et såkaldt uægte barn. Men det, der kunne ligne starten på et meget usikkert liv, forvandlede snart til en lys og lovende fremtid. Ifølge bevilling af 25. februar 1889 blev den lille Leif adopteret af grosserer Elif Harald Rovsing og fik derfor hans navn. Det lidt bemærkelsesværdige er, at hans mor ti dage inden fødslen flyttede ind hos grosserer Rovsing på Frederiksvej 4. Det kunne tyde på, at grosserereren faktisk var Leif Rovsings biologiske far, men at han ved at adoptere sønnen undgik at gifte sig med moren.

Grosserer Elif Rovsing var barn og arving af professor Kristen Rovsing, der bestyrede Borgerdydsskolen i København, og da Leif kom i skole, var intet mere nærliggende end at sætte ham i "Borgerdyden", som den kaldtes.² Trods familierelationen blev skolegangen imidlertid ikke lykkelig. I den vidtløftige bog *Fra Pygmæ til vor Type* (1946) finder man et par sider om denne skole, der "var anset for at være human – der slog man kun børnene med næverne i ansigtet."³ Han fortæller, at den dag, han efter "12 aars aandelig pine" forlod skolen, var den lykkeligste dag i hans liv,

og begrundet lykken med et signalement af skolens åndløse undervisning i geografi, historie, dansk, latin, tysk, religion osv. Det eneste lyspunkt i denne skolehistorie var, at hans far støttede ham over for skolen:

Forf:s fader, som var en klog mand, fik sat igennem, at hans søn kun maatte høres i det første vers af en salme og ikke i katekismus, ti dennes fortvivlelse en dag, fordi han fik mdl. [mådeligt] i salmevers, fik ham til at flygte fra skolen, hjem for at søge trøst i sin nød. Da rektoren kom hjem til hans fader for at berette om flugten, fik han ingen god modtagelse....⁴

Leif Rovsing fortæller ikke om sit forhold til kammeraterne, men nævner, at en klassekammerat, Kai Klitgaard, i bogen *Dybet* (1942) skrev om sine tilsvarende oplevelser på denne skole, hvor rektoren "nedkuede evner og selvstændighed med knaldende lussinger."⁵ Selv valgte Rovsing at bevæge sig fra de personlige til almene betragtninger om opdragelse, ikke mindst opdragelsen i de store byer, som i de fleste tilfælde tvinger mennesker "paa flugt fra virkeligheden." Måske det også er denne trang til at flygte, som har fået Rovsing til at vige uden om den alt for tætte selvbiografiske beretning.

Elif Rovsing døde 12. april 1910, og efterlod den 22-årige unge Leif en anseelig formue. Denne investerede han med imponerende sikker hånd i bl.a. aktier, og

Rovsing sammen med Erik Tegner i Stockholm 1915. Parret blev året efter danske mestre i her-redouble, indendørs

han kunne leve af den, til han døde 17. juni 1977 på et plejehjem i Ordrup.

I årene omkring århundredskiftet var barndom og ungdom sat på dagsordenen. År 1900 erklærede Ellen Key med titlen på sin berømte bog, *Barnets århundrede*, at det 20. århundrede tilhørte børnene. Spejderbevægelsen, der blev stiftet i 1907, fik sin danske afdeling to år senere. Sportsbevægelsen var inde i en rivende strøm med grundlæggelse af klubber over hele landet. Inden for kunstens verden talte man simpelthen om Jugend. Og strandliv og soldyrkelse blev en del af kunstens motiver, ligesom det blev en del af det nye ungdomsliv. I artiklen "Ungdomsliv 1892-1920" fortæller Rovsing, at han på Charlottenlund Badeanstalt "hele sin skoletid hentede sundhed ved at bade og sole sig hver dag de tre måneder af året."⁶

Som tennisspiller og "nybagt tennisberømthed" var Leif Rovsing en del af denne strømning i tiden, som omfattede kropslig frigørelse i bredere forstand inklusive den seksuelle frigørelse. I *Fra Pygmæ til vor Type* tegner han et billede af en moderne storbykultur, hvor familien er på vej til at blive overflødig, men moderniseringen var dog ikke mere omfattende end, at han samtidig anfører, at forældrene fortsat holder deres børn i uvidenhed om kønslivet.⁷ For Leif Rovsing, der allerede som barn gjorde homoseksuelle er-

Leif Roving (tv) og Hans Wedege i Stockholm 1908. Makkerparret står i den dansk-svenske arkitekt Torben Gruts tennispavillon for Kronprinsens Lawn-Tennisklubb (KLTK) fra år 1900. I anknøtning til tennishallen var der saloner med tæpper på gulvene, bløde sofaer, klaver samt indrammede oliemalerier på væggene. Kampene i mændenes single spilledes fra 18.-25. april 1908 og begge spillere klarede sig kun frem til anden runde, hvor Roving tabte til Carling og Wedege til Setterwall. De var beviseligt bedst sammen som makker på banen

faringer på Charlottenlund Badeanstalt, blev denne frigørelse selvfølgelig et livslangt problem og projekt. Den seksuelle frigørelse er hovedtemaet i "Ungdomsliv 1892-1920", som Leif Roving i den sene alder af 67 år skrev som artikel til *Vennen*, et nordisk tidsskrift for homoseksuelle.⁸ I artiklen skriver han uden omsvøb om det naturlige i, at raske drenge tilfredsstiller hinanden seksuelt. Selv mener han således at erindre, at han som femårig blev forført af en dreng på syv. Denne forførelse af et "ældre forbillede" var en kildrende fornemmelse og med til at lære ham det "naturlige" i sex mellem drenge. Senere blev han som 14-årig forført af en student på førømtalte badeanstalt. I erindringerne fra de tidlige år fortæller han imidlertid ikke kun om "homosex". Han meddeler, at han fra studentertiden og 12 år frem som ombejlet "flot fyr og nybagt tennisberømt" mest var forelsket i kvinder, og at otte af bekendtskaberne kunne være endt i ægteskab. Han erindrer, hvor hurtigt forelskelserne kunne brænde ud, hvilket dels tyder på, at de var "nødvendige eventyr" for at nå til erkendelse af hans

Roving holder fast i cand. jur. Vagn Ingerslev. Selvsamme Ingerslev var en af Danmarks bedste singlespillere med i alt 15 mesterskaber. Yderst til højre står Hans Wedege, mens kvinden er ukendt. Bemærk dog tøjet, tennis blev spillet i

egen seksualitet, dels nævnes for at vise hans ulyst til og ringeagt for visse kvinder - især dem fra lavere samfundslag:

Forf. prøvede også coitus med kvinder fra et lavere samfundsniveau end hans, men mistede snart interessen herfor, og efter 2 gange at have været udsat for pengeafpresning for påstået besvangring, hørte han op at komme sammen med disse piger.⁹

Han slutter alligevel med at understrege, at han såmænd havde været sammen med både mænd og kvinder af alle hudfarver, men aldrig tænkt over, hvilket køn de var af, så længe de var kønne og interessante.¹⁰

Arven efter faderen efterlod i 1910 Leif Roving som en hovedrig 22-årig. Verden stod åben for ham, alle muligheder syntes inden for rækkevidde. Kilderne fortæller ikke om dette privilegerede øjeblik i hans liv, men det er i hvert fald sikkert, at tennisspillet var en af de muligheder, han rakte ud efter. Her kunne han udfolde sig kropsligt, udfordre sit intellekt og samtidig tilfredsstille den fighter-vilje, som kom til at sætte sit præg på hele hans liv.

EN STORSTILET KARRIERE BEGYNDER

Leif Rovsing blev allerede som 13-årig i 1900 medlem af KB (Kjøbenhavns Boldklub).¹¹ Tennis fyldte så meget i hans liv, at han, efter eget udsagn, som ung blev "... anset for ikke at kunne tale om andet end tennis".¹² Han skulle over årene udvikle sig til en meget talentfuld sportsmand, der blev kendt som en stærk server og god flugtspiller.¹³ I 1910 deltog han i Wimbledon - uden dog at opnå den store succes. Anderledes forholdt det sig ved de skandinaviske mesterskaber. Han blev flerdobbelt dansk mester i double, bl.a. med Erik Tegner i 1916, og samme år svensk og norsk - som det kaldtes - international single mester.¹⁴

Da Sverige fik tildelt afholdelsen af OL 1912, repræsenterede Rovsing Danmark. Det var her på de udenørs baner med over tusind tilskuerpladser, at han blev nr. 17 i single og sammen med Victor G. Hansen nr. 9 i double. Referatet af herredoubten mod russerne Soumakoroff og Alenitzyn fortæller, at danskerne i starten af kampen var modstanderne overlegne, og at det tegnede til at blive en let sejr. Men russerne kløede ufortrødent på, og da Alenitzyn, der ellers havde spillet svagt, flyttede sig længere tilbage på banen, begyndte de at spille hårdere. Dette ændrede matchen, og efter danskerne havde vundet første sæt, tog Soumakoroff og Alenitzyn de næste tre på stribe. Resultat: Soumakoroff og Alenitzyn vandt med 3-6; 6-3; 7-5; 6-3.

Af danskerna spelade Rovsing bra, dock inte så säkert som under matcherna mot Wennergren. Hansen föll tillbaka un-

*der de avgörande spelen och bidrog därigenom väsentligen till nederlaget.*¹⁵

Rovsing deltog ved verdensmesterskaberne i indenørs tennis i 1913 - igen uden den store medgang - men nåede senere i 1923 sammen med doublemakkeren Tegner i finalen ved verdensmesterskaberne i Barcelona. Den tabte de dog til Cochet-Couitéas, der på det tidspunkt var blandt verdens bedste spillere og part af de såkaldte "fire musketerer".¹⁶

Rovsing var en kendt person i sportens verden. Hans dybe engagement i tennis og nyheden om hans "Verdens-Etablissement" betød, at "...der ikke [er] en, der ikke aner, hvem Manden er .... Det er naturligvis Leif Rovsing", som BTs journalist overstrømmende omtalte ham.¹⁷ Men avislæserne har sandsynligvis også haft kendskab til Rovsings rigdom og dekadence, hvilket bl.a. fornemmes i den karikatur, der blev bragt af ham på forsiden af *Vore Herrer* 15. juni 1916. Men allerede året efter blev Rovsing udstødt socialt fra tennisverdenen, fordi han, ifølge boldspilunionerne, begik noget ulovligt. Det hele startede med en flirt.

Mandbladet Vore Herrer bragte i juni 1916 denne karikatur af Rovsing. Pressen var i ofte i hælene på ham, og i Illustreret Tidende fra 22. september 1912 rapporterede journalist Nils Middelboe fra KBs årlige mesterskaber, og kaldte her Rovsing for "Danmarks med et mildt Udtryk mest lunefulde Spiller". Rovsing havde i anden runde slået den danske singlemester, Vagn Ingerslev, men trak sig i tredje overfor en forholdsvis dårlig spiller, der således kom i finalen og her blev let overvundet i tre sæt

SKANDALEN

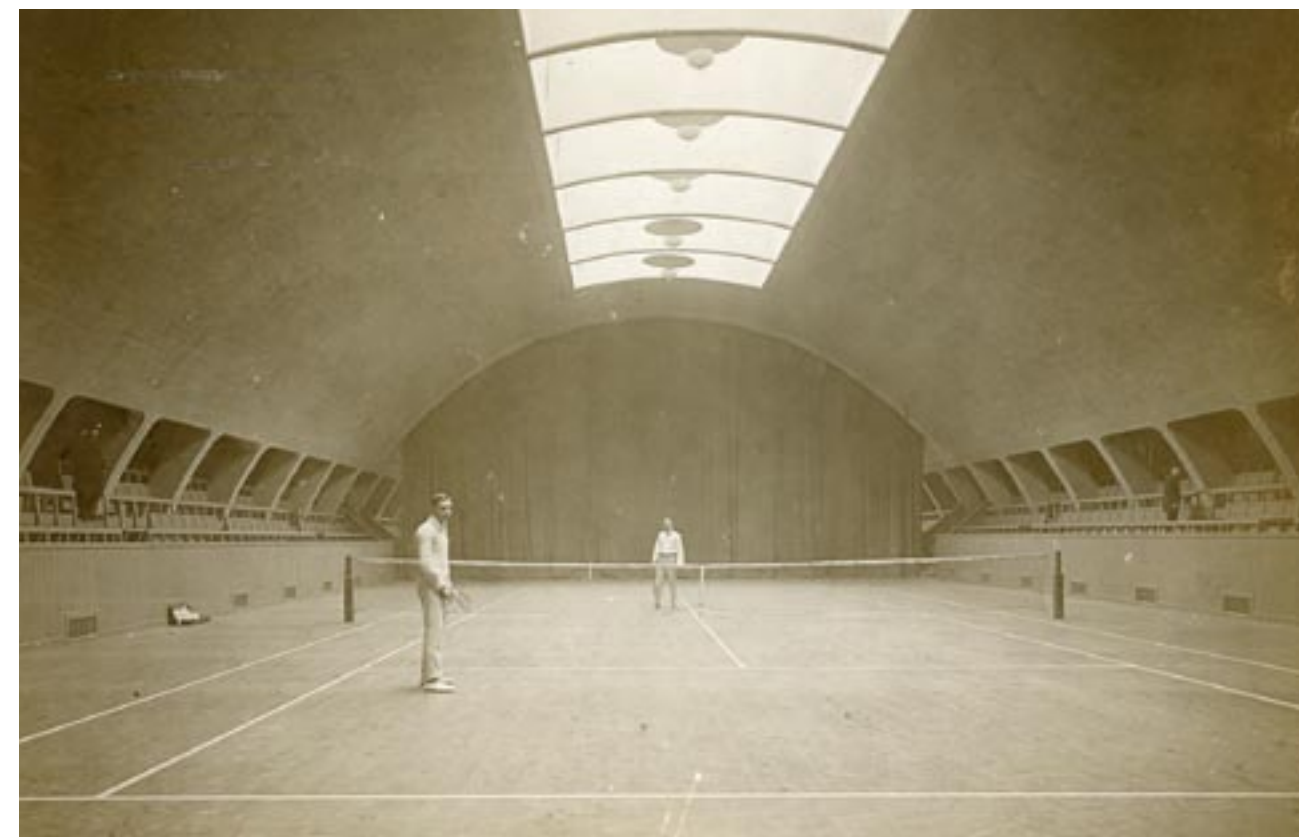
I efteråret 1916 får Leif Rovsing besøg af den kun 18-årige stud. polyt. Haldor Nørregaard, der er søn af Handelsbankens direktør. De hører musik på Rovensings grammofon, og i tonerne fra lakpladerne opstår en intim atmosfære. Ifølge gæsten rykker den 11 år ældre Rovsing pludselig tættere på ham. Han taler om homoseksuelle forhold og begynder at kysse og kæle med ham. Til sidst spørger Rovsing ham direkte, om han vil stå i forhold til ham.

Hvad der helt præcist hændte, var der efterfølgende mindst to meninger om. Rovsing forklarede, at Nørregaard var kommet til ham og ikke omvendt og afviste anklagerne om at have forført ham mod hans vilje med, at hvad han i øvrigt foretog sig i sit privatliv ikke kom andre ved. Desuden havde den 18-årige indrømmet at have homoseksuelle erfaringer, afslørede Rovsing, idet Nørregaard i sin tid var blevet forført af sin lærer og havde stået i forhold til et par af sine kammerater. Haldor Nørregaard gik, muligvis tilskyndet af sin far, til bestyrelsen af B.93, og hans historie havde en anden drejning. Her bedyrede den ingeniørstuderende, at han havde ladet Rovsing gå så vidt, fordi han ikke først havde været klar over hans hensigter og i øvrigt havde været bange for ham, idet de var alene. Det fik bestyrelsen af B.93 op af stolene. Man ville af med Rovsing, men det skulle ske i mindelighed. Dels for at undgå at Nørregaards navn kom ud i "småbladene", dels for at anerkende at Rovsing trods alt var en påskønnet tennisspiller. På bestyrelsens vegne ville

formand og kasserer for B.93, overretssagfører Poul Groes og fuldmægtig Aage Buntzen, derfor mødes privat med Rovsing og her tilbyde ham, at han selv kunne trække sig fra klubben. Som gengæld for at ordne sagen i al ubemærkethed, skulle han gå med til ikke at deltage i turneringer i Danmark, Sverige og Norge. Han måtte ligeledes ikke melde sig ind i en ny klub.

Rovsing kom intetanende til mødet 12. februar 1917 og efter en kort diskussion, måtte han gå ind på betingelserne. Han fortalte selv senere, at da han gik fra mødet, anede han stadig ikke, hvad eksklusionen byggede på.¹⁸ Det var jo et "privat" møde, og som sådan burde det, der var sagt, forblive fortroligt. Rovsing medgav, at han havde været sammen med unge mænd (og kvinder) men anede ikke, at det ville blive brugt mod ham.¹⁹

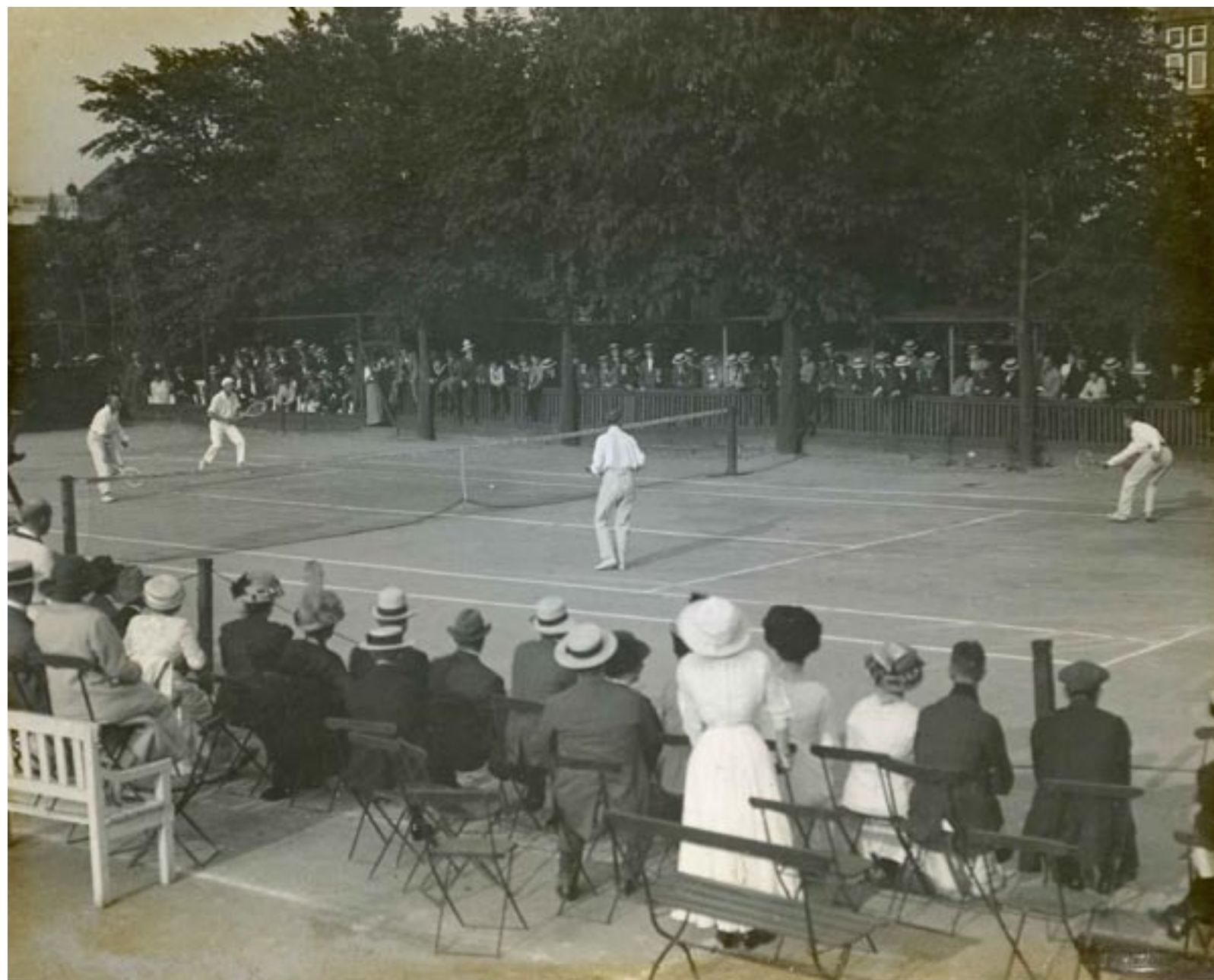
Men tiden derefter syntes B.93 imidlertid ikke, at Rovsing opførte sig som aftalt og opfyldte sin del af kompromiset. Derfor indklagede de først sagen for KBU og derefter DBU, hvor Dansk Lawn-Tennis Forbund hørte ind under. Rovsing fik foretræde på DBUs udvalgmøde 21. april og fik der mulighed for at forsvare sig. Hans tale er nedskrevet i et brugt, blåt stيلهæfte, der på de modstående sider indeholder reglerne for tennis. Her argumenterede han bl.a. for, at det var uvidenhed om homoseksualitet, der betød, at det associeredes med handlinger, der var forkerte, perverse, svinske og sundhedsfarlige. Han for sin del så homoseksualitet som noget smukt og rent, hygiejnisk og æstetisk, næsten klinisk, mens han i et forhold

Rovsing (forrest) i B.93, Danmarks første Tennishal. Det byggeri, han i BT i 1917 nedladende kaldte for et "gravkammer". Hallen stod færdig i februar 1912. Den officielle indvielse fandt sted under overværelse af Kronprins Christian og Kronprinsesse Alexandrine, der senere som dronning fik fast spilletid i hallen. Opførelsesprisen var på 120.000 kroner. I 2007 solgte B.93 hallen til Sparta for 16 mio. kroner

til en kvinde i 1913 "kun" fik gonoré, der varede i seks måneder. Den værste tid i hans liv, betroede han de tilstedeværende. Forhold mellem mænd i de unge år inden ægteskab var sundere, fordi de dermed undgik kønssygdomme, argumenterede han: "Intet Dødsfald har Homosexualitet til Aarsag".²⁰ Rovsing slut-

tede sin forsvarstale med at konstatere, at hans exit fra tennisverdenen ikke ville fjerne homoseksualitet i DBU. Da han endelig tav, anede han ikke, at hans forsvar for homoseksualiteten fik den stik modsatte effekt og kun var yderligere benzin på et i forvejen velvoksent, hadskt bål.

DOMMEN

Den 5. maj 1917 smed DBU ham ud af enhver klub i deres regi og forbød ham at deltage i alle danske turneringer.²¹ Rovsings argumenter om, at homoseksuel ægteskab var uskadeligt men sundere og fornuftigere, fordi unge mænd herved undgik kønssygdomme, ramte ham nu som en boomerang med fuldt kraft. DBU brugte hans idealistiske argumenter til at fastslå, at Rovsing var homoseksuel, og at han med sine synspunkter var dobbelt så farlig for ungdommen: Dels dyrkede han sex med eget køn, dels prædikede han homoseksualitets uskadelighed. Rovsings historiske og lidt prætenderede videnskabelige retorik fejede DBU fuldstændig af bordet. De skar ind til benet og pegede på, at da ansvaret for at skærme ungdommen for en sådan påvirkning lå hos dem, var det nødvendigt at udelukke ham fra al tennisaktivitet. Hvor hans "propaganda" foregik, i hjemmet eller på tennisbanerne, var, i DBUs optik, fuldstændig irrelevant.

Men DBU begik tre fejl. For det første ved at hævde, at homoseksualitet var strafbart i Danmark. Det var kun dele heraf, som var ulovlig - f.eks. pædofili - og det havde Rovsing ikke gjort sig skyldig i. For det andet ved at blande den offentlige meningsformodede negative syn på homoseksualitet ind i afgørelsen og lade det være et medvirkende argument for udelukkelsen: Magthaverne (mis-)brugte folkeopinionens røst. Og endelig ved at bruge en hændelse i Rovsings private hjem som midlet til at få ham ekskluderet. Selvom påstand stod mod påstand. Fordi de for enhver pris ville af med den homoseksuelle tennisspiller, overtrådte og krænkede DBU privatlivets fred. I kendelsen slog de fast:

*Cand. phil. Leif Rovsing er paa Grund af Homoseksualitet udelukket fra at være Medlem af nogen under Dansk Boldspil-Union sorterende Klub og fra at deltage i de af Unioner eller Klubber under Dansk Boldspil-Union arrangerede Turneringer.*²²

DM i herredouble juni 1913 på KBs baner ved Markus' Allé. Der var ca. 500 tilskuere til semi-finalen mellem Wedege & Rovsing – længst væk med den karakteristiske hovedbeklædning – og Ingerslev & Arenholdt. Førstnævnte vandt 6-1, 6-2, 4-6, 10-8. I finalen var det ved at gå galt mod modstanderne Madsen & Waage-Petersen. Efter at Rovsing & Wedege havde vundet de to første sæt legende let med 6-1, 6-2, vågnede Madsen & Waage-Petersen til dåd og vandt de følgende to. I det sidste, afgørende sæt var spændingen på højtryk, da ingen ville give sig. Spillet bølgede frem og tilbage, men til sidst vandt Rovsing & Wedege 10-8

TÆPPEBOMBER DBU

13. juni 1917 sendte Rovsing et postkort fra Stockholm til DBU. Her hævdede han ikke at have set afgørelsen på sagen. Samtidig bad han om en afskrift af hele sagen, inden han - med mindre og mindre skrift på postkortets begrænsede plads - krævede sig renset. DBU svarede Rovsing 23. juni, at de ville bede Københavns Boldklub (KB) videresende kendelsen, men KB svarede 8. august, at de ikke så det som deres opgave, at fremsendelsen skete gennem dem, ligesom:

..... vi har meddelt Hr. Rovsing, at vi ingen Anledning ser til, at eventuelle yderligere Skrivelser fremsendes gennem os.²³

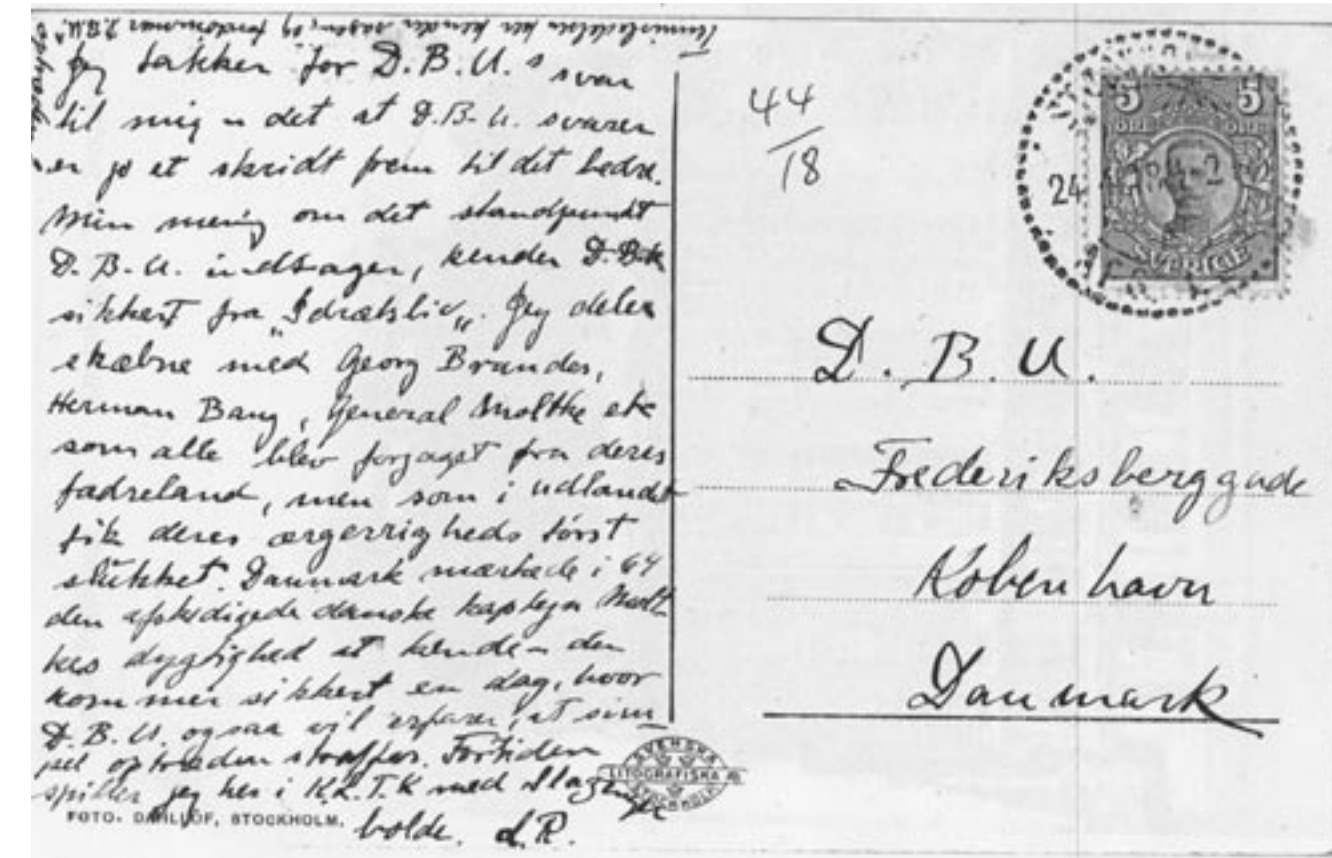
Der var allerede ved at være en vis træthed at spore, men uenighederne skulle vise sig at vare mange år endnu, helt frem til 1928. Træthed allerede på dette tidspunkt syntes kun at kunne ende som en katastrofe. Men dette var starten på års skrivelser fra Rovsing til klubber og unioner. *Rovsing sagen 1917-28* i Rigsarkivet²⁴, der er Dansk Boldspil-Unions arkivalier om opgøret, er en god kilde til både at forstå sagens rette sammenhæng, og til at tage temperaturen på de mange følelser, der var i spil.

Rovsing sendte i de kommende 11 år en lind strøm af hovedsageligt håndskrevne breve og postkort. Den primære essens af korrespondancen var et krav om at blive renset og få lov til at spille tennis igen. Men i sin protest skyede han af og til ingen midler: Skulle han

gå ned, så var der mange andre - særligt i bøsse miljøet - som skulle med. Alt helligede målet, og Rovsing udpegede både personer involveret i sagen og tilfældige klubmedlemmer som værende til mænd, have gæld, være bedragere eller tyve.²⁵ Hvis jeg skal udelukkes for min homoseksualitet, hvorfor gælder det så ikke også andre bøsser i DBU?, er hans logik. Fordi jeg står frem, skal jeg så ekskluderes, mens de, der fortier det, kan blive? Siden hen undskylder han selv sine "bagholdsangreb" og kalder dem for "dumheder", der skyldtes hans "forholdsvis ringe verdensfering og menneskekundskab"²⁶ - uden at det dog stoppede hans snigløb.

I de tidlige måneder af sagen sendte han hånende og foragtende kort og breve til unionerne, dog ikke uden en vis form for humor. Senere blev han mere ydmyg og tryglede om nåde. Det er desuden her, han konstant demonstrerer sin livslange vane med at indlægge citater, hvor det ikke altid står helt klart, hvad pointen er, mens målet om at fremstå mere belæst og dannet er tydeligere.

Selvom Rovsing kæmpede for en god sag, så var det ikke altid, at hans virkelighedsfornekkelse stod mål med den faktuelle verden. Måske fordi hans formue betød, at han hele sit liv ikke skulle indordne sig i en social eller arbejdsmæssig kontekst, så mistede han til tider fokus og blev selvovertroende. Han var af og til også tydeligvis paranoid. Kombineret med det-

te var hans svingende sagsfremstillinger medvirkende til at svække argumentationerne for en ellers retfærdig sag:

Jeg deler skæbne med Georg Brandes, Herman Bang, General Moltke etc. som alle blev forjaget fra deres fædreland, men som i udlandet fik deres ærgerrigheds tørst slukket, som han højstemt skriver på et postkort fra Stockholm til DBU prydet af billedet af Grand Pensionat.²⁷

EKSKLUSIONEN OPHÆVES

I en ni linjers notits på side 3 i BT 8. maj 1918, kunne avisens læsere orientere sig om, at Roving deltog i en international turnering i Stockholm.²⁸ Det var som en rød klud for øjnene af lederne i Københavns Boldspil-Union, der omgående gjorde Dansk Boldspil-Union opmærksom herpå. DBU reagerede prompte og skrev og telegraferede til Sveriges og Norges panderter til Dansk Lawn-Tennis Forbund for at gøre dem opmærksomme på, at Roving var ekskluderet og derfor ikke måtte møde danske spillere ved turneringen. Svenskerne var aldeles uforstående overfor henvendelsen, idet de ikke ville diskvalificere en spiller, med mindre årsagen var kendt. Derfor sendte DBU et fortroligt telegram af sted, hvori de gjorde det klart, at det var på grund af Rovings homoseksualitet, at han var udelukket. Men netop fordi telegrammet var fortroligt, kunne svenskerne ikke tage emnet op i deres union og så i øvrigt fordi, Roving ikke var dømt for forseelsen.²⁹ At tage en fortrolig sag op kunne give retslige konsekvenser for forbundets bestyrelsesmedlemmer. Forbundet anmodede derfor om, at henvendelsen blev officiel og om, at de fik oplyst, hvorvidt diskvalifikationen skulle opretholdes. Men 7. december 1918 kom Roving forbundene i forkøbet, da han kastede håndklædet i ringen. I en håndskrevet erklæring til DBU skrev han:
Jeg erklærer hermed på tro og love, at jeg forpligter mig til ikke at ville indmelde mig under nogen under D.B.U. sorterende klub eller deltage i kampe og turneringer arrangeret af D.B.U.s klubber.

Derfor kunne DBU kort før jul 1918 meddele de danske, svenske og norske forbund, at eksklusionen af Leif Roving var ophævet. Han måtte spille igen, men ikke i hverken klub eller turnering. Så det var en dyr pris, Roving betalte. Han kunne ganske vist dyrke sin elskede sport igen for "tennis er mit liv"³⁰ og "jeg har jo levet hele mit liv i klubberne, og er et produkt skabt af klubberne"³¹, men han var ikke rensset for sigtelse-rygterne om, at han havde begået noget strafbart, svirrede stadig.

I 12 år forsøgte han at få DBU til at genoptage hans sag. Det skete ved at påpege inkonsekvensen i sagsfremstillingen og på den måde forsøge at tale til Unionens retfærdighedssans. Vækkede det ikke gehør, så ved at true med sagsanlæg, udlove en belønning på 10-100.000 kr. for at sagen kunne blive afprøvet ved domstolene, eller tilbyde økonomisk støtte til socialt oplysningsarbejde om homoseksualitet.³²

Det er tydeligt i korrespondancen fra 1917 og frem til 1928, at tennisfolket og deres forbund havde svært ved at se rimeligheden i eksklusionen, mens fodboldfolket holdt fast. Tennisspillerne støttede ham. Selv cand. jur. Vagn Ingerslev, som Roving i efteråret 1919 flere gange udleverede til DBU for hans erotiske forhold til en anden mand, Max Schönveller, henvendte sig i maj 1921 til DBU og bad dem genoptage Rovings sag. Han argumenterede for, at *havde* Roving begået krænkende handlinger mod ungdommen, så skulle han selvfølgelig straffes, men det måtte ske på et formelt, juridisk rigtigt grundlag.

Der var efterhånden mange udendørs tennisanlæg i Danmark, og her er det bedre borgerskab klædt på til lejligheden

KLASSEFORSKELLE I SPORTSKULTURERNE
Forbundenes vidt forskellige syn på sagen skal nok forklares og forstås som en kollision mellem arbejderklassens (protestantiske) moralbegreber og så overklassens mere ubekymrede og epikuræiske livsstil. Da sporten kom til Danmark, var det industriborgerskabets ledende mænd, som stod i spidsen for etableringen af "overklasseklubberne" f.eks. KB og B.93.³³

*Fodbold regnedes i vor klike for en sport for fælledrengene og for plebs. Den blev højest dyrket af de mindre ansete realklasse-drengene i vor skole. Den sport, der for alvor anstod gentlemen, erklærede min fader, var fægtning med fleuret, hvori han - såvel som i ridning - selv var mester.*³⁴

Man fornemmer tydeligt i forfatter og jurist Otto Rungs (1874-1945) erindringer foragten for fodbold som en underklassesport. Gradvist tog arbejderklassen over i de discipliner, der 1. enten var meget kraftbetonede (brydning, boksning og vægtløftning), 2. havde stor fysisk kontakt (fodbold), eller, som det i de følgende år blev tydeligere, 3. var dominerede af mænd både blandt udøverne, i ledelsen og blandt publikum (cykling). Borgerskabet sad på magten i industrien, men den magtfordeling havde arbejderklassen ikke tænkt sig også skulle gælde på kamppladsen. Og var der mulighed for revanche, så greb de chancen, hvilket Rovsing nu fik at føle.

Fra slutningen af det 19. århundrede anså flere sporten som det værktøj, der kunne bygge bro mellem ulighederne i de sociale klasser. Her iblandt den fran-

ske baron Pierre de Coubertin, der netop havde formuleret det filosofiske grundlag for de moderne Olympiske Lege. Det bagvedliggende ræsonnement var, at ganske vist er vi fra naturens side skabt forskelligt med uens, fysiologiske muligheder, men i arenaen er familienavn, rigdom og social position uden betydning. Sporten søgte i sin spæde barndom formel lighed for alle samt at sikre, at social ulighed ikke fortsatte ind på sportspladsen.³⁵ I sporten sås kimen til en styrkelse af ideerne bag demokratiet. Idealismen holdt i teorien, men i praksis fordelte over- og underklassen nøje magten i udvalgte sportsgrene.

I juni 1921 samlede medlemmer af flere forskellige tennisklubber underskrifter ind på en anmodning til DBU om, at de ophævede udelukkelsen af Rovsing. Selv Poul Groes, der var formand for B.93, da klubben ekskluderede Rovsing i 1917, fandt man på listen.³⁶ Men fodboldfolket holdt fast. Boldklubben af 1893 sendte konstant breve til DBU og Dansk Lawn-Tennis Forbund, hvori de påpegede kravet om en mere håndfast udelukkelse af Rovsing.

Men tennisspillernes protester havde deres virkning. Hvor ophævelsen af eksklusionen i 1918 var af "formel" karakter, blev den nu "reel". 6. juli 1921 skrev DBU til Rovsing, at enhver virkning af eksklusionen nu var bortfaldet.³⁷ Han kunne spille i hvilken som helst klub (der ville have ham) og deltage i turneringskampe igen.

Men bestyrelsen i Københavns Boldspil-Union havde ikke tænkt sig at give op så let.³⁸ På generalforsamlingen 26. februar 1923 nedsatte man en kommission til "Fornyset Undersøgelse af Sagen Rovsing", som kom med deres udspil 16. november samme år. Kommissionen erkendte her, at i forhold til dommen fra 1917 burde idrætsfolkenes privatliv respekteres, og der var naturligvis grænser for, hvor langt lederne kunne gå. Desuden medgav man, at homoseksuelle handlinger ikke var strafbare ifølge dansk lov. Udelukkelsen, konkluderede kommissionen, var derfor formelt forkert, idet den til dels hvilede på urigtige eller mangelfulde præmisser.³⁹

Men kendelsens andre præmisser - at offentligheden fordømte homoseksualitet og at det var DBUs pligt at skærme ungdommen mod homoseksuel påvirkning - gjorde, at eksklusionen fortsat var tilstrækkeligt begrundet og en nødvendighed. Man vedtog enstemmigt, at udelukkelsen fastholdtes, da det ellers ville være et slag i ansigtet på offentligheden. Frafaldet af eksklusionen var i sin tid baseret på skarpe betingelser, bl.a. at Rovsing ikke propagerede for sin seksualitet, men det havde han gjort. DBU bad om at få uddybet dette, og KB svarede, at det skulle være foregået i påsken 1922, hvor Rovsing i en uprovokeret samtale havde ført et "ivrigt og varmt Forsvar for Homosexualitetens Berettigelse".⁴⁰

DBU bad nu Dansk Lawn-Tennis Forbund (DLTF) om at optage sagen til afgørelse, fordi sagen rettelig lå her. Men herved begik DBU en kæmpe fejl. Det fik nemlig Københavns Boldspil-Union til 29. januar 1924 rasende at protestere over DBUs overdragelse til DLTF, idet Forbundet - set med Unionens briller - dels ikke var kompetente nok, dels var underlagt DBU. Som de direkte formulerede det, så handlede sagen ikke længere om tennisspilleren Rovsing, men om *personen* Rovsing.⁴¹

Efter at have rådført sig med Københavns Boldklub, hvor Rovsing var medlem, nåede tennisforbundet ikke overraskende til den konklusion, at da der ikke var noget nyt i sagen, stod ophævelsen af eksklusionen ved magt.

KBU klagede straks afgørelsen til DBU med henvisning til, at eksklusionens ophævelse i sin tid var betinget af, at Rovsing ikke ville forbyde sig igen, hvilket det fremsendte bevis vidnede om. For at skabe ro om sagen, bad Dansk Lawn-Tennis Forbund i fællesskab med Københavns Boldspil-Union nu om, at DBU skar igennem og traf en afgørelse i sagen. Desuden var det et problem, at DLTF, som underordnet instans, skulle ændre en afgørelse fra en overordnet instans, DBU. Under alle omstændigheder skulle de jo alligevel have DBUs accept af enhver afgørelse. Rovsing blev suspenderet, indtil DBU kunne træffe deres afgørelse på bestyrelsesmødet 17. maj 1924.

VEJE TIL OMVERDENENS RESPEKT

Og det er i al den turbulens, at Rovsing i marts 1924 for første gang truer med at tage sit eget liv:

Ska jeg atter excluderes, tager jeg mit liv! Døden er langt at foretrække for atter at bli anset som sædelighedsforbryder, som ingen tør vise sig i selskab med – ikke vil jeg genleve år, som de jeg var excluderet i, hvor tanken kresede om det ene, den uret eksklusjonen var for mig... Men ska jeg atter leve måneder, år, som jeg er begyndt idag, med tanken ene kresende om min magtesløshed overfor den uret, der øves mod mig, set fra mit synspunkt – da blir jeg gal – og da er døden at foretrække.⁴²

Det er en mand på desperationens rand, som med rystende, usammenhængende håndskrift bønfoldende henvender sig til KBU (Københavns Boldspil-Union), DBU (Dansk Boldspil-Union), DLTF (Dansk Lawn-Tennis Forbund) og KB (Kjøbenhavns Boldklub). Tankerne om selvmord svirrer i hjernen på ham.

Fra Rovsings synsvinkel er dommen ikke kun hård og uretfærdig, men værre er det næsten, at den er med til at udstøde ham socialt og stemple ham som kriminel, fordi han med sin seksualitet - ifølge boldspilunionerne - begår noget ulovligt. Han er trængt op i en krog, og truer nu sine fjender igen og igen med at tage sit eget liv:

Jeg ofrer mit liv for den danske ungdom, jeg undgår en tid at leve som en spedalsk, alle flyer og ende mine dage på en gale-

anstalt – Jeg går altid med “Cyankalium” på mig, og så snart jeg kender min endelige dom, vil jeg bruge den første nedbrudte sindstilstand til at forlade denne tilværelse.⁴³

Men i sin desperation griber han nu til en ny og noget overraskende strategi. Han afsværges i flere breve at være bøsse og beder om ro, så kvindernes interesse kan vækkes og forældrenes tro på ham som svigersøn skabes:

Jeg skal gerne i fremtiden sige, at Homosex. er strafbart, og en forfærdelig sygdom og en ulykke for alle mennesker, at det er slette mennesker, der er homoseksuelle – ti jeg er ikke, har aldrig været og vil aldrig bli homoseksuel. Var der ikke fra B. 93 med stor energi spredt ude det rygte, at jeg var homoseksuel – jeg så hade været gift for 6 år siden. Og hvis der blev ro og fred om mig, så var det ikke umuligt, at jeg endnu kunde opnå ægteskabets lykke – men betingelserne herfor er, at klubberne og forbundene ikke jager alle kvinder bort fra mig med den falske påstand, at jeg er homoseksuel.⁴⁴

Det må have været umådeligt hårdt for Rovsing at afsværges sin seksualitet og fordømme alt det, han selv stod for. Han har været tæt på at miste både sin selvrespekt, identitet og forstand. Men det viser, hvor desperat han var for at kunne komme til at spille igen og genvinde omverdenens respekt for sin kunnen på banen. Men han har nok også holdt på “det sikre”, da han ikke har kunnet gennemskue omverdenens repressalier, såfremt han stod offentligt frem og erkendte sin homoseksualitet.

LOVENE BØJES

På grund af protesterne fra Rovsings egen klub KB, blev DBU pludselig i tvivl, om der i det hele taget i deres egne og Københavns Boldspil-Unions love var hjemmel til at ekskludere et medlem. Derfor bad man højesteretssagfører C.L. David og overretssagfører Thorsten Larsen om at se begge unioners regelsæt igennem. Begge meldte de samstemmende tilbage, at som lovene hang sammen, havde ingen af unionerne ret til at udelukke en spiller og da slet ikke på det grundlag, Rovsing var “dømt”. Eneste farbare vej var en ændring af lovene, og det skulle gå stærkt, hvis det skulle nås til næste bestyrelsesmøde 17. maj. Man bad derfor samtlige lokalunioner og bestyrelsesmedlemmer frafalde det normalt gældende varsel ved ændringer af DBUs love og foreslog nu, at § 4, stk. 1 fik tilføjet:

Dersom en Klub efter Anmodning herom vægrer sig ved at udelukke et Medlem, kan Bestyrelsen udelukke pågældende Medlem for kortere eller længere Tid.⁴⁵

Vejen var åben. 20. maj 1924 kunne DBU nu svare Dansk Lawn-Tennis Forbund og Københavns Boldspil-Union, at de skulle pålægge KB “at ekskludere Herr Rovsing”.⁴⁶ At sagen overhovedet blev taget op igen, skyldtes næppe at unionen havde følt sig gået for tæt på af Rovsings “idealistiske” syn på og agiteren for homoseksualitet, men snarere i den provokation, det var for B.93s bestyrelse, da de halvandet år tidligere i 1923 erfarede, at Rovsing var udtaget af Dansk Lawn-Tennis Forbund til at repræsentere Dan-

mark ved VM i Barcelona. Bestyrelsen protesterede på det voldsommeste og truede med helt at melde sig helt ud af Forbundet:

Hr. Rovsings Moral er af en sådan Beskaffenhed, at den står i åben Modstrid med de Maal, som det er al sund Idræts Opgave at tilstræbe, nemlig legemlig og sjælelig Sundhed.⁴⁷

DLTF afviste at imødekomme protesten, fordi indvendingerne, efter deres opfattelse, “... ikke er baseret paa saglig Kritik, men alene paa en Kritik af Hr. Rovsings Person”.⁴⁸ Selv det flotte sportslige resultat ved VM i Barcelona rokkede ikke ved unionernes holdning til, at Rovsing ikke skulle have lov til at repræsentere dansk tennissport.⁴⁹ Hans deltagelse i turneringer endda så langt fra Danmark, provokerede lederne voldsomt, og selv sukkede Rovsing i et brev til DBU fra maj 1924, at: “jeg ska excluderes, fordi jeg spiller godt Tennis!”.⁵⁰ Han var i al fald igen udelukket fra klubber og turneringer. Det hører også med til historien, at sagens hovedperson på intet tidspunkt i processen blev inviteret til at kommentere forløbet eller forsvare sig, og ingen af hans henvendelser blev besvaret.

3. august 1925 uddybede DBU dog udelukkelsen fra 1924 således, at ganske vist kunne Rovsing stadig ikke deltage i turneringer arrangeret af unionen eller organisationer og klubber herunder, men DBU havde ikke noget imod, om han i udlandet spillede mod danske medlemmer, så længe arrangørerne tillod det.

⁵¹ Desuden havde han, som fuldgældigt medlem af KB, fuldstændig samme rettigheder som andre medlemmer af klubben.

DA ROVSING LAVEDE FODFEJL

I tre af Sveriges største aviser - Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet og Nya Dagligt Allehanda - kunne man 20. april 1926 læse de svenske journalisters forargelse over Rovsings optræden ved den igangværende internationale tennisturnering.⁵² Ifølge medierne var Rovsing i dagens hovedmatch i færd med at blive spillet ud af hallen af sin svenske modspiller, J. Söderström. Da Rovsing ikke kunne få sit spil til at fungere, blev han mere og mere frustreret. Således tydeligt irriteret satte han bevidst foden på baglinjen, så dommeren ikke kunne gøre andet end at dømme fodfejl. Men uberørt af dommerens gentagne henstillinger om fair play fortsætter Rovsing med at provokere. Forsætligt sætter han foden inde over baglinjen i sin egen serv. Det er for meget for de svenske medier, der mener, at følgen bør være diskvalifikation, og at sagen følgelig skal tages op i dansk regi. Værst er det, at han ikke optræder korrekt:

*“Hos våra svenska idrottsmän är lyckligtvis den uppfattningen stadgad, at en av en idrottmans allra främsta pligter är att vara korrekt och otadlig på tävlingsbanan. Den som på minsta vis bryter härimot, får taga konsekvenserna”.*⁵³

Rovsing taber overbevisende med cifrene 6-0, 6-3. Næste dag indfinder han sig kl. 13:00 til sin double

med D.M. Greig, hilser på turneringslederen, men forsvinder ud af hallen uden at veksle så meget som ét ord. Rovsing rejser hjem. Dette er dråben. Arrangøren Kungliga Lawntennisklubben henvender sig til deres hovedforbund. Rovsing har, i deres optik, ikke kun ødelagt kampen for modspiller og publikum, han har udvist foragt for spilleregler og dommere. Og endelig er han rejst uden at have betalt tilmeldingsgebyret.

Selv undskylder Rovsing sig med, at fem dage inden kampen blev ramt af influenza. Lørdag nat spiste han kinin, hvilket betød, at han blev feberen kvit. Alligevel følte han sig så afkræftet, at han

ville melde fra, hvilket dog var for sent ifølge arrangørerne. Rovsing stillede derfor op mod en mod-

stander, han to år tidligere havde slået i tre sæt. Men han følte sig umådeligt afkræftet og for at hive sig selv op ved hårrødderne, begyndte han forsætligt at lave fodfejl. Selv siger han, at det var en spøg, som ingen kunne tage notits af, og at hans andenserv var upåklagelig. At han rejste hjem dagen efter, uden at sige et ord, skyldtes, at han fik et nervøst sammenbrud efter at have læst avisernes udfald mod ham, forklarer han - uden at virke alt for overbevisende.

I den svenske tennisverden er man både forarget og indigneret. Svenske Lawntennisförbundet skriver til sin danske søsterorganisation og vedlægger artiklerne. Rovsing skal ikke tro, at det kun er pressen, der er bestyrtet over hans opførsel, det er man langt ind i de svenske tennis kredse.⁵⁴ Og forbundet slutter henvendelsen med at gøre opmærksom på, at det efter deres vurdering er imod gældende praksis og regler, at en spiller, der er diskvalificeret i sit eget land, kan spille i et andet medlemsland af det internationale tennisforbund.

Rovsing selv skriver sin version af historien i et læserbrev i BT. Her ser han hele optrinnet som en storm i et glas vand og ude af proportioner.⁵⁵ Han undskylder sin opførsel med sin sygdom, samt at de ti års udelukkelse fra turneringer har gjort ham så utilregnelig, at han let bryder sammen. BT ironiserer med et: “Ak ja – det er vanskeligt at blive voksen”.

I Rovsings private korrespondance med dobbeltmakkeren Greig og Københavns Lawn-Tennis Klub ser han dog noget mere arrogant på situationen.⁵⁶ Han indrømmer her, at han trådte på baglinjen i morskab, men at journalister og forbund på ingen måde forstod hans joke. Han bagatelliserer det passerede og slutter: “Gud i Himlen! Hvor er de mennesker gale! Sæt dem fast før de gør fler ulykker”.⁵⁷ For Rovsing er hans optræden hans fjenders skyld, og han ser sig igen forfulgt af dem og en flok uvidende journalister. Han tager sin hævn ved herefter at stryge Stockholm Almännas Lawn Tennis Klub som universalarving i

sit testamente og skaber i stedet et legat, hvis hovedformål er at oplyse om seksuelle forhold.⁵⁸

LEIF ROVSINGS LEGAT OG DANSK TENNIS FOND

Fordi svenskerne således havde indtaget en “uforstaaende og fjendtlig Holdning”⁵⁹ overfor ham og end ikke havde nedladt sig til at svare på hans sværm af breve - tydeligvis med ledelsen i B.93 lurende i kulissen - skabte han Leif Rovsings Legat. Legatets årlige renter skulle gå til fremme af seksuelt oplysningsarbejde. Ikke bare om kønssygdomme men især om, hvordan privatlivets fred burde værnes på det kønslige område. Dette skulle ske på baggrund af oplysninger om “afvigelser fra normale kønslige forhold” og en afkriminalisering af homofile forhold.

Men Rovsing havde allerede i december 1919 oprettet Dansk Tennis Fond, hvis formue primært udgjordes af danske aktier i De Forenede Bryggerier, B & W, Den Kongelige Porcelainsfabrik, Schou Sæbe, mv. Aktiernes omtrentlige kursværdi var i juni 1962 over tre millioner kr. For datiden en ikke ubetydelig formue.⁶⁰ Ud over at sikre vedligeholdelsen og driften af hans egen tennishal, Dansk Tennis Club, ønskede Rovsing, at Fonden skulle støtte naturfredningsformål, Studenterforeningen og uddannelse men vigtigst udbredelsen af “åndskultur og bekæmpelse af fordomme i almindelighed”.⁶¹ Studenterforeningen så han gerne stå bag godkendelserne af årsregnskaberne, idet han opfattede den som et upartisk forum. Statsmagten, derimod, havde han ingen tillid til. Han gjorde det meget eksplicit: Sta-

ten måtte *aldrig* få indflydelse på forvaltningen, anvendelsen og revisionen af hans formue. Han havde ingen tillid til retssystemet i det danske samfund.

KLØVERMARKENS TENNIS KLUB

I 1927 stiftes Kløvermarkens Tennis Klub (KTK). Rovsing melder sig ind. For den ny klub finansierer han opvisningsbane med tribuner og omklædning. Hans strategi er klar: Hvis KTK forbliver en “ren” tennisklub, dvs. ikke også har en fodboldafdeling, behøver den kun at være medlem af Dansk Lawn-Tennis Forbund og ikke af overorganisationerne DBU og KBU, hvis hovedinteresser han ser ligger i fodbolden snarere end i tennissporten. På denne måde kan han igen komme til at fylde sin tilværelse med mening: “Livet har ingen værdi for mig uden tennis”.⁶²

Men Rovsing forregner sig. Da Kløvermarkens Tennis Klub planlægger en handicapturnering, retter de nødvendigvis henvendelse til Dansk Lawn-Tennis Forbund for at høre, om Rovsing må deltage. DLTF gør det imidlertid klart, at da de er underorganisation til DBU, står unionens udelukkelse af Rovsing ved magt, og han kan ikke deltage.

Tre dage senere, 23. august 1927, svarer KTK, at Rovsing ikke vil deltage, men at de synes, at Dansk Tennis-Lawn Forbund bør være mere konsekvent i dets modstand mod udelukkelsen bestemt af overorganisationerne, da de jo har samtlige tennisspillere bag

Pause i spillet. Billedet er sandsynligvis fra Kløvermarkens Tennis Klub på Amager. Rovsing sidder smilende som nr. 5 fra venstre. Manden på Rovsings højre side er muligvis overretssagfører Ove Frederiksen, der senere blev formand for KB, da anlæggene på Peter Bangs Vej var opførte

sig. KTK understreger, at man med ethvert middel vil varetage Rovsings interesser, indtil der er ydet ham retfærdighed.

Efter tolv års uenighed mellem DBU og Rovsing sagsoger han gennem Kløvermarkens Tennis Klub Dansk

Boldspil-Union. Søgsmålet går i al sin enkelhed på, om han er berettiget til at deltage i tennisturneringer og kampe inden eller uden for unionen.

DBU kræver naturligvis pure frifindelse, og 12. oktober 1928 kommer Østre Landsret med sin kendelse.

DBU påpeger, at unioner og klubber altid har kunnet lave deres egne turneringsregler uafhængige af vedtægterne og selv bestemme, hvem der kan deltage ... lige bortset fra, når det handler om personer med Rovsings anskuelser og opførelse, da sådanne ikke bør have adgang til spillernes omklædnings- og baderum.⁶³ Desuden, forsvarer DBU sig med, var Kløvermarkens Tennis Klub bekendt med Rovsings udelukkelse, da de optog ham som medlem, og derfor er de også bundne af unionens afgørelser. DBU retfærdiggør, at de har måttet gribe ind, når klubben KB, som Rovsing var medlem af, ikke effektuerede udelukkelsen.

Repræsentanterne fra Kløvermarkens Tennis Klub medgiver, at Rovsing er homoseksuel, men at dette ikke strider mod dansk lov, så længe de mænd, han er sammen med, er over 18 år. Han har "...kun staaet i andet erotisk Forhold til de unge Mænd, saasom mutuel Onanering, og at, hvad han som privatmand foretog sig ... ikke vedkom andre".⁶⁴ Rovsing har ikke foretaget sig noget ulovligt hverken på baner eller i tennishal, fastholder KTK Men Kløvermarkens Tennis Klub taber sagen. Østre Landsret lægger vægt på, at Rovsing også efter eksklusionens ophævelse har udvist adfærd, der stadig gør det nødvendigt, at DBU fortsat udelukker ham fra klubberne "til Værn for unge Medlemmer i de til Organisationerne hørende Klubber".⁶⁵ Landsretten frifinder DBU og pålægger KTK at betale sagens omkostninger på 300 kr.

FODBOLD KONTRA TENNIS

Det besynderlige er, at Rovsing, der er til stede under retsmøderne, på intet tidspunkt afgiver forklaring. I stedet tager han til genmæle i pjecerne *Det offentlige mod Leif Rovsing (Farce)* fra 1928 og *Tilfældet Kløvermarken ctr D.B.U.* fra 1929. I de to skrifter fremlægger han sagen, afgiver sit forsvar og forklarer sit syn på dommen. I forsvaret kredser han om tre spørgsmål: Hvad er homoseksualitet set ud fra en videnskabelig vinkel, kan man ud fra denne definition sige, at han er homoseksuel, og giver det så mening at værne ungdommen mod dette?

Rovsing anklager DBU for at have forført Landsretten ved at fremføre fodboldens praksis og regler. Tonen er tyk af sarkasme dog krydret af humor, når han udlægger sin version af DBUs forsvar for moral og værn af ungdommen, så dommerne tror:

*... at klubberne er små himle og medlemmerne værgeløse englebørn, og sagføreren St. Peder, der står ved indgangen og forklarer, hvorfor R. ikke må komme ind – nå, ind må han jo gerne komme, men han må ikke lege med – jo det må han også, undtagen i den ene leg, der hedder turnering.*⁶⁶

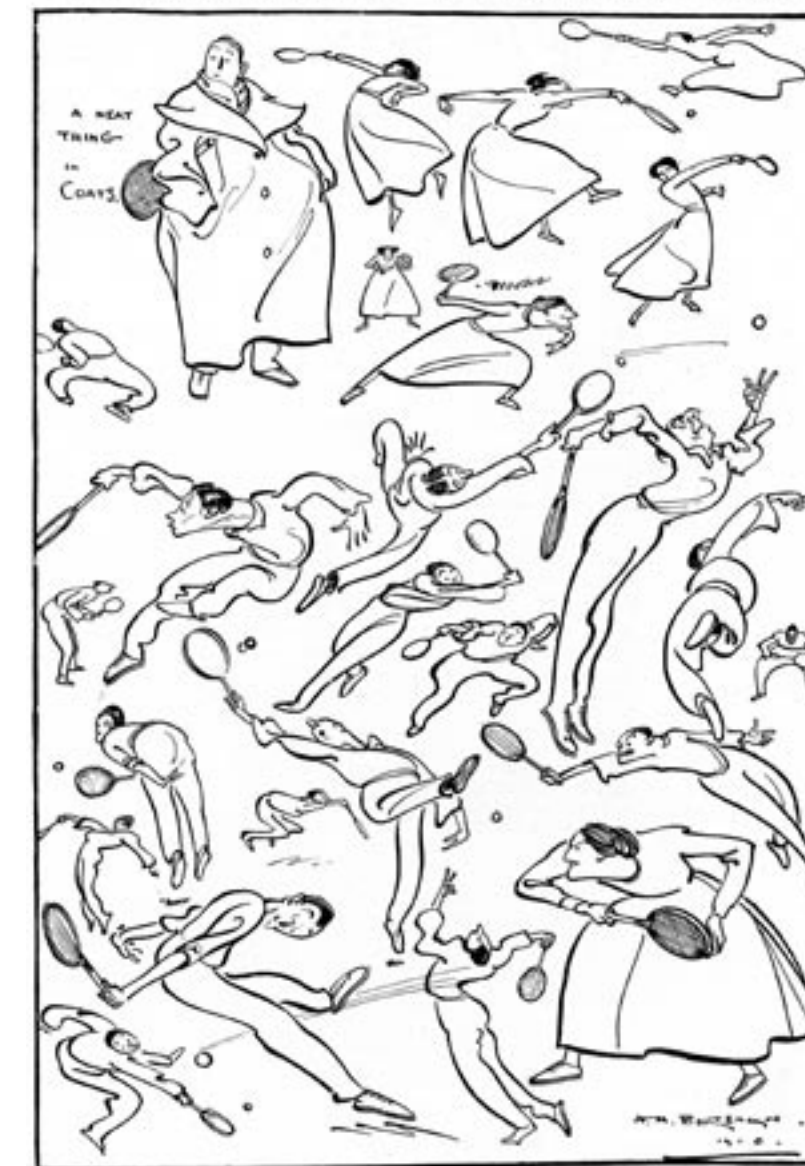
Det er to vidt forskellige folkefærd og omklædnings-situationer, siger han, og derfor kan det ikke anvendes i et forsvar. Tonen hos fodboldfolket karakteriserer han som værende under al kritik, sjofel og svinsk, og fodboldfesterne de rene drikkeorgier. Sympatien for fodboldfolket ligger på et meget lille sted, for her findes ledere, som kun dyrker én sportsgren, og det er at bøjе armen ved festerne.⁶⁷ Derfor skal man skille

tennis og fodbold, da de har modsatrettede interesser i samme klub.⁶⁸

Rovsing forsøger at "videnskabeliggøre" sine argumentationer for, at han ikke er homoseksuel. Han er "biseksuel", hvilket karakteriserer de fleste mænd, idet de tiltrækkes af begge køn. Altså er han ganske normal. Og skulle det endelig komme til spørgsmålet om at skærme ungdommen mod forførelse, burde det være de unge kvinder, da de kan mærkes for livet. At forføre en ung mand er fuldstændig ligegyldigt. Al virak herom bunder i uvidenhed og fordomme, slutter han.

Lawn Tennis as She is Played

A CURVILINEAR RHAPSODY AT THE WIMBLEDON CHAMPIONSHIPS

The Bystander bragte 29. juni 1910 denne kærlige men dog undrende karikatur af tennispillets fejende bevægelser ved Wimbledon. Lawn Tennis as She is Played er tegnet af H. M. Bateman

MORAL ELLER JURA?

Rovsing indså, at han tabte sagen i den moralske diskussion snarere end i juraen.⁶⁹ Han mente, at DBU vildledte Landsretten ved at argumentere på et forkert grundlag - fodboldens præmisser og asketiske moral - overfor dommere, han kaldte gamle mænd, der for enhver pris ville fastholde denne moral og egen magt.⁷⁰ Han *hadede* fodboldlederne af hele sit hjerte. De, på deres side, kunne ikke udstå ham. Mange følte sig provokerede af hans arrogante vedholdenhed og tirrende insisteren på retfærdighed. I pjecen *Fodboldvældet over Tennis* fra 1927, langede han voldsomt ud mod fodboldklubberne og deres ledere, som han beskrev som korrupte, forsumpede, inkompetente og dobbeltmoraliske, og styrede tennissporten som slaveri.⁷¹ Det er naturligvis svært at sige, hvor mange der reelt læste den privatudgivne pjece, men de, der gjorde, kunne ikke undgå at føle sig dybt provokerede.

I de tolv år, sagen mellem DBU og Rovsing verserede, gik også fodboldlederne direkte efter manden. Det lagde de heller ikke skjul på. Sagen drejede sig nemlig ikke om "...Tennis spilleren Rovsing, men alene om personen Rovsing"⁷², som KBU formulerede det i en henvendelse til DBU i 1924. Og derved gjorde de ham til martyr. Et martyrium, han uden tvivl gerne havde været foruden, men dyrkede livet ud.

Rovsing blev uberettiget frataget retten til at spille tennis på grund af moralsk afstandtagen i DBU til homoseksuelle snarere end på faktuelle beviser for "overgreb" på unge mænd. Hans formue blev både hans redning og spændetrøje. Den gav ham på den ene side friheden til at bygge Dansk Tennis Club, etablere sin egen turnering og muligheden for at ytre sig i pjecer og bøger fra eget forlag. Pengene var midlet til revanche. Han formåede endda i perioder at vende desperationen til noget positivt, som da han i

1927 skrev, at han selv syntes at være blevet stærkere gennem modgang: "Exklusjonen gav mig friheden i alle livets forhold – ja endog til at bygge en tennishal i overensstemmelse med mine ideer!"⁷³ På den anden side betød hans rigdom, at han ikke behøvede at ernære sig ved lønarbejde men kunne frigøre sig fra det omgivende samfunds realiteter og bruge al sin tid på at tænke på sin uret. Formuen hindrede adspredelse, og at tankerne kom på nye veje. I årevis bombarderede han klubber og ledere med de samme argumenter, og dette fik den effekt, at unioner og foreninger var dødtrætte af hans skrivelser. Til sidst valgte de blot at ignorere ham, men samtidig gjorde de ham til en større trussel, end han reelt var. Uanset rigtigt eller forkert havde Rovsing en pointe i rimeligheden af, om tennissporten skulle repræsenteres af personer, der var valgt af en anden sportsgrens forbund.⁷⁴ Han var da 40 år og gjorde selv status over striden mellem ham og DBU, da han skrev:

Hvis nogen mener at spore nogen bitterhed i dette skrift, er det ikke over mine fjenders gunstige stilling og min egen ugunstige – men over at jeg ikke fik lov at skabe de gunstige betingelser for tennis i Danmark, som jeg i fantasien havde planlagt, og som jeg ved, at jeg besad evner og midler til at have ført ud i virkeligheden. – Og havde det så endda været tennis, som ikke vilde sit eget vel, men det var fodbolden, der altid hindrede mig..... Fodboldens forfølgelse af mig har alle dage været et politisk, økonomisk spørgsmål.⁷⁵

DANSK TENNIS CLUB

DANSK TENNIS CLUB

Det var to måneder efter, at Rovsing havde fået stillet ultimatummet af Groes og Buntzen om at trække sig "frivilligt" fra B.93, at læserne i dagbladet BT kunne følge journalistens begejstrede omtale af Rovsing og det kommende "Verdens-Sports-Etablissement". Rovsing var ellers ikke bedste venner med den danske presse. I en artikel fra 6. januar 1915 i BT ironiseres der stærkt over hans engagement i KB. Eller snarere "manglende engagement". I stedet for at medvirke til opførelsen af et overdækket tennisanlæg, så de københavnske spillere kan træne året rundt, så har Rovsing med sølle 30.000 kroner blot medvirket til opførelsen af en restauration, hvor han og vennerne kan drikke te i skyggen af palmer, skriver avisen spydigt. Han bliver i overskriften direkte kaldt en fiasko. "Hr. Rovsing har været Tennissporten en dyr mand".⁷⁶ Det er sandsynligt, at hans seksualitet er kendt i offentligheden, og at hans opførelse provokerer formiddagsbladene til at latterliggøre ham. Særligt den del af pressen, der finder sine læsere i arbejderklassen.

Dansk Tennis Club blev stiftet allerede i 1919, men hallen stod først færdig to år senere

DANSK TENNIS CLUB

Vi skal alligevel helt frem til 1920, før kommunalbestyrelsen i Gentofte Kommune kunne behandle en ansøgning fra overretssagfører J. Werner på vegne af Rovsing. 4. maj skulle kommunalbestyrelsen afgøre, om de ville ændre lokalplanen for et areal, der husede et handelsgartneri. Grunden var på 12.000 kvadrataren (4.728 m²) og ud over gartneriet, lå der kun en havekoloni syd for arealet. Rovsing tilbød kommunen at etablere en slaggevej frem til hallen og siden anlægge vejen, når bestyrelsen måtte ønske det. At han ville anlægge hallen for private midler blev direkte anvendt som lokkemiddel overfor kommunen.⁷⁷

Dansk Tennis Club (DTC) stiftedes som selvstændig institution allerede i 1919. I lovene for klubben stod der i pkt. 1, at DTC ikke kunne indtræde som medlem af nogen dansk union eller forbund.⁷⁸ Samtidig indføjede Rovsing under punkt 5 en klausul om, at medlemmerne skriftligt skulle forpligte sig til ikke at deltage i turneringer, der afholdtes af DBU eller klubber herunder. Det var hans måde at ekskludere DBU fra sit hus og sin turnering.

Dansk Tennis Club var en privat "klub". Dens medlemmer blev delt i tre klasser: klasse 1: passive medlemmer, klasse 2: aktive medlemmer med ret til at spille i de ledige timer og klasse 3: turneringsmedlemmer. I sidstnævnte klasse kunne der kun være ti med-

lemmer, og de blev udvalgt i en konkurrence i december måned. Bestyrelsens tre medlemmer og de syv øvrige, bedst placerede deltagere spillede derefter i klasse 3 i det kommende år. En klasse 2 spiller kunne dog udfordre nr. 8-10, og vandt denne konkurrencen, overtog han pladsen blandt de ti klasse 3 spillere. Lovene for Dansk Tennis Club sluttede med, at en spiller kunne ekskluderes, såfremt han stod i gæld til klubben, men også tages til nåde, hvis bestyrelsen var enig. Roving ville ikke være lige så ubarmhertig og snæversynet som fjenderne i DBU og B.93.

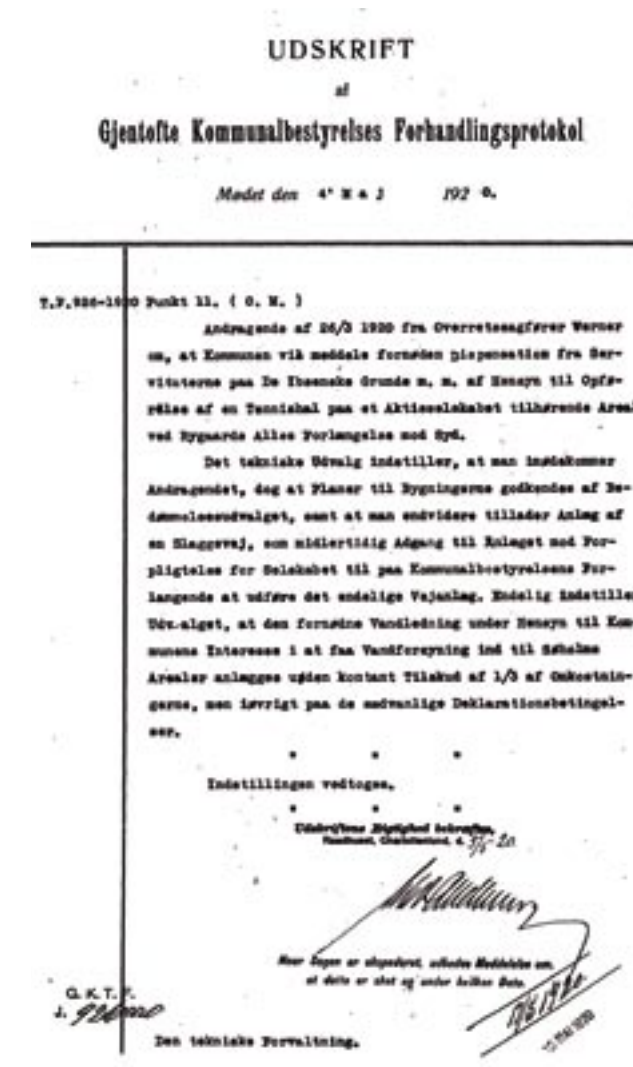
I de kommende 80 år blev Dansk Tennis Club i den offentlige mening betragtet som et in-sted at spille tennis. Ventelisterne var lange, og bl.a. fordi mange kendte mennesker spillede her og rygterne om Rovings homoseksualitet var løbet forud, fik klubben et sekterisk og lidt dekadent ry. Det var starten på den blomstrende rygtedannelse, der lige siden har klæbet til klubben.

ET "VERDENS-SPORTS-ETABLISSEMENT" TAGER FORM

Arkitekt på hallen blev Henry Madsen fra Frederiksberg sammen med civilingeniørfirmaet I.W. Unmack. Hvor Madsen i dag er aldeles ukendt, så er I.W. Unmack sandsynligvis ingeniørerne bag Københavns anden hovedbanegård - den såkaldte Centralbanegård - der blev tegnet af arkitekten J.D. Herholdt. Centralbanegården stod færdig i 1864 og lå omtrent der, hvor Palads Biograferne ligger i dag. Unmack havde desuden erfaringer med tennisbyggeri fra KB's helt nye hal på Pile Allé.⁷⁹

Stationsbygningerne brød på den tid byerne op. De var de nye byporte. Hvor den før-moderne by havde voldgrave og byporte, der skulle holde folk ude, signalerede de nye stationsbygninger, at dette var en by, der stod pivåben. De gjorde byerne til et appendiks på jernbanen. De var større end selv rådhusene, og derfor blev de et forbillede for datidens arkitektur. Men om det er ingeniørfirmaet I.W. Unmacks fortid med byggeri af Centralbanegården, der skal forklare den ny tennishals stationspræg, skal jeg vende tilbage til.

Den tekniske forvaltning på Gentofte Kommune jubede ikke ligefrem over ansøgningen om byggetilladelse. Dels var de bekymrede over, om hallen ville virke for stor i et udpræget villakvarter, dels om dens kunstneriske udførelse kunne leve op til kommunens standarder. Men da man på Rygårds Allé 45 allerede havde givet tilladelse til byggeriet af Jernbaneskolen af arkitekten Heinrich Wenck, en bygning af samme vo-

Her ses udskriften af Gentoftes kommunalbestyrelses forhandlingsprotokol af 4. maj 1920. Roving får her dispensation til at opføre sin Tennishal på de Ibsenske Grunde, såfremt kommunen kan godkende kvaliteten af byggeriet, og byggherren vil bekoste en midlertidig slaggevej frem til anlægget

lumen, dispenserede man herfra. Men kommunen ønskede, at en anerkendt arkitekt skulle kontrollere og sikre, at detaljer og farver på facaderne blev kunstnerisk rigtigt udført. Denne arkitekt blev Th. Ridder. I Rovings svar til kommunalbestyrelsen i juni 1920 sætter han hele tiden ordet "bedømmelsesudvalg" i citationstegn, hvilket antyder, at han ikke havde den ringeste respekt for deres mening, men at han - næsten - kunne tøjle sin foragt.⁸⁰

Byggetilladelsen blev givet 24. juni 1920 under forudsætning af, at ovenstående betingelser blev imødekommet. Udvendige arbejder meldtes afsluttet 31. december samme år, og spildevandsattesten udstedtes 19. april 1921.⁸¹ Fundet af fire udgaver af dagbladet Politiken fra maj 1921 i væggen ud mod badene bekræfter hallens færdiggørelse dette år. Den officielle indvielse skete dog først mere end halvandet år efter ved en opvisningskamp mellem Henning Larsen og husets ejer 8. oktober 1922.⁸²

Roving realiserer den drøm, han i 1917 udpenslede for BTs journalist. Dansk Tennis Clubs nye hal bliver en ren trækonstruktion. Den er 43,5 m lang og 23,5 m bred med lave udbygninger på facaden mod Rygårds Allé. Taget bæres af buer i en fritbærende trækonstruktion kaldet "System Stephan". Disse buer bæres af 8 m høje sidesøjler i en gitterkonstruktion af træ. Spændvidden er 20,2 m og buestanden 3,8 m. Øverste del af de 43,5 m lange facader dannes udelukkende af småsprossede vinduer, der giver hallen sit dagslysindtag. Først er det persienner, der hindrer, at

spillerne blændes. Senere er det de vinkelret placerede, karakteristiske hvide sejl. De højtsiddende sidelys skaber en visuel tæt sammenhæng mellem ude og inde og lægger et blødt strejflys, der ikke blænder spillerne, hen over banerne. Som eneste større indgriben i arkitekturen udskiftes vinduerne i 1987 med nye i massive aluminiumsprofiler.

På bagfacaden fortsætter væggen ned langs søjlerne, mens den i gavle og ud mod Rygaards Allé trækkes 1,25 m tilbage og derved giver plads til et U-formet galleri. For at kunne åbne hallen til det fri placeres 20 dobbelte porte 1,8 m brede i for- og bagfacade. Gavlgallerierne holdes søjlefri ved, at de bæres af gittersøjler i træ, der foroven ophænges i buer og fornedent fastgøres til en vandret gitterdrager af træ. Beklædningen er høvlede og pløjede brædder. Gulvet i hallen er ligeledes i træ, men alle andre steder udført i beton. Arkitekten tænker bygningen uopvarmet, men i vinterhalvåret kan den varmes op med kakkelovne. De lavere udbygninger mod Rygaards Allé er klublokaler, der først opføres i 1924. Her indrettes tesalon og rygeværelse, og gennem de dobbelte porte kan klubbens medlemmer nu følge spillet på banen. I hver ende af hallen er ligeledes indrettet tilskuerbalkoner 50 cm over hallens gulv og med høje balustrader. At de er udført som ståpladser betyder, at hallen uden tilskuere aldrig virker tom men stadig intim. Det er en klub for herrer: Der er i første omgang ingen dameomklædning, men det kommer der i forbindelse med opførelsen af klublokalerne i 1924 på hovedfacaden.

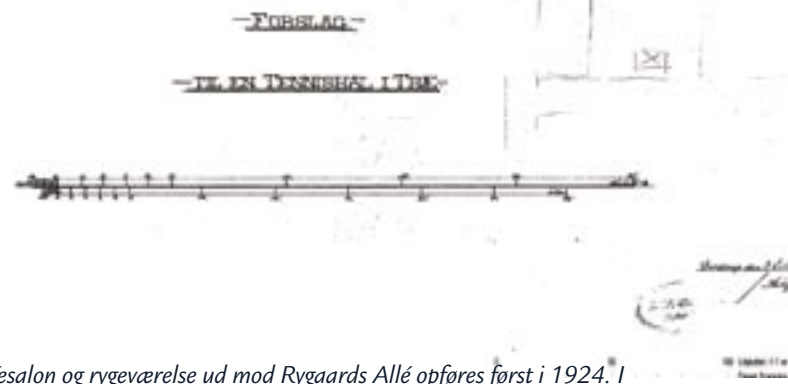
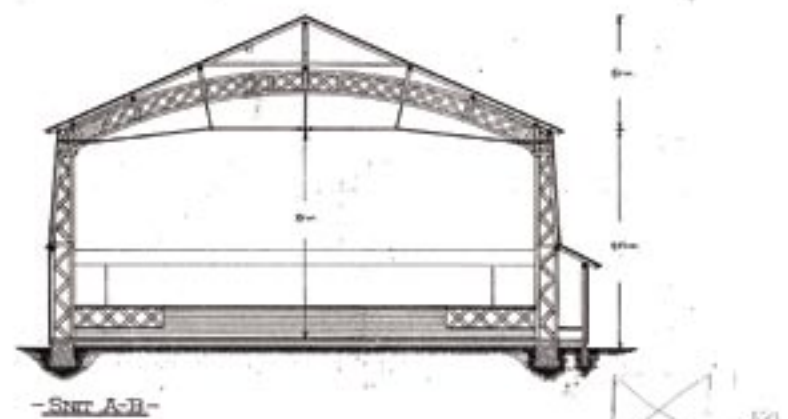
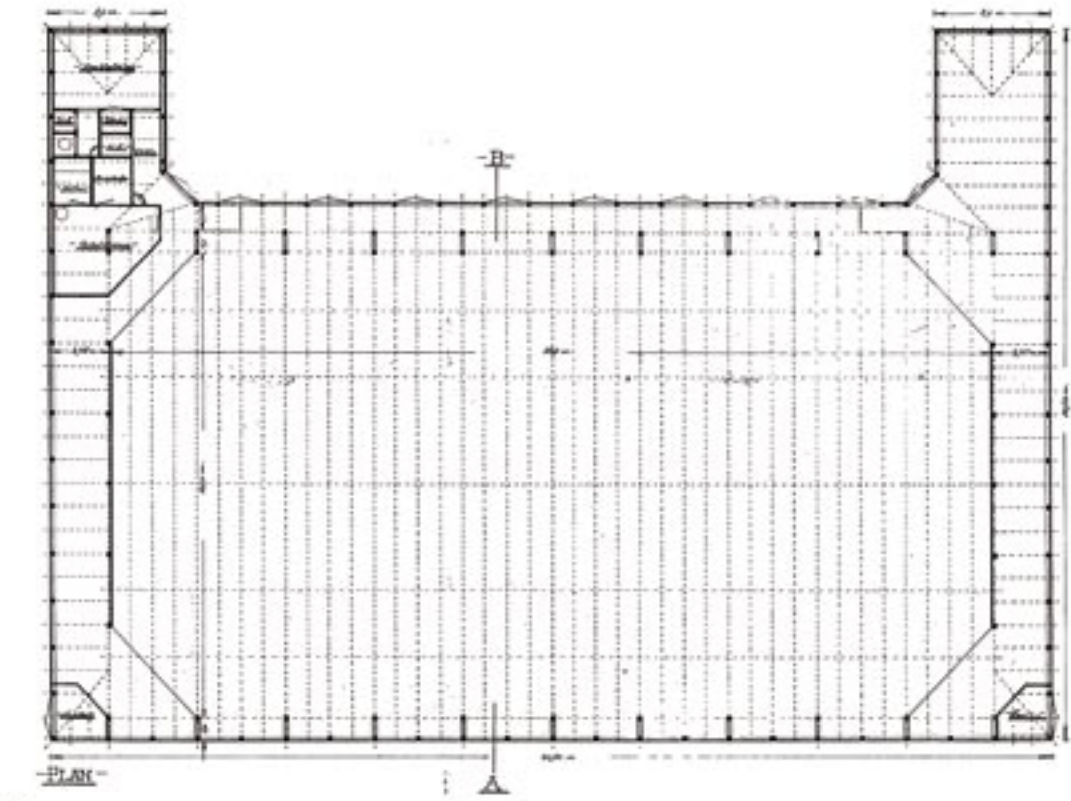
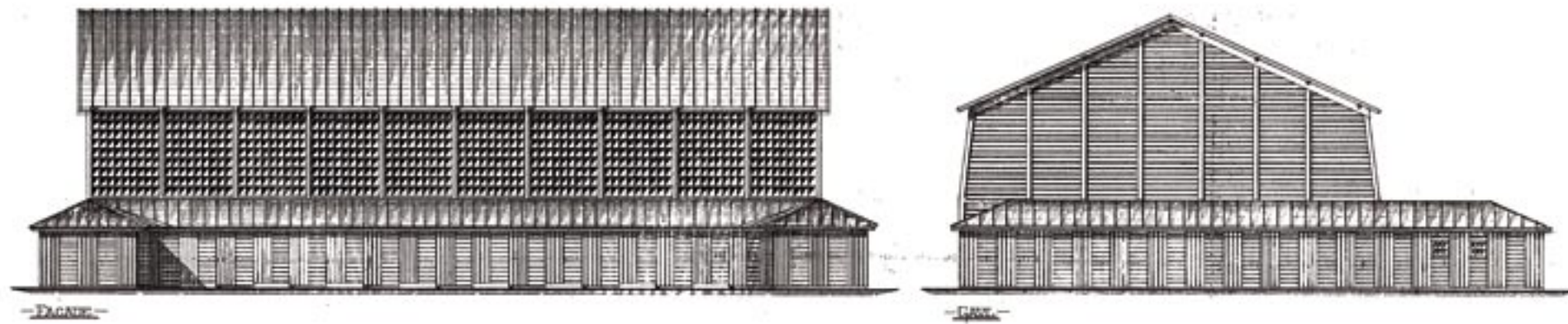
I 2011 gennemrenoveres indgang, bad og omklædning af Erik Møller Arkitekter.

I forlængelse af tennishallen mod syd anlægger Roving sin egen bolig. Den bliver 23,5 m lang og 5,3 m bred med saddeltag. Det er en relativt simpel bindingsværkskonstruktion udført i halvtstensmur, der pudses, skures, afkostes og kalkes udvendig. Hvis Roving sparer på udgifterne, så er det her. Det er et simpelt hus. Fra entréen kan man til højre gå ind i herreværelset eller til venstre ind i dagligstuen, køkken og soveværelse. Der er ikke noget bad og kun et meget beskedent toilet. Han opvarmer boligen med kakkelovne, selvom centralvarmeanlæg ved oliefyning er en kendt sag i Danmark. I juni 1928 søges kommunen dog om tilladelse til, at Roving installerer det nye "Nu-Way" automatiske oliefynd fra USA, der termostatreguleres, og i juli 1931 får han endelig et brusebad: sært nok installeret i forbindelse med herreværelset. Men det er i denne enkle bolig, han bor, næsten livet ud.

I 1925 vurderede Roving, at tennisanlægget havde kostet ham i omegnen af 350.000 kr. Han var med rette stolt. Til DBU skrev han således i november 1925: *Exklusjonen har forårsaget, at jeg har fået et tennismonument: "Dansk Tennis Club"*.⁸³

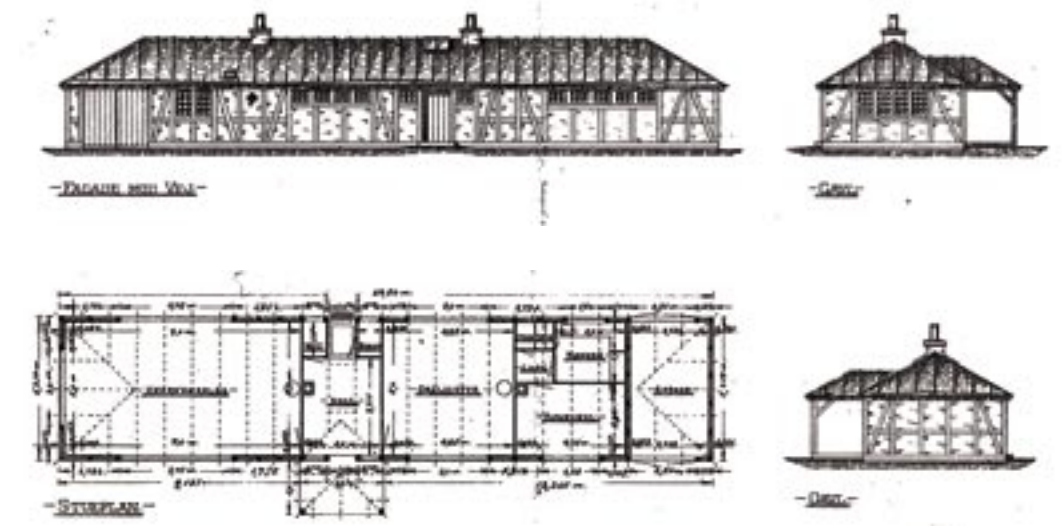
Dansk Tennis Club set fra nord. De store vinduespartier i massive aluminiumsprofiler spejler den frostklare vinterhimmel

Plan, snit og facader kunne i 1920 være på en enkelt tegning. Det er et søjlefrit rum med ud-gang til det fri. Tesalon og rygeværelse ud mod Rygaards Allé opføres først i 1924. I hver ende af hallen er ligeledes indrettet tilskuerbalkoner 50 cm over hallens gulv og med høje balustrader. Det skal bemærkes, at der i første omgang ikke er dameomklædning, men det kommer i 1924

Rovsings egen bolig er en simpel bindingsværkskonstruktion, der anlægges syd for tennishal-len. Det er ikke noget prangende byggeri, men han kan nu gå fra sengen til sin egen tennisbane

SAMTIDENS RUM TIL DEN TIDLIGE GYMNASTIK OG TENNISSPORTEN

Hvor gymnastikken i Danmark - først den tyske og senere den svenske - allerede fra 1870'erne kunne udøves indendøre i øvelses- og forsamlingshuse, så fik sporten, der kom fra England til Danmark i 1880'erne, først egne bygninger fra 1910'erne. Der var stor forskel på formålet med den svenske og tyske gymnastik samt sporten og dermed på arkitekturen. Gymnastikken udsprang af bondebevægelsen på landet, mens sporten var et byfænomen. Lidt forenklet sagt havde den tyske gymnastik et militært sigte (akkurat som Antikkens Olympiske Lege), den svenske gymnastik et

sundheds- og forebyggelsessigte, mens sporten alene gik på konkurrenceelementet og det at slå rekorder. Man dyrker ikke sport for at være sund men for at vinde, og det kræver identiske, sammenlignelige forhold. Og her var slægtskabet meget evident mellem industrialismens standardisering på den ene side og sportens grundsjæl, formuleret som "citius, altius, fortius" dvs. "hurtigere, højere, stærkere" på den anden. Det understregedes yderligere af, at de nytilkomne sportsgrene netop blev præsenteret i København på industriudstillingen i Tivoli i 1888, for "...ikke kun at knytte en forbindelse mellem kunst og industri, men også mellem sport og industri".⁸⁴

Exklusjonen har forårsaget, at jeg har fået et tennismonument: "Dansk Tennis Club", skrev Rovsing i november 1925 til DBU. Hans egen vurdering var, at tennisanlægget havde kostet ham i omegnen af 350.000 kr. Men et "Verdens-Sports-Etablissement", dét er det

Arkitekt Einar Madvigs anlæg på Pile Allé. Pudsigt nok fandt Madvig - i modsætning til Rovsing - at de svenske tennispavilloner i Stockholm gav et meget "uroligt indtryk", men udviklingen var også 20 år i Madvigs favør. At Madvig selv udviklede sin stil i denne periode ses ved, at klub-huset til højre, opført i 1913, er langt mere nationalistisk i dets formgivning end tennishallen fra 1918 med dens lette ovenlys og rigeligt belyste rum. Inspirationen til hallen havde Madvig fra den dansk-svenske arkitekt Torben Grut

Da Rovsing i 1917 udpenslede sine visioner om Dansk Tennis Club til BTs læsere, var der kun én overdækket hal i København. Den lå på Østerbro i Idrætsparken og tilhørte B.93. Den var tegnet i 1912 af arkitekt Søren Lemche, og var en nøjsom betonkonstruktion med ovenlys, der på sælsom vis indvarslede funktionalismens idrætsarkitektur, der slog igennem fra 1930'erne.

Hos KB på Pile Allé fik man i 1918 en tennishal tegnet af arkitekt Einar Madvig.⁸⁵ På det tidspunkt, hvor Rovsing fortsat havde tilladelse til at spille her, havde Madvig kun opført første fase, der kun indeholdt omklædningsrum, garderober og restauration. Først i 1916 fik KB tilvejebragt de nødvendige midler til at

bygge anden etape: en meget smuk, tøndehvælv hal af Charniersbuer med en spændvidde på 21 m og toppet af ovenlys. Madvig havde i 1914 været på studietur til Paris og London og igen til Göteborg og Stockholm i 1916. De svenske haller fandt han dog gav et meget "uroligt indtryk", og KB Hallens udtryk kom da også meget tættere på Søren Lemches rationelle, tidligt funktionalistiske design. Hallen på Frederiksberg brændte senere ned til grunden 28. juni 1968.

Det betød, at Rovsings bygning sandsynligvis var den tredje overdækkede tennishal i omegnen af København og den fjerde eller femte i hele Danmark, idet arkitekt Axel Høeg-Hansens nøgterne, stramme, nyklassicistiske stadion i Århus med tennis- og gymna-

stiksal stod færdigt i 1920. Interessant er det, at man her genbrugte træbuerne fra den nedrevne banegård i København i konstruktionen af salene, og at disse blev skænket af Staten.⁸⁶

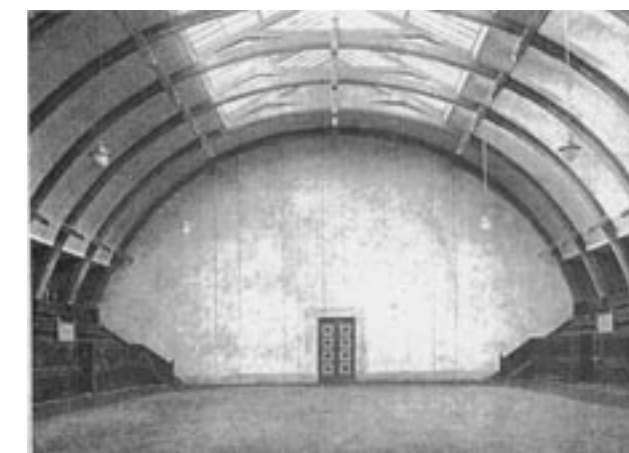
I de tidlige år var sport noget man dyrkede udendørs. I København bl.a. i Østre Anlæg, på Rosenborg Eksercerplads, Blegdamsfælleden og Øster Vold. Som Otto Rung genkaldte sig sportens tidlige år:

*Lawn-tennis havde vi drenge allerede begyndt i firserne, men på nyslået græsplæne og med kridtstreger i stedet for kalkede trælistor omkring felterne. Nu spillede vi efter skoletid på de nye baner nede under Øster Vold ...*⁸⁷

At sport var en udendørs foreteelse var helt logisk, idet de første sportsgrene, som kom til Danmark (København), var udendørsaktiviteter såsom rosport

(Kvik samt Handels- og Kontoristforeningens Roklub i 1866), fodbold og cricket (KB i 1876) samt tennis (KB i 1883). Af samme grund kan man ikke sige, at der var én stilart, som dominerede gymnastikkens og sportens rum på dette tidspunkt. Men med blik for de få bygninger, der trods alt var, tog idrættens arkitektur i Danmark afsæt i nationalromantikken og dens referencer til Oldtiden (ca. 1850'erne-1900'erne), fortsatte over nyklassicismens fascination af Antikkens enkle linjer (ca. 1910'erne-1920'erne) til funktionalismens demokratiske og referencefri program (ca. 1930'erne-1960'erne), for at ende i det nøgterne, puritanske, standardiserede halbyggeri (ca. 1960'erne-2000'erne).

"Århus har faaet sit Stadion eller som det hedder: "Idrætspark", skrev dets ophavsmand, arkitekt Axel Høeg-Hansen i 1920 om hans symmetriske, ny-klassicistiske stadion i Århus. Bygningerne kostede alene 430.000 kr. Til venstre ses tennis- og gymnastiksalen og til højre anlæggets søjlegård.

ET TENNISANLÆG I EN STILMÆSSIG BRYDNINGSTID

Rovsing kendte altså til både nationalromantikken, nyklassicismen, og via Søren Lemches tennishal for B.93, til den mere nøjsomme og moderne arkitektur.

Der var bare det, at han til avisen BT foragteligt havde kaldt Lemches bygning for et "gravkammer".⁸⁸ Da han netop på dette tidspunkt var på kant med ledelsen i B.93, havde ringeagten nok også sit afsæt heri.

Rovsing var for datiden en usædvanligt berejst person, han var rig og opfattede sig selv som et dannet og kultiveret menneske. Han havde spillet i hele Norden, men for det meste udendørs. Inspirationen til Dansk Tennis Club fandt han i Sverige. Her havde han set to fantastiske tennispavilloner i Stockholm: den ene af arkitekt Fredrik Liljekvist i 1896, og den anden af den dansk-svenske arkitekt Torben Grut, 1900.

I Sverige var kronprins Gustaf V bidt af tennis, hvilket senere gav ham tilnavnet "Tenniskongen". Han var stærkt medvirkende til, at Skandinavien fik sine første to indendørs tennishaller med to baner. Lawn-Tennispaviljongen af Frederik Lilje-

Interiør i Kronprinsens Lawn-Tennisklubb. Rovsings egen hal skulle også have salon til te og malerier på væggene. Han serverede dog aldrig spiritus, da han anså det for plebejerisk og noget, kun de forhadte fodboldledere indtog uhæmmet. Stockholms Stadsmuseum, fotograf ukendt

kvist indviedes i Stockholms idrætspark 1. oktober 1896. Den svenske idrætspark ansås på dette tidspunkt som forbilledlig, idet den indeholdt faciliteter til fodbold, atletik, en 400 m cementbane til cykelløb - "velociped" - samt to udendørs tennisbaner. I 1906-

07 opførtes ridehus og lokaler til en køreskole. Om vinteren sattes idrætspladsen under vand og forvandlede til en skøjtebane og der blev etableret kælkebakke i træ.⁸⁹ Den svenske idrætspark var yderst futuristisk.

Lawn-Tennispaviljongen var en træbygning i nationalromantisk stil og blev anlagt som den østlige af to pavilloner i idrætsparken. Indgangen kronedes af et tårn og mindede mest af alt om en stationsbygning. Dette var helt logisk, da det i slutningen af 1800'tallet kun var stationer, lader og hangarer, der havde tilsvarende frie spænd. Det var den slags "lette festarkitektur"⁹⁰, der prægede de tidlige idrætsbygninger. Tennisbanerne placeredes i hallen parallelt med hinanden. Ta-

get var stejlt, og pavillonen var linoliemalet i okkergule, okseblodsrode og grønne farver.

Arkitekt Torben Gruts tennispavillon for Kronprinsens Lawn-Tennisklubb (KLTk) fra år 1900 blev pla-

Det var ved Lawn-Tennispaviljongen i Stockholm, at Rovsing deltog i OL 1912. Tennishallen er tegnet af arkitekt Frederik Liljekvist og flyttedes i 1909 til dens nuværende placering på Fiskartorpsvägen. Hallen er i dag verdens ældste tennishal, som fortsat anvendes. Stockholms Stadsmuseum, fotograf ukendt

ceret på højdedraget lige nord for Idrætsparken ved Sturevägen. Tennishallen var for datiden enorm men også tidstypisk i sin arkitektur. Heri placerede Grut de to tennisbaner i forlængelse af hinanden. Langs banernes ene side løb et let hævet trædæk. I anknudning

til banerne var der saloner med tæpper på gulvene, bløde sofaer, karaffer til spiritus, klaver samt indrammede oliemalerier på væggene.

Fælles for de to pavilloner var, at rummene sluttedes af høje gavle, og dagslyset kom fra ovenlys og højtsid-

dende, småsprossede vinduer. Der er ingen tvivl om, at Rovsing lod sig inspirere af lysindfald, materialer, farvevalg, udsmykninger og indretning i de svenske idealbilleder. Både Frederik Liljekvists Lawn-Tennis-paviljong og Torben Gruts hal for KLTK lider dog samme skæbne, idet de begge allerede i 1920 var væk fra deres oprindelige placering.

Da Sverige fik tildelt de Olympiske Lege i 1909 blev Lawn-Tennis-paviljongen demonteret og flyttet mod nord til Fiskartorpsvägen for at give plads til de olympiske anlæg. Udenfor pavillonen anlagdes to tennisbaner omkranset af tilskuerpladser, og det var altså der, at Rovsing i juni 1912 repræsenterede Danmark ved OL.

Gruts smukke hal på bakkedraget led en noget mere tragisk skæbne, idet hallen nedbrændte til grunden 3.

Rovsing var tydeligt inspireret af arkitekt Torben Gruts tennis-paviljon for Kronprinsens Lawn-Tennisklubb (KLTK) fra år 1900. Det var her, han blev fotograferet med tennismakkeren Hans Wedege i 1908. Dagslyset kommer fra højsiddende, småsprossede vinduer, og langs banernes ene side løber et let hævet trædæk. Stockholms Stadsmuseum, fotograf ukendt

marts 1920. Branden siges at være en af de "smukkeste" i Stockholms historie og blev overværet af anseelige menneskemasser. Branden betød, at 40 personer blev hjemløse. Kong Gustav V, der havde taget initiativ til pavillonen, besøgte senere brandtomten. Torben Grut tegnede dog andre idrætsanlæg, der stadig står i dag, bl.a. det borglignende olympiske anlæg til OL 1912.

Kronprinsens Lawn-Tennisklubbs sydlige facade fotograferet i 1904. Hallen lå smukt på højdedraget ved Sturevägen, indtil den brændte i 1920. Stockholms Stadsmuseum, fotograf ukendt

Da Rovsing skal til at omsætte visionerne til konkrete tegninger i 1919-20 bærer han på mange gode minder fra Stockholm. Nationalromantikken er for længst slut, og tiden indvarsler en arkitektur uden ornamentik men med symbolværdierne direkte indarbejdet i materialevalg, farver, overflader, lysætning, m.v. På den måde

kommer Dansk Tennis Club til stilmæssigt både at have rødder i en tid med herreværelser, plyssofaer og dekorationer på væggene og samtidig skue fremad mod en sportsarkitektur, der fokuserer på en optimering af spillet og udtrykker dette i formgivningen. Rovsing og arkitekten Henry Madsen "låner" det bedste fra pavillonerne i Stockholm, optimerer det og skuer så fremad. De vælger at bygge i træ, som det

meste af sportens arkitektur er på det tidspunkt. Taget bæres af buer i en fritbærende trækonstruktion. Højsiddende sidelys, trædækket langs banerne, trægulvet og farvesætningen replicerer alt sammen den intime stemning i de svenske pavilloner. Men samtidig er arkitekturen udført med en pragmatisk og sober præcision i alle detaljer. Bygherren og ejeren er en atlet på topniveau, der kender sin metier. Han er ambitiøs og tørster efter at signalere genoprejsning til omverdenen. Men han er også en topatlet, der seriøst ved, hvad der er bedst for spillet. At han senere lader væggene dekorere med eksotiske motiver passer som hånd i handske med den personlighed, han har, og hans opfattelse af tennissporten i København: Den er smålig og provinsiel.⁹¹ Da Roving har set store dele af verden, vender han blikket den vej - bort fra Danmark. Det er i disse uventede sammenstillinger, at Dansk Tennis Club bliver så usædvanlig. Dengang som i dag.

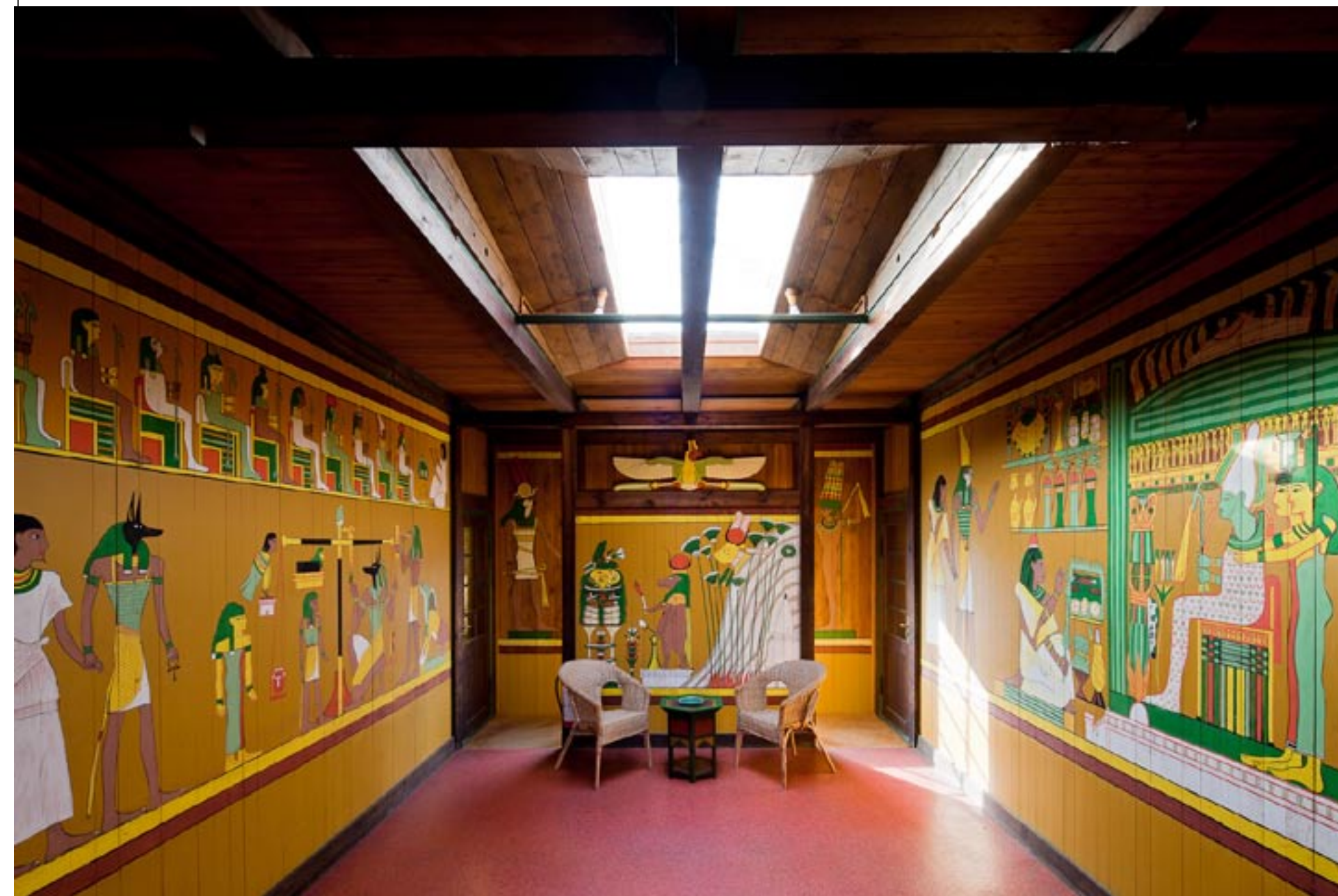
Dansk Tennis Club er en optimeret, forenklet og raffineret fortolkning af Kronprinsens Lawn-Tennisklubb og udtrykker dette især i interiøret.

Allerede i indgangspartiet mødes man af ægyptiske malerier. Til højre og nedenfor ses scenen fra Anis papyrus, hvor Anis hjerte bliver vejret mod en strudsefjer. Anubis tjekker nøjagtigheden af vægten. Over skildringen ses de ægyptiske guder Hathor, Horus, Isis, Nephthys, osv.

DE ÆGYPTISKE OG BALINESISKE BILLEDER

Rovsing prydede væggene i tennishallen med ægyptiske motiver. Tesalonen fik både ægyptiske og balinesiske dekorationer, mens de i boligen udelukkende var fra Bali. Dem havde Rovsing haft med hjem som fotos fra sine utallige rejser til bl.a. det centrale

Indonesien, Ægypten, Ceylon, Singapore, Mallorca, Italien samt to verdensomsejlinger. Billedscenerne blev udført med pensel og malet direkte på væggenes træbeklædning.

I hallen findes religiøse motiver, hvoraf mange er taget fra ægyptiske "Dødebøger" – papyrusruller med religiøse tekster og ledsagende billeder, som skulle hjælpe den døde til at opnå nyt liv. I indgangspartiet er tre store gengivelser fra en kendt og rigt dekoreret dødebog, "Papyrus Ani" fra ca. 1300 f. Kr., som siden slutningen af 1800-tallet har befundet sig på British Museum i London. De ægyptiske malerier i tsalonen omfatter også billeder af ægyptiske konger og enkelte ikke-religiøse motiver. Alle billeder er gengivet med stor respekt for detaljerne i de originale oldægyptiske motiver.

Forlægget for mange af de ægyptiske billeder i Dansk Tennis Club er farveplancher fra bøger udgivet af den engelske ægyptolog, E.A. Wallis Budge (1857-1934). Budge var en produktiv forfatter, og hans bøger opnåede en usædvanlig stor læserskare. Rovsing havde flere af Wallis Budes bøger i sit bibliotek.

Rovsings egne skrifter og efterladte bibliotek vidner om en interesse for den oldægyptiske kultur, særligt de mytologiske forestillinger og gudeverdenen. Hans interesse peger i en spirituel retning, hvor fællestræk

I den lange, smalle tsalon er der både ægyptiske og balinesiske dekorationer. Dem havde Rovsing med hjem som fotos fra sine utallige rejser til bl.a. det centrale Indonesien, Ægypten, Ceylon, Singapore, Mallorca, Italien og to verdensomsejlinger

fra mange kulturer i både tid og sted sættes sammen til egne synteser. Rovsings tilgang rummer elementer fra discipliner som religionshistorie, psykologi og antropologi. Rovsing brugte i en udgivelse fra 1946 pseudonymet "Anubis" efter den ægyptiske dødegud.

Anubis er det primitive sinds vejledning – det er den sjakalhovede "gud", som snuser sig frem ad den rette vej. Forf. har brugt det som sit pseudonym – det er det man i børssprog kalder "næse", at finde det rigtige uden at kunne sige hvorfor, har det paa følelsen.⁹²

De ægyptiske motiver, som optræder i Dansk Tennis Club, bekræfter Rovsings interesse for den ægyptiske gudeverden. Det er vanskeligt at se nogen samlet, fortløbende fortælling i de udvalgte billedscener, men som helhed løfter de sig dog langt over det tilfældige. Der kan derfor ikke herske nogen tvivl om, at de er nøje udvalgt af Rovsing selv.

Billedscenerne i salonen er udført med pensel og malet direkte på væggens træbeklædning. Her over ses vædderguden Khnum, der drejer menneskets Ka på sit pottemagerhjul. Ka er et menneskes ånd eller sjæl

Flere af de valgte motiver, som f.eks. vædderguden Khnum, der skaber mennesket på sin drejeskive, kredser om menneskets afhængighed af det guddommelige, og udvalget kan på denne måde tolkes som en

refleksion over det evigtgyldige, skæbnen og det enkelte menneskets plads i universet. Den egentlige mening bag motiverne har formodentlig kun stået klart for Rovsing alene, men koblingen mellem sportsudøvelse og kunstens og filosofiens verden er velkendt, også i et historisk perspektiv. Det antikke Grækenland står her som et særlig markant eksempel.

Senere tiders stilistiske fortolkninger af den ægyptiske kunst og arkitektur kaldes *ægyptomani*. Det mest markante udtryk i Danmark

for denne mani er Thorvaldsens Museum fra 1848, men i øvrigt er stilen blevet anvendt i mange arkitektoniske sammenhænge, som f.eks. banker, domhuse og religiøse bygninger. En vis del knyttede sig til underholdning og forlystelse, og der kendes eksempler på zoologiske haver, hoteller og biografte, opført i ægyptisk stil eller udsmykket med ægyptiske motiver. En yderligere opblomstring skete med Art Deco stilen, 1920-1930, og med opdagelsen af Tutankhamons grav i 1922. Kombinationen af sports-

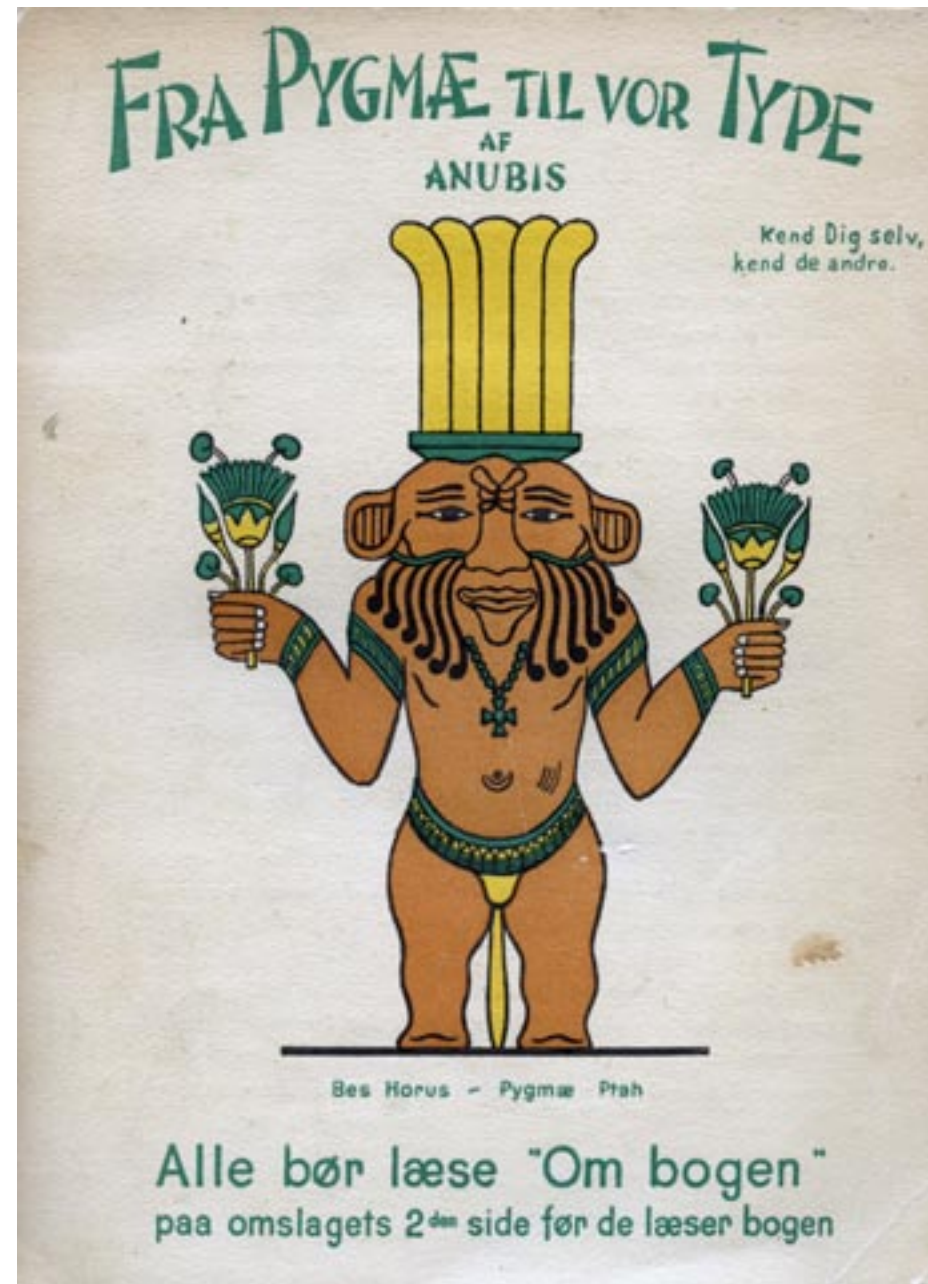
anlæg og ægyptiske udsmykninger er sjælden, hvis ikke enestående.

Som dekorativt element er de ægyptiske billeder i hal og indgangsparti særligt vellykkede. Den ukendte malermester, som har udført billederne, viser en god fornemmelse for essensen af ægyptisk kunst.

Proportioner og motiver står klart defineret, og de dekorerede vægflader følger sig overbevisende til rummets overordnede form, format og farveskema. Det samme må siges om skildringerne fra Bali. Maleren kan sit håndværk, om end det ikke er verdenskunst.

I hver ende af hallen er indrettet tilskuerbalkoner. At de er udført som ståpladser betyder, at hallen uden tilskuere aldrig virker tom. Til venstre ses klublokalet udefra og her under dets interiør. Kombinationen af sportsanlæg og ægyptiske udsmykninger er uhyre sjælden, hvis ikke enestående. På forrige opslag på dørene ind til tesalonen

FRA REJSEKILDRINGER TIL UDSMYKNINGER

Leif Roving skildrede rejseoplevelserne i enkelte udgivelser. Han skrev ca. 20 bøger og pjecer fra 1927-65, hvoraf de fleste blev udgivet på eget forlag Anubis og Horus, der var opkaldt efter to ægyptiske guder. Om det helt livsnødvendige behov for at skrive forklarede han i 1924:

Ved at skrive mine pjecer, aflastede jeg hjernen, som fandt hvile i kampen for at nå retfærdighed. Mine pjecer var en nødvendighed for ikke at blive gal.⁹³ Og tre år senere i 1927: Kun ved at skrive breve og pjecer til klubber og forbund fandt jeg en kort lindring for min pinte sjæls smerte ...⁹⁴

Alene i bladet "Vennen", som han efter sigende støttede økonomisk, blev det i årene 1951-56 til 31 artikler om hans opfattelse af sandhed, retfærd, religion, homoseksualitet, moral og en enkelt, som omtalt, om hans egne ungdomsår. I bogen *Fra Pygmæ til vor Type* udgivet i 1946 samt i pjecen *Religionen og Samfundet* fra året efter, er forlæggene til de ægyptiske malerier i tennishallen gengivet. Udgivelsen *I Tropesol og Måneskin* fra 1959 indeholder flere fotos, der har været anvendt som inspiration for de habile kunstnere, der udsmykkede væggene i sidegallerier og hjem.

*Både på forsiden af bogen *Fra Pygmæ til vor Type* udgivet i 1946 samt på væggene i tennishallen er den ægyptiske gud Bes afbilledet. Bes er kvindernes gud. Han beskytter dem, når de er mest sårbare: Ved fødsel og undfangelse. Bes er halvt løve og halvt dværg og ikke ligefrem den køneste af de ægyptiske guder*

Roving ytrede sig hele livet gennem sine bøger, pjecer, artikler og foredrag. For ham var ytringsfrihed ikke en ret, men en pligt for enhver, der så samfundets fejl.⁹⁵ Men, som han jo selv medgav, tjente udgivelserne især nok som mental aflastning for ham selv. Hovedparten af tryksagerne måtte han selv finansiere - hvis ikke alle - og i bagsideteksten på omslaget af *Fra Pygmæ til vor Type* koketterede han ligefrem over et afslag fra et forlag:

For at sige det med det samme - vi tør desværre ikke paatage os Udgivelsen af Deres Bog "Fra Pygmæ til vor Type". Vor Konsulent har læst den med største Interesse, og han har udtalt sig rosende om Deres Evner som Skribent, men han mener ikke, det vil være foreneligt med Forlagets Hovedlinie at udgive en Bog af denne Art. De giver jo udtryk for meget radikale Anskuelser baade om videnskabelige og religiøse Problemer ... vi frygter for, at Deres Konklusioner vil krænke mange af de mennesker, som er knyttet til Forlaget ... Kunde De ikke henvende Dem til et andet Forlag, som er mindre knyttet til disse Kredse?⁹⁶

I pjecen med bl.a. foredraget fra Studenterforeningen, som han holdt 27. november 1951, konkluderer han afvæbnende: "Jeg har aldrig formået at få et dagblad til at opta et ord om det, jeg her har forklaret" og fortsætter lidt selvironisk: "og det er ikke fordi, jeg ikke har forsynet bladene med muligheder".⁹⁷ Han offentliggør på de følgende sider afslagene fra bl.a. Politikens og Nationaltidendes redaktioner, der undskylder med pladsmangel eller indlæggenes enten for korte eller langstrakte natur. Roving klarer afvisnin-

Eksempler på billeder fra tesalonen. Den ukendte illustratør udviser god fornemmelse for proportioner, maleteknik og farver. Han er en særdeles dygtig og dreven håndværker

gerne med et træk på skulderen og udlægger det som, at han har ramt den absolutte sandhed om religion, og at redaktionerne i samlet trop ikke ønsker, at denne erkendelse kommer til offentlighedens kendskab, da det vil "ryste kirken, så den synker i grus".

Opsummerende må det siges, at de emner, han debatterer i bøger, pjecer og artikler er religionshistorie, teosofi, eksotisme og samfundsorientering, der mu-

ligvis er tidstypiske emner, men at der i Rovsings forfatterskab ikke er tegn på, at de skulle være del af større strømninger eller et filosofisk baseret foreningsliv. Udgivelserne er snarere anti-autoritære diskurser, der kredser om hans personlige interesser og mål: hans søgen efter retfærdighed, anerkendelse og oprejsning via en, til tider, springende og uforsonlige kritik af samfund, åndsliv, kristendom, seksuelt snæversyn og ikke mindst autoriteter.⁹⁸

BALI: DET UFORVANSKEDE PARADIS

Den mest gennemarbejdede af hans bøger er *I Tropesol og Måneskin*, som han udgiver i en alder af 72 år. Fra dagbogsnotater skildres rejserne til Bali i 1931-39, hvor han er 44-52 år gammel. Bogen er interessant af to grunde. Dels giver den et fint samtidsbillede af kolonisationen i Østasien i 1930'erne og indblik i den arrogance, hvormed primært hollænderne og senere japanerne styrede og udnyttede et land på det tidspunkt. Dels kommer vi meget tæt på Roving. Over de 208 sider fortæller han helt uden filter om sin fascination af Østen og om sine forhold til balinesiske drenge og unge mænd. De ufiltrerede beretninger og nøgenfotos af både forfatteren og de indfødte er med for at udfordre læseren. Og det hænger uhyre fint sammen med det billede, vi har tegnet af Roving, for han vil provokere med sit syn på seksuel frigørelse.

Ud over at videregive erindringerne om hans personlige møde med tropernes varme, kultur og natur er sigtet med bogen, ifølge ham selv, på den ene side at skildre den uskyld, vi har tabt i Vesten, på den anden at demonstrere, hvorledes sex mellem en ældre og yngre mand kan være til gavn og glæde for begge parter.

For Roving er Bali (og Ceylon) Paradis på jord. I hans stærkt, idealiserede fremstilling ønsker beboerne kun at glæde hinanden og hver dag leve en let og uproblematisk tilværelse. Gul, brun eller hvid? Hudfarve betyder intet. Balineserne er i hans optik billede på en uskyld, renhed og primitiv æstetik, som den

"Jacta est alea!", terningen er kastet, skriver Roving under dette billede, hvor han krydser en flod på Bali. Fotoet er fra den mest gennemarbejdede af hans bøger, *I Tropesol og Måneskin*, som er dagbogsnotater fra rejserne til Bali i 1931-39. Bogen, som han først udgiver i 1959, konfiskeres ved en politirazzia i hans hjem i 1955

”Jeg boede i det smukkeste hus i Den Pasar, det første man ser, når man kommer ad vejen øst-fra” skriver Rovsing om dette billede

”Smilende lyser knægtens ansigt efter badet. – Bag ham er havet og han står på trappen, som fører ned til haven, til det lille Paradis, hvor jeg var daglig gæst”

vestlige verden har mistet. I modsætning til den kristne tro er der ingen moralske hæmninger hos buddhister eller muhamedanere, der kan ødelægge glæden eller pine samvittigheden efter at to mennesker (af samme køn) har haft sex.

Der eksisterer nemlig en naturlig glæde ved erotik. De unge drenge går ikke af vejen for at nyde de seksuelle glæder, for homoerotik er *dels* anset som en praktisk, før-ægteskabelig handling til driftens tilfredsstillelse, *dels* vejen til at undgå kønssygdomme og graviditeter. Rovsing nævner alderen på sine erobringer: 15, 17 og 18 år (der ligner én på 16). At han selv er så meget ældre er i hans sind helt i naturens orden, da begge parter vinder ved forholdet. Den voksne finder fornyelse, den yngre høster erfaring. Den ældre vejleder gennem sin viden, den unge lader sig (for-)føre og danne i en fælles overenskomst. Forholdet mellem mentor og lærling bygger på sympatiens bånd, ikke et asymmetrisk magtforhold.⁹⁹ I det mindste ikke ifølge Rovsing selv.

Hans positive syn på og accept af erotik mellem den unge dreng og ældre mand finder han flere steder begrundet i kulturer, som vi i dag bygger vores civilisation på, som f.eks. det antikke Grækenland. Rovsing henviser bl.a. til Platons dialog *Symposion*,¹⁰⁰ der diskuterer “motiverne” bag og betydninger af kærlighed (begær, romantik, sex, familierelationer, venskab), og hvor fokus er på homo-sexualiteten ved de berømte græske drikkefester, “symposier”.¹⁰¹ Det var en almen accepteret byttehandel, hvor den ene part fik sex

og den anden person venskab, penge eller sociale fordele. I Rovsings univers er det på samme måde en helt uskyldig udveksling af “privilegier”.

Rovsing nævner selv kun tre gange at have betalt for sine seksuelle ydelser på Bali og Ceylon. Det er nok mere sandsynligt, at han har betalt hver gang, men i hans udlægning er det uden betydning. Selv da han erfarer, at en af drengene sparer op til en ny cykel, rokker det ikke ved hans tro på, at det er et ligeværdigt forhold, der har rødder i gensidig velvilje. Minderne, savnet og billederne fra Asien har han med sig hjem til væggene i det nye tennisanlæg, lige inden japanerne angriber Indonesien og fængsler hovedparten af de hvide.

Omslaget til I Tropesol og Måneskin hedder ”Intet Paradis uden Slange”. Det er tegnet af en 15 årig balinesisk dreng, der fik 65 øre for sin indsats af Rovsing.

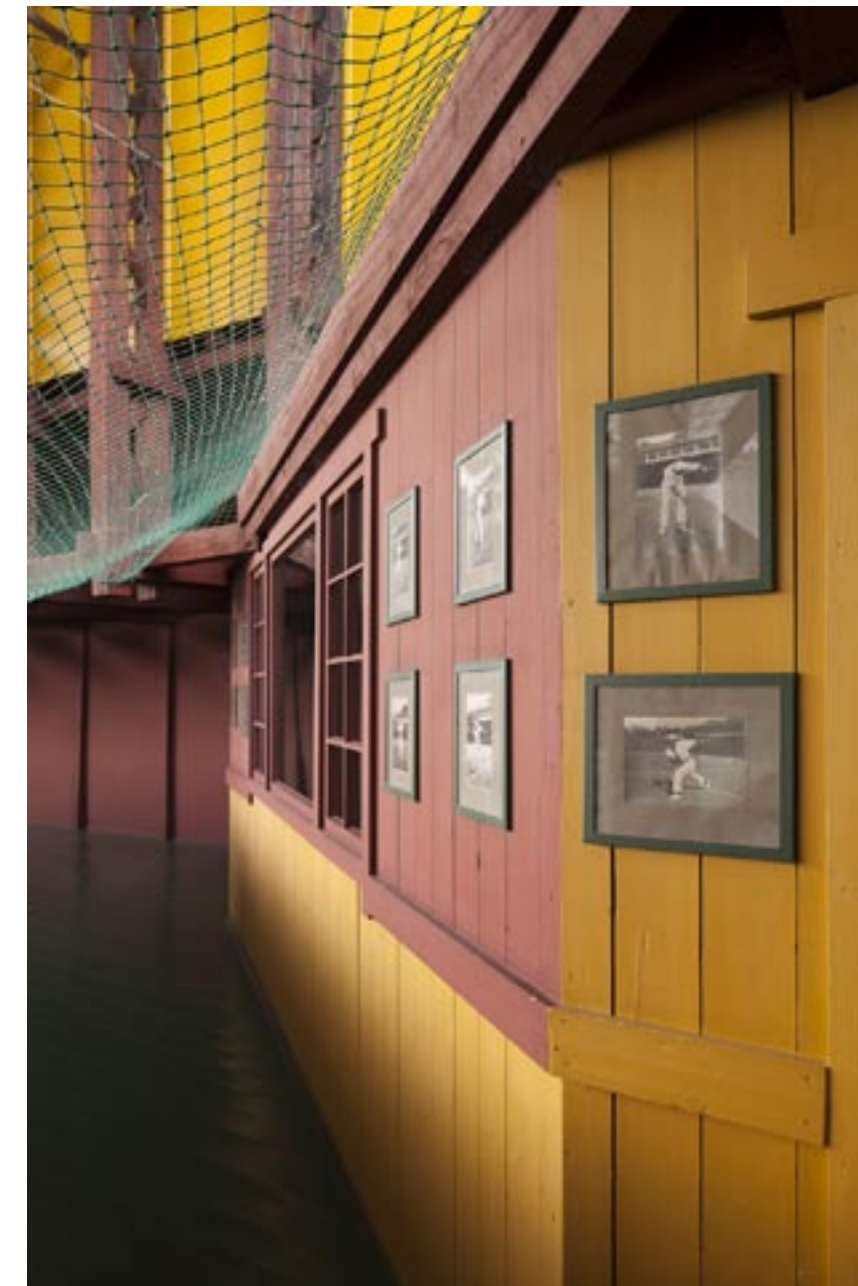
Hallen er fyldt med elegante detaljer, der er med til at styrke helhedsoplevelsen

I indgangspartiet finder vi scenen fra Anis papyrus, Dødebogen, der beskriver, hvordan de døde skulle finde vej gennem dødsriget for at blive genfødt. Til venstre ses himmelguden Horus, der introducerer Ani til Osiris, underverdenens hersker, som står for død og genopstandelse. I midten knæler Ani for ham, og bag Osiris ses hans kone Isis og hans søster Neththys.

Rovsing's fascination af antikken går igen i klubhuset, hvor væggene er overdekorerede med Pompejanske fresker. På ydervæggene af klubhuset ses billeder af Rovsing i aktion på tennisbaner

EN VERDENSBEDRER

Dansk litteratur er tæt befolket af fantaster. Fra Hans Egede Schacks *Phantasterne* (1857) til Hans Scherfigs *Idealister* (1945), og ikke mindst i mellemkrigsårene var der lige så mange fantaster uden for litteraturen som i litteraturen: verdensfrelser, verdensforbedrere, vegetarer, stjernetydere, spiritister, seksualprofeter, kabbalister, barfodsgængere, osv.

I dette gedemarked for erstatningsreligioner åbnede Studenterforeningen af og til sine haller for de seneste nye forsøg på at knække verdenskode, og Leif Roving var én af dem, der fik lov at afprøve sine idéer for et større publikum. Indlægget afholdt i starten af første verdenskrig vakte ifølge Roving selv opsigt, og hans koblinger mellem de gamle ægyptere, kristendommen, muhammedanismen, buddhismen, hinduismen og andre trosforestillinger er da også overraskende. Selvironisk pegede han på, at hans uvidenhed var hans styrke: "I dag ved videnskabens mænd hver for sig næsten alting om næsten ingenting, mens forfatteren her har til specialitet at vide næste ingenting om alting."¹⁰²

Som Roving læser de religiøse symboler, fra pygmæerne over ægypterne til grækerne og romerne, handler religion om viden, og cirklen med det indskrevne kors udlægger han som symbolet på "den fuldkomne viden om samfundet."¹⁰³ Fremstillingen er både jordnær og vidtløftig. Der anføres fornuftige og snusfornuftige symboltolkninger, men undertiden slår de over i vilde associationer – som når han f.eks. genfin-

der eller genhører ægypternes solgud Ra i begreber som grav, pyramide, paradys, mirakel, tradition, litteratur – og radio!¹⁰⁴ Men Rovings ærinde var alvorligt nok: Han havde oplevet første verdenskrig, mellemkrigsårene med dens fascination af totalitære løsninger, anden verdenskrig, det begyndende atomkapløb; og han havde under sine mange rejser mødt masser af eksempler på sult, elendighed, intolerance, racisme. Spørgsmålet måtte være: hvordan sikrer man livet og fællesskabet i et samfund med kurs mod undergang?

De tanker, som Roving ellers publicerede i pjecer og pamfletter, samlede han som allerede nævnt i 1946, under det ægyptiske pseudonym Anubis, i den næsten 300 sider lange bog med titlen *Fra Pygmæ til vor Type*. Som titlen røber, er Johannes V. Jensens kulturfilosofiske spekulationer en vigtig inspiration, men først og fremmest bærer den dog Rovings intellektuelle vandmærke: en særpræget kombination af religionsfilosofi og samtidskritik. På den ene side redegør den for skabelsen, religionens væsen, fænomener som mysticisme og shamanisme og – igen – de gamle ægypteres billedskrift. På den anden side redegør den for livet i den moderne storby, skolens opdragelsesformer, nazisme, kommunisme og behovet for en verdensregering.

Igen og igen skriver Roving, at religionen er orientering for livet, men at de store religioner og de politiske erstatningsreligioner snarere virker desorienterende og livsødelæggende. Kun ét sted har han fundet en

syntese mellem desorienterende trosforestillinger og sund livsudfoldelse, på Bali, "den lille æventyrlige sydhavsø":

*Man har det indtryk, at Balineserne har samlet og bevaret alle indtryk og paavirkninger, de har faaet i tidens løb, og faaet dem til at forliges med hinanden, som tingene paa et musæum, mens de i det daglige liv har bevaret en umiddelbar rigtig anskuen aflivet, saa den mystificerede anskuen aftilværelsen, der danner baggrunden for fester og danse og skuespil, kun er underholdning og hvile efter arbejdet.*¹⁰⁵

Men Bali er kun en lykkelig parentes i bogen. Skikkelser som Hitler, Stalin og Wilson, derimod, giver anledning til lange refleksioner over forholdet mellem førere og masser. Over for alle disse politikere, der på hver deres måde sætter særinteresser i højsædet, hyl-der han de "vise mænd", der udelukkende ser på det almene vel. Han citerer Einstein for at kræve en verdensregering, og som et ekko af Det kommunistiske

manifest konkluderer han, at denne bogs mål er: "Professorer! i alle lande – forener Eder!"¹⁰⁶

Et mere lavpraktisk forslag, som også findes i andre af hans skrifter, er efterlysningen af det, man i dag ville kalde kulturhuse. Forslaget er interessant, fordi det viser noget af den samme interesse for opbyggelig arkitektur, som udmøntede sig i hans tennishal. Nok var Roving en fantast, men han havde også sine fødder solidt plantet på jorden:

*Hvad ska der gøres med kirkebygningerne? De af dem, der er kunstværker, ka bli musik- og foredragssale, tjene til nytte, oplyse om den eneste sande gud. De øvrige bygninger maa ombygges med det maal at gi masserne adgang til efter evner at forstaa kulturen, som de tror paa. I gulvetagen ka indrettes et stort, folkeligt thelokale, hvor mennesker for smaa penge ka hygge sig – ovenover ka laves en foredragssal, og er der plads til at skyde en etage til ind: en bog-læsesal. Og i kælderen bogudlaan af gode bøger, der oplyser kulturen.*¹⁰⁷

BALI-LANDSBYEN I NORDSJÆLLAND

At rejse er at leve, skrev H.C. Andersen, og for den, der ligesom H.C. Andersen er “aparte” og evigt udsat for “kanøfling” er rejseriet også en slags overlevelse. Ude i det fremmede kan man finde sig selv og måske i tilgift finde et fristed for de sider af personligheden, som ikke kan finde udfoldelse i den hjemlige andedam.

Som H.C. Andersen, og senere Herman Bang, var Rovsing “aparte”, og det er nærliggende at se hans stadige rejsevirkosomhed som en flugt fra det, han opfattede som kanøfling. Men rejserne var selvfølgelig også båret af en fascination af andre himmelstrøg. I årene efter første verdenskrig, da man igen kunne besjle eller beflyve verdenshavene, virkede Bali som en magnet på både antropologer, kunstnere og turister. Og havde man ikke råd til en billet, kunne man altid låne en bog: Rejsebøger var et billigt transportmiddel. I den voksende rejsebogsindustri, der rapporterede fra Grønland (Peter Freuchen, Knud Rasmussen), Kenya (Karen Blixen), Liberia (Olga Eggers), Stillehavet (Hakon Mielche), dukkede Bali også op som populær destination, da forfattere som Åge Krarup-Nielsen og Erling Bache stort set på samme tid rapporterede med farverige rejseberetninger.

Det var Rovsings længsel efter Bali, det ideelle paradis, der fik ham til at opføre en kopi af en Bali-landsby i Nordsjælland. Det var for at beskytte naturen, at han tilbød Staten at overtage den 80.000 m² store mose- og skovklædte grund gratis. Selvom grunden var tre gange så stor som Rådhuspladsen, takkede modtageren nej.”Landsbyen” eksisterer stadig om end i lettere forfald

Leif Rovsing havde både råd og lyst til at rejse, og med rejserne til Bali lagde han sig i kølvandet på Krarup-Nielsen og Bache. I følge Rovsing blev Åge Krarup-Nielsen dog “sejlet agterud” af en “mr. X”, der efter al sandsynlighed er Erling Bache, forfatter til *Solskinsøen Bali* (1932), en rejsebog, hvor omslaget er prydet af en ung indfødt kvinde med bare bryster.¹⁰⁸ Bache kom, ifølge Rovsing, “som en anden Adam [fra Bali] med sus der fik bladene til at fyldes med beretninger af fantasiens oplevelser”, og en lille menneskealder senere, i 1959, gjorde Rovsing ham kunsten efter, som man kunne se i hans *I Tropesol og Måneskin*, hvor han på et af bogens myldrende mange fotos viser sig selv i adamskostume.

Rovsing fortæller i bogens optakt, at han inden anden verdenskrig ikke mindre end 8 gange rejste til troperne, hvor især Bali vakte hans begejstring. Bogen bærer den noget prætentiose undertitel *Generkendelser af sindets oplevelser. Et videnskabeligt bidrag til selverkendelsens-psykologi*, men en lille tekst-vignet inden indholdsfortegnelsen røber, at bogen også er et filterløst dokument om det, som man i dag vil kalde sex-turisme: *I tropenattens måneskin under halvmånens tegn eller i hindu-budhismens lys går hvide mænd på æventyr med brune knægte*.

De erotiske eventyr var uden tvivl hovedkilden til Rovsings begejstring for Bali, men de arkitektoniske rammer om eventyrene havde også stor betydning, og en meget stor del af bogens fotos gengiver bygninger og byrum på Bali og de andre indonesiske øer.

Da Roving første gang ankommer til Batavia, beskriver han med tekst og billeder, hvorfor denne by er "Verdens bedste by": "... lave huse ligger spredt med træer og træer – det er en haveby, en smuk by, en venlig by og hyggelig – vel verdens dejligste stor-by, interessant i sin varierende mangfoldighed".¹⁰⁹ Ingen bygninger er over to etager, selv hoteller og forretningsbygninger er formet som villaer, og mellem bygninger bidrager træer til at skabe et bybillede, hvor arkitektur og natur smelter sammen. "Alt er rent, har bevaret sit ny udseende som da det blev bygget. Husene er uden skorstene, ingen sort røg smudser luften eller gør regnen til sort farve, der gør hvidt til sort."¹¹⁰

Et af de 14 Batavia-fotos viser byens museum med dets modeller af huse fra Sumatra. De stejle, svejfede tage er unægtelig "særprægede", "pittoreske" og "morsomme", og da Roving når til Bali, er han da også inspireret til at udmale sin bolig i ord, der kunne være hentet fra et eventyr:

Jeg boede i det smukkeste hus i Den Pasar, det første man ser når man kommer ad vejen østfra efter at ha passeret landsbyen Kesiman, der er kendt for sit vandtempel. (...) I husets stueetage var spisestuen med en trappe der førte op til næste etage som bestod af en meget stor dagligstue med fri udsigt og hvis loft rejste sig 6 meter op til tagtoppen, hvis top er hævet

Ud over "Bali-landsbyen" opførte Roving tre identiske batak huse på grunden. I dag er der kun et af husene tilbage, og det har sit forbillede i batak-arkitekturen i det nordlige Sumatra

ligesom en hat så luften frit ka passere mellem taget og hatten. Tagets bærende konstruktion er synlig, og det c. ½ meter tykke palmebladstag – et mesterværk af håndværk – isolerer for såvel solens som skyernes stråler. Skønt huset er højt virker det lille i ly af kokuspalmerne.¹¹¹

Der var intet at kritisere ved Bali, følte Rovsing, og da han nu var så rig, at han kunne lave sig en Bali-landsby i Nordsjælland, var det jo nærliggende at realisere muligheden. I starten af 1930'erne købte han en grund i Asserbo ved Tisvilde Hegn. Grunden var på ca. 80.000 m², dvs. på størrelse med 11-12 fodboldbaner, og smukt omkranset af skov og mose. Han købte den bl.a., fordi han var optaget af naturbeskyttelse og ønskede at bevare området, som det var. Men han købte den også for at genskabe den tropeidyl, han havde oplevet på sine rejser.

Fra et foto af en balinesisk landsby opførte han en tro kopi i reduceret størrelse. Nogle balinesiske byer er højtliggende, og kan kun nås via stejle trapper. I Rovsings udgave er der fra byporten og de omkransende bymure en aksial hovedgade, hvortil knytter sig et pagodeformet tempel, markedsplads, rådhus,

Fra ”byporten” og de omkransende ”bymure” knytter sig et pagodeformet tempel. Mange steder har den besøgende den følelse, at ejeren og hans gæster lige har rejst sig fra stolene

villaer, fælleshus og pakhus til opbevaring af "landsbyens" forråd.

Ud over "landsbyen" opførte han tre identiske batakhuse på grunden i 1:1. Det var tømrermester Hansen, der havde bygget Dansk Tennis Club, som fik opgaven. Men inden husene blev opført, fik Rovsing stillet et af dem op udenfor tennishallen til godkendelse. I dag er der kun et af husene tilbage godt gemt i småskoven. Det har sit forbillede i batak-arkitekturen i det nordlige Sumatra. Huset er løftet op på solide træpæle. Arkitekturen har sin logik i, at vandet fra de tropiske regnskyl hurtigt skal ledes væk, og at rummene let kan ventileres i tropeheden. Rovsings kopi har det meget karakteristiske stejle saddeltag med de udsmykkede gavle. De få vinduer og døre tyder på, at forbilledet kommer fra de køligere, bjergrige områder af Sumatra.

Hvad der præcist er foregået i "landsbyen" og batakhuse videt ikke. Rovsing nævner aldrig området selv – nå jo, han når lige i sin *I Tropesol og Måneskin* at fortælle, at han engang blev bidt af en hugorm i Asserbo. Men mon ikke han - i den grad det har været muligt - har brugt Bali-landsbyen som kulisse for en genopførelse af de erotiske og turistiske oplevelser på rejserne til det tropiske paradis? Det er i hvert fald, hvad rygterne lader ane.

"Bali-landsbyen" er et tydeligt billede på den kærlighed, Rovsing nærede for Bali og tro-ernes varme, kultur og natur. Den er et fysisk manifest over den "uskyld", vi har tabt i Vesten

PÅ TALERSTOLEN

Studentereforeningen i København havde en fremtrædende plads i Rovsings hjerte. Foreningen er en kulturel virksomhed fra 1820 med et alment dannende og socialt sigte, der gennem at arrangere forelæsninger, diskussionsaftener, musik- og litteraturevents samt sportsarrangementer, søger at udfordre de studerende. Foreningens omfattende arkiver viser med al tydelighed, at den spirende politiske bevidsthed også grundlægges her, idet antallet af danske ministre og politikere in spe, som er gået ind ad foreningens døre, er enormt. Det er tydeligt, at Studentereforeningens omdømme og netværk gjorde det attraktivt for Roving at være medlem. Den gav prestige til ham, der var autodidakt og havde et intellektuelt mindreværd. Han underskrev sig "cand. phil.", men havde aldrig gennemført uddannelsen. Han følte sig voldsomt tiltrukket af foreningens talerstol og den frie debat men også af foreningens baller og karnevaller, der var en mulighed for at lære jævnaldrende partnere at kende.¹¹² Roving erindrede, hvordan han allerede i 1914 deltog i en diskussion med et indlæg, han mange år senere huskede bar titlen *Humanismen, menneskehedens interesser crt. krigen, enkelte menneskers interesser*, og som: "vakte opsigt baade ved form og indhold".¹¹³ Det var diskussionerne i Studentereforeningen, der bl.a. nærede hans interesse for religion og samfundets (fraværende) moralske grundlag. Emner han forelæste over i Studentereforeningen i 1950 og 1951, og som han optog på bånd og også udgav som pjece.¹¹⁴ Pub-

likum ler befriende, da han fra talerstolen i 1950 højstemt proklamerer: "*Mine gode og mine onde tilhørere. De få ord, jeg har at sige, vil ingen blive klogere af*".¹¹⁵ Han fortsætter mindre selvironisk, men publikum er fra første færd varmet op og introduceret til hans anarkistiske indre.

Både i denne forelæsning og den i 1951, causerede han over moral - eller snarere manglen på moral - samt kirkens og religionens "reelle" position og betydning i samfundet. Han var ikke udelt begejstret for andres forståelse af moralens og religionens positive betydning, idet moral, ifølge ham, ikke eksisterede. Han vender emnet på hovedet og ser umoralen som det faktiske grundlag for kirke og samfund. Umoralen - eller Arvesynden - er årsag til, at der overhovedet eksisterer en kirke. Et samfund uden umoral vil gå til i gabende kedsomhed. Publikum reagerer ved igen og igen at le højlydt. På båndet og med en stemme, der er Poul Reumert værdig, konkluderer han: "Umoralen er den kraft, der hindrer mennesket i at gå til grunde".¹¹⁶ Roving lægger ikke fingrene imellem, da han fra Studentereforeningens talerstol deler ris og tørre tæsk ud til højre og venstre.

I fortegnerne over Studentereforeningens aktiviteter 1950 og 1951 er hans forelæsninger imidlertid ikke opført, men det skal dog retfærdigvis også anføres, at samme år skulle han "kæmpe" om talerstolen med så store berømtheder som Winston Churchill, der var på sit første besøg efter krigen i 1950 (bl.a. inviteret af Studentereforeningen), og de danske og norske

statsministre, der ligeledes var på Studentereforeningens program i efteråret 1951.¹¹⁷

Det er sandsynligt, at Roving ved flere lejligheder støttede Studentereforeningen med betragtelige beløb. Han skriver selv, at han efter krigen støttede med 100.000 kr. til reparation af foreningens bygning, køb af inventar, osv.,¹¹⁸ men en gennemgang af foreningens regnskaber fra 1945-63 viser umiddelbart

ingen støttebeløb fra Roving.¹¹⁹ Men da han oprettede sin egen fond, Dansk Tennis Fond, var et af fondens betingelser, at godkendelse af Fondens årsregnskabskulleforetagesafenfra Studentereforeningens Økonomiudvalg. Næste gang Roving kom i medierne, var det som part i en sag, der næppe styrkede hans renommé i Studentereforeningen.

ruben skaffer billede fra studentereforeningen

PORNOGRAFIAFFÆREN I 1955

I 1955 indledte politiet den såkaldte "Pornografi-affære" mod den københavnske, homoseksuelle subkultur. Aktionen havde ikke så meget med pornografi at gøre, men blev afsættet for, at myndighederne kunne afhøre mellem 600-1500 mænd i de kommende år.¹²⁰ Målet med aktionen var at retsforfølge personer, der kunne bevises - eller mistænkes for - at have haft sex med unge mænd under 18 år. På det tidspunkt var 18 år den homoseksuelle lavalder. En af de anholdte i affæren var Leif Roving, der 3. oktober 1955 blev han anholdt i sit hjem på Rygaards Allé og sad 15 dage i Vestre Fængsel. Roving var på det tidspunkt 68 år.

Pornografi-affæren startede med en ransagning af firmaerne beliggende i Herluf Trollesgade 7. På adressen solgtes og udsendtes bl.a. nøgenbilleder af unge mænd samt magasinet *Vennen*, der var medlemsblad for Forbundet af 1948: en seksual- og kønspolitisk interesseorganisation. Under aktionen beslaglagde politiet firmaernes kartoteker og lister over abonnenter og annoncører. Om det var her, politiet fandt Rovings navn, eller om de rent faktisk havde beviser mod ham for overtrædelse af den homoseksuelle lavalder, vides ikke. Selv fastholdt han sin uskyld, og at anklagen mod ham byggede på falske beviser.

Efter fængslingen ransagede politiet hans hjem. Her fandt de erotiske tegninger købt på Bali, et album med sensuelle fotos, smalfilm, flere bøger om

erotik, vovede tegninger, avisudklip og nytårskort samt en del skrevne skitser fra Rovings hånd om seksualitet. Endelig dukkede hans manuskript til bogen *I Tropesol og Måneskin* frem. Politiet beslaglagde det hele, og leverede kun materialet delvist tilbage efter Rovings løsladelse. Enkelte manuskripter, tegninger og fotos beholdt de til stor protest fra ejermanden. Selv benyttede Roving lejligheden til at forsikre omverdenen om, at både vidne og politiadvokat havde vidnet falskt, og episoden var en konspiration fra myndighedernes side for at stoppe hans "gudsbespottende" skrivelser om religion.¹²¹

Det anslås, at der under Pornografi-affæren var i alt 297 domfældelser: 183 for sex med unge under 18 år (§ 225, stk. 2), og 114 for sex med unge under 15 år (§ 225 + 222). Årsagen til, at politiet greb ind i det homoseksuelle miljø på netop dette tidspunkt, må bl.a. ses på baggrund af, at der i Danmark siden 1920'erne var sket en progressiv udvikling og afkriminalisering af den homoseksuelle subkultur. I 1920'erne opstod etableringer kun for et homoseksuelt publikum. Fra 1933 blev homoseksuelle handlinger mellem voksne over 18 år tilladt ved lov. I 1948 skete en formel organisering af homoseksuelle ved interesseorganisationen Forbundet af 1948, og i de følgende år blev det nemmere at tilegne sig bøger, billeder og film med erotisk indhold.

Samtidig med normaliseringsprocessen blev de homoseksuelle mere synlige i gadebilledet og mere vovede i deres tilgang til sex med trækkerdreng. Og det var i denne mistanke om stigende homoseksuel prostitution og forførelse af unge mænd med deraf hørende sociale problemer, at Københavns Sædelighedspoliti og 5. Undersøgelseskammer indledte aktionerne marts 1955.

Der er næppe tvivl om, at nogle af anklagerne var berettigede, men dr. phil. Wilhelm von Rosen kredser i sine teorier om affæren også om udlægninger, hvor bøsse miljøet selv undervurderede, hvor provokerende de virkede på resten af befolkningen, samt at Pornografi-affæren var en "naturlig", anti-moderne reaktion på de hastigt voksende industrier i Danmark. Frygten for, at moderniseringen af Danmark ville opløse landbokulturens traditionelle værdier, gødede jorden for en modreaktion mod det nye og ukendte. Det reaktionære Danmark kunne her forenes med de fremskridtsvenlige om fælles front mod bøsse miljøet og dets frigørelse. Alene titlen på filmen *Bundfald* (fra 1957) vidner om de holdninger, der prægede forholdet til homoseksualitet i 1950'erne. Med Wilhelm von Rosens ord, blev de homoseksuelle, der var på vej "ud af skabet", godt og grundigt jaget ind igen. At der er noget om snakken ses ved, at medlemstallet af Forbundet af 1948 faldt fra 1.600 til 62, da ingen turde stå opført i kartoteker, der kunne "bruges" til mere end det, de var tiltænkt.

billede ??

avisklip ??

DEN SIDSTE TID

Når man i dag samlet vurderer Leif Rovsings bøger, pjecer, artikler, forelæsninger, breve og postkort er der ingen tvivl om, at udelukkelsen af ham fra tennisverdenen var det slag, han aldrig overvandt. Følelsen af at være uretfærdigt behandlet synes at være den udtømmelige kilde til hans årelange foragt for retssystemet og alt det, der ligger bag. Interessen for at diskutere samfundets manglende moral og dobbeltmoral samt Gud som en ikke eksisterende, menneskelig konstruktion kan i sidste ende meget vel tage sit udspring i følelsen af afmagt. Og akkurat som Rovsing ikke kunne bringe sig selv ud af denne centrifuge af vrede, paranoia, hævnthirst og uafbrudt insisteren, så var det omgivende samfund heller ikke i stand til hjælpe ham ud af tankestrømmen.

Rovsing i sit hjem i de sidste år

I 1965 udkommer hans formodentlig sidste pjece. *Ti år efter* kalder han den, og refererer til perioden efter fængslingen i 1955.¹²² I pjecen publicerer han enkelte af brevene til justitsministrene K.K. Steincke og K. Axel Nielsen og klager over måden, han blev fængslet på, "celletorturen" og det - i hans optik - falske anklageskrift. I korrespondancen springer han hele tiden fra detaljer om den konkrete sag ud i teosofiske over-

vejelser, erindringer eller undren over det omgivende (akademiske) samfunds manglende forståelse for hans erkendelser. Dette krydres - som altid - med citater og overvejelser om dette og hint i en lind strøm.

Rovsing er nu en gammel mand. En forvirret, gammel mand, mærker man tydeligt. Hans stædige og helt rimelige, men stedse mere uskarpe, insistensen på retfærdighed, er hans kors her i livet. Lige fra eksklusionen i maj 1917, over Østre Landsrets stadfæstelse af udelukkelsen i 1928, til fængslingen i 1955 og frem til hans død i 1977. Selv om han er erklæret bøsse, så sker eksklusionen alene på grund af en *mistanke* om homoseksualitet. Ingen når at bevise, at han har gjort noget ulovligt, og det er det, der til sidst ender med at forme dette komplekse menneskes personlig-

hed og samtidig knækker ham. Rovsings stormfulde liv gør det oplagt at stille spørgsmålet:

Har vi lært noget?

Rovsings arkitekt Henry Madsen søgte 5. maj 1925 Gentofte Kommunes Bygningskommission om tilladelse til at opføre en garage mellem hallen og Rovsings egen bolig

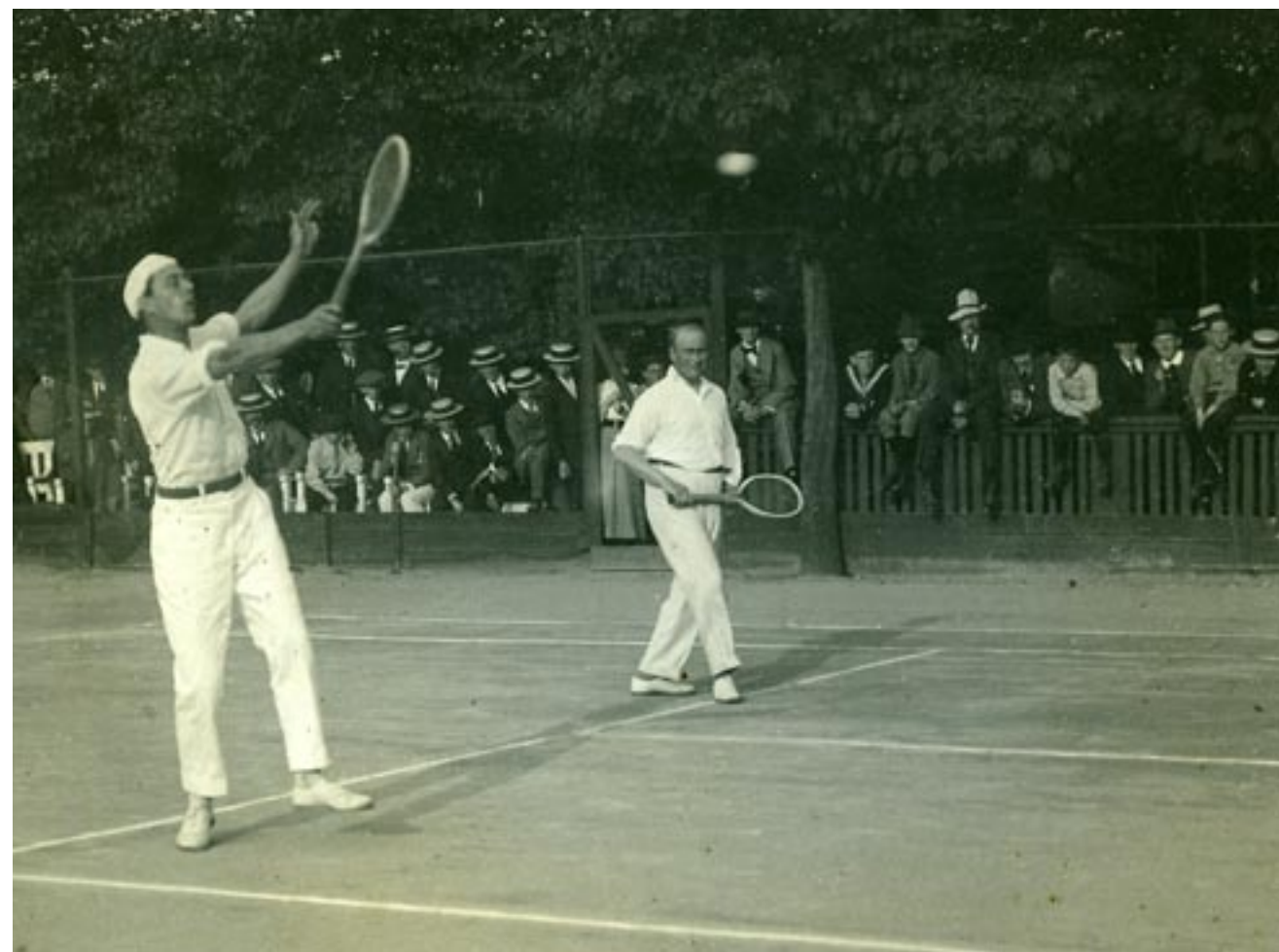

Forrige opslag:
tv. Privatboligen fra havensiden og th. Herreværelset

Dette opslag: tv. Køkkenet, th. Dagligstuen

Semifinalen i herredouble ved DM i juni 1913 på KBs baner. Rovsing spiller sammen med Hans Wedege, den makker, der gjorde hans spil bedre på banen. Det er knapt fire år, før DBU smider Rovsing ud af alle klubber i deres regi og forbyder ham at deltage i samtlige danske turneringer. Sporten søgte i dens spæde barndom formel lighed for alle samt at sikre, at social ulighed ikke fortsatte ind på sportspladsen. I sporten sås kimen til en styrkelse af ideerne bag demokratiet. Idealismen holdt i teorien, men med udelukkelsen af Rovsing og med de kommende hundrede års fortielse af homoseksualitet i elitesport, er sport i praksis kun for ”næsten alle”

SPORT FOR (NÆSTEN) ALLE

Idræt er skabt af og for mænd. Derfor er det ikke så underligt, at maskuline værdier og heteroseksualitet dominerer i miljøerne. Det er særligt i omklædnings-situationen, at sammenholdet konstrueres gennem ord og ritualer, men det er samtidigt også her, det er mest sårbart. Jesper Andreasson finder i *Idrottens kön*, at der to grupper, som ekskluderes i et maskulint idrætsfællesskab: kvinderne og bøsserne.¹²³ En dårlig præstation honoreres med ”tøs” eller ”homo”. Feminin og homoseksuel adfærd er alt det, rigtige mænd ikke er - i det mindste symbolsk. Men samtidig er de med til at definere fundamentet i den fælles kultur. Logikken er, at man i dette vakuum kan sige, tænke og gøre ting, der ville støde i det omgivende samfund, fordi man i dette fællesskab kun skal forholde sig til maskuline og heteroseksuelle værdier.

Når sportsfolk i enkelte sportsgrene stadig i dag ikke tør stå frem og vedgå deres homoseksualitet af frygt for repressalier, vil jeg forsøge at svare på spørgsmålet: Har vi lært noget, siden DBU udelukkede Rovsing fra samtlige klubber og turneringer på grund af hans homoseksualitet?

Jeg kender ham i dag godt nok til at vide, at der ikke er nogen tvivl om, at han hellere havde set sig selv som en del af fællesskabet. Han havde aldrig etableret Dansk Tennis Club eller opført tennishallen, hvis B.93 ikke havde blandet sig i hans privatliv og frataget ham

retten til det, han allerhelst ville: dyrke sin sport. Leif Rovsing er ikke martyr. Han er del af en minoritet, og minoriteter har en lang historie af lidelser. Men Rovsing er den rollemodel, der måske kan få nationale og internationale idrætsforbund til at indse nødvendigheden af at forberede specielle sikkerhedsprogrammer for de sportsudøvere, der i fremtiden går mod strømmen. Uanset om det er politisk, religiøst eller seksuelt begrundet. Forbund og unioner bør specifikt forberede programmer, der tager hånd om og udspænder et sikkerhedsnet under de idrætsudøvere, der toner klart flag. Ikke for at give positiv særbehandling af visse organisationer. Eller for at marginalisere eller fremhæve andre. Det skal ske for at *normalisere* og *skabe større rummelighed* i klublivet.

Udelukkelsen af Rovsing og dommen i 1928 var ikke kun uretfærdig, den fulgte ikke gældende dansk lov. Rovsing blev dømt out – men han var ikke dermed ude af historien. Tværtimod. Med sin tennishal placerede han sig i centrum af den danske idrætsarkitekturs historie. Da hallen stod færdig i 1921, indfriede han den spådom, som journalist Ardens havde formuleret i BT fire år tidligere: At der i Hellerup ville rejse sig et ”Verdens-Sports-Etablissement”. Man kan dermed sige, at den danske sportsverden ikke havde plads til Rovsing, men at han til gengæld gav plads til denne verden, førsteklasses plads, via en hal kendetegnet ved al den rummelighed, som han efterlyste hele sit liv.

OUT ABOUT DANSK TENNIS CLUB AND THE TENNIS PLAYER LEIF ROVSING

On April 13, 1917 the Danish newspaper BT published an article about the nationally renowned Danish tennis player, Leif Roving, who was planning to build a magnificent tennis hall. Personally funding the project, he referred to the tennis hall as a ‘World-Sports-Establishment’ to be built on land he had found close to Copenhagen.¹ The journalist, Ardens, provides a detailed description of how the provincial and small-minded conventions characterising sports in the capital, led Roving to visualise an exemplary hall with a price tag of half a million Danish kroner. In the article, Roving explains how the new hall will be designed with optimal lighting conditions, appearing bright and welcoming, preferably with a flat glass roof like the one found in the Palm Garden of the Hotel d’Angleterre, the most distinguished establishment in Copenhagen. Spectators can enjoy tea, drinks and muffins by the courts, while members can play billiards and bridge in the interior salons. A well-stocked library will contain all the international tennis literature one can imagine. Roving’s resi-

The Judgment scene: Ani watches (to the left) as his heart is weighed against an ostrich feather. Anubis (in the middle) checks the accuracy of the balance. Thoth (to the right) stands ready to write down the result. Ammit, the hybrid monster (far right),

dence and two outdoor courts will extend beyond the magnificent hall. Roving explains that customers will be drawn in great numbers by the luxuriousness of the project and that it therefore will be a sound investment. The clearly duped journalist quotes Roving as saying: “This is precisely the type of establishment that Copenhagen is waiting for.”

By the time I become acquainted with the tennis hall, Dansk Tennis Club and the life story of Leif Roving, eighty-five years have gone by. Research over the following years turned into a journey through a series of marvellous stories: The fascinating life story of an eccentric individual, his significance as one of Denmark’s best tennis players in the formative years of the sport, the creation of an original work of sports architecture, the originator’s efforts toward recognition of homosexuality in the world of sports, his contribution to the history of the travel book and much, much more.

Questions abound. Why did Roving establish his own tennis hall and tournament? Why was it suddenly so important for him to distance himself from the tennis world that he had dominated for years? How could such an unusual tennis hall remain practically unknown to the broader public?

A GRAND CAREER BEGINS

Leif Rosing became a member of KB (Kjøbenhavns Boldklub), a Danish sports club based in Copenhagen, already at the age of thirteen.² Tennis was such an important part of his life, that in his youth, by his own testimony, his surroundings saw him as someone who could talk of nothing but tennis.³ Over the years he would become a very talented athlete, known for a strong serve and a good drive.⁴ In 1910 Rosing competed in Wimbledon – albeit without great success. The Scandinavian championships, however, were a different matter. He won multiple Danish doubles championships, for example with Erik Tegner in 1916, and that same year also the so-called international single championship in Sweden and Norway.⁵ When Sweden hosted the Olympic Games in 1912, Rosing represented Denmark. On outdoor courts with room for more than 1000 spectators, he became number 15 in the singles competition and with Victor G. Hansen number 9 in doubles.

Rosing participated in the indoor world championship in 1913 – again without significant results – but later went as far as the doubles final with Tegner in the 1923 world championships in Barcelona. They lost, however, to Cochet-Couitéas, who was among the best players in the world at the time and one of the so-called "four musketeers".⁶ Rosing was a well-known person in the sports world, but in 1917 he was excluded socially from the tennis community because of allegations by the football/tennis associations that he had committed criminal acts. It all began with a flirt.

THE SCANDAL

In the autumn of 1916, the 18 year-old university student Haldor Nørregaard, son of a bank president, pays a visit to Leif Rosing. They listen to music on Rosing's gramophone, and an intimate atmosphere arises to the tunes from the shellac records. According to the guest, Rosing, who is 11 years his senior, suddenly moves closer, begins to talk of homosexual relationships and kisses and caresses him. Finally, Rosing asks Nørregaard directly whether he is interested in a homosexual relationship.

Afterwards, there were at least two versions of how events transpired. Rosing explained that the young man had in fact sought him out (rather than the contrary), and denied having seduced Nørregaard against his will. Rosing maintained that his private life was a private matter, and revealed that the student had admitted previous homosexual experiences, having been seduced by a teacher and having had relationships with peers. Haldor Nørregaard, possibly strongly urged by his father, went to the board of the Danish sports club B.93 with an entirely different story. Here, the engineering student claimed that he had let Rosing go so far because he had not understood Rosing's intentions to begin with and because he had been afraid of Rosing, as they were alone.

Rosing realises the dream that he describes to the BT journalist in 1917. The new hall of Dansk Tennis Club is a pure wood structure. It is 43,5 m long and 23,5 m wide with low projections on the façade toward Rygaards Allé.

On May 5, 1916 the Danish Football Association (DBU) excluded Rovsing from all clubs under their auspices and banned him from participating in all Danish tournaments.⁷ In his defence, Rovsing had argued that homosexual relations before marriage were harmless, and that such relations were in fact healthier and more rational because young men in this way avoided sexually transmitted disease. These arguments boomeranged and hit Rovsing full force on their return. DBU pounced on his idealistic arguments, pronouncing him to be not only a homosexual but also even more of a threat to the younger generation because of his views on sexuality: Not only did he have sex with other men, but he also preached the virtues of this practice. DBU completely dismissed Rovsing's slightly pretentious scientific rhetoric. They came straight to the point with the claim that it was their responsibility to protect young people from this type of influence, making it necessary to exclude Rovsing from all types of tennis activity. From DBU's perspective, it was completely irrelevant

DANSK TENNIS CLUB

In 1917 readers of the daily newspaper BT could follow the journalist's enthusiastic portrayal of Rovsing and the coming 'World-Sports-Establishment'. And yet it was not until 1920 that the municipal council of Gentofte was presented with an application from barrister

whether his 'propaganda' took place at home or on the tennis courts.

However, DBU made three mistakes. First of all by claiming that homosexuality was a punishable offense in Denmark. Aspects of homosexuality, such as paedophilia for example, were illegal, but Rovsing was not guilty of the latter. Secondly by involving the presumed negative public views on homosexuality in their decision and letting it be a contributing factor toward his exclusion. Those in power (mis-)used public opinion. Finally, DBU made the mistake of using an incident that took place in Rovsing's home as grounds for exclusion, in spite of the fact that it was Rovsing's word against Nørregaard's. In order to get rid of the homosexual tennis player at any cost, DBU violated the right to privacy. Their decision read as follows:

Due to homosexuality, Leif Rovsing, MA, is excluded from membership of all clubs under DBU and from participating in all tournaments arranged by DBU or by clubs under DBU.⁸

J. Werner on behalf of Rovsing. On May 4, the municipal council had to decide whether to approve changes to the district plan for an area containing a commercial nursery. The lot was 4.728 m² and besides the nursery, there were only allotment gardens south of the area.

Rovsing offered Gentofte Kommune to establish a slag road leading to the hall and subsequently to establish the road at their discretion. The fact that Rovsing intended to construct the hall with independent means was used to persuade the municipality.⁹

Dansk Tennis Club (D.T.C.) was established as an independent institution already in 1919. The first article of the bylaws stipulated that D.T.C. could not become an affiliate of any Danish sports union or association.¹⁰ At the same time, Rovsing added a clause in article five, stipulating that members must commit themselves in writing to refrain from participation in tournaments organised by DBU or clubs under DBU. This was his way of excluding DBU from his house and his tournament.

Dansk Tennis Club was a private 'club'. Its members were divided into three categories: Group 1, passive members, group 2, active members with a right to play during available hours and group 3, tournament players. Membership in the latter category was restricted to ten members, selected in a competition held in December each year. The three board members and the seven other highest ranking players would constitute Group 3 for the coming year. A Group 2 player could, however, challenge players 8-10, and with a win, assume a spot in Group 3. The last article in the bylaws of Dansk Tennis Club stipulates that a player can be excluded if he is indebted to the club, although a unanimous board may reinstate him. Rovsing had no intention of being as ruthless and narrow-minded as his enemies in DBU and B.93.

For the next eighty years, Dansk Tennis Club is regarded as an 'in' club. The waiting lists were long, and the club had a sectarian and somewhat decadent reputation, perhaps due to the many well-known members and the rumours of Rovsing's homosexuality. This was the beginning of the rumours and notoriety that have since characterised the club.

A 'WORLD-SPORTS-ESTABLISHMENT' TAKES SHAPE

Henry Madsen from Frederiksberg was the architect behind the tennis hall in cooperation with the engineering company I.W. Unmack. While Madsen remains completely unknown today,

I.W. Unmack is presumably the engineering company behind the second main train station in Copenhagen, the so-called 'Centralbanegård' designed by architect J.D. Herholdt. This train station was completed in 1864 in the approximate location of the current day Palads cinema. Unmack also had experience with building tennis facilities from the recent construction of the KB tennis hall on Pile Allé.¹¹

At the time, station buildings pried open the town. They were the new town gates. Whereas the pre-modern town had moats and town gates intended to keep

The visible wooden construction is part of the "helhedsoplevelse?" for the daily users of Dansk Tennis Club.

trespassers out, the new station buildings symbolized a wide-open town. They turned the town into an appendix to the railroad. The station buildings were even larger than the town halls, and therefore became models for the architecture of the time. However, I shall return to the question of whether I.W. Unmack's experience with building Centralbanegården can explain the station-like character of the new tennis hall.

The technical department of Gentofte Kommune was not entirely thrilled with the application submitted for a building permit. They were concerned firstly that the hall would appear too large in a residential neighbourhood with single-family homes, and secondly whether artistic execution could live up to municipal standards. Nevertheless, exemption was granted as a permit had already been issued for construction of Jernbaneskolen (the railroad school) by architect Heinrich Wenck, a building of similar size on Rygårds Allé 45. However, the municipality insisted that a well-reputed architect control construction to ensure that details and colours on the building façade were carried out correctly from an artistic point of view. The architect assigned to the aforementioned task was Th. Ridder. Roving's reply to the municipal board in June 1920 consistently includes the term 'assessment panel' in

The characteristic architecture of Dansk Tennis Club blends in beautifully in the suburban area. Roving's own residence is laid out as an extension of the south side of the tennis hall.

quotation marks, indicating his barely disguised lack of respect for the opinions of the panel.¹²

The building permit was granted on June 24, 1920 conditional upon the terms mentioned above. Exterior work was reported complete on December 31 of the same year, and sewage certification was issued on April 19, 1921.¹³ Four issues of the daily newspaper Politiken from May 1921 found in the wall facing the shower area, confirm that the hall was completed in 1921. However, the official opening took place more than year and a half later with an exhibition match between Henning Larsen and the owner on October 8, 1922.¹⁴

Rovsing realises the dream that he describes to the BT journalist in 1917. The new hall of Dansk Tennis Club is a pure wood structure. It is 43,5 m long and 23,5 m wide with low projections on the façade toward Rygaards Allé. The roof is borne by arches in a cantilever wood construction called "System Stephan". Side pillars 8 m tall support the arches in a wooden grid construction. Span is 20,2 m and arch length 3,8 m. The very top of the 43,5 m long facade is comprised solely of small-muntined windows, providing the hall with an intake of daylight. Initially, blinds are in place to avoid blinding the players, and later, the characteristic per-

The consequent use of colour and the Egyptian inspired decoration through out the interior of Dansk Tennis Club is rather unique.

pendicular white sails serve this purpose. This elevated sidelight creates a visually close connection between the indoors and the outdoors and sheds a soft parallel light over the courts without blinding the players. Constituting the only larger intervention in the architecture, the windows are replaced in 1987 with new windows with solid aluminium profiles.

On the rear façade, the wall continues downward along the pillars, whereas the end walls and the side towards Rygaards Allé are recessed 1,25 m making room for a U-shaped gallery. In order to allow the hall to open toward its surroundings, twenty 1,8 m double doors are installed in the front and rear façade. The end galleries are kept free of pillars by supporting them with wooden grid pillars suspended by arches above and attached to a horizontal wooden lattice girder below. The boarding comprises planed and grooved boards. The hall floor is also wood, while concrete floors are found everywhere else. The architect envisioned an unheated building, although tiled stoves can provide heat during the winter months. The lower projections toward Rygaards Allé are clubrooms that were not built until 1924. A tea-room and a smoking lounge are established here, and club members in both areas can watch the games being played in the hall through open double doors. Spectator platforms have also been established at both ends of the hall, raised 50 cm above the hall floor and with high balustrades. The spectator area is designed for a standing audience. Consequently, the hall has an intimate, rather than an empty feel, even when no specta-

tors are present. This is a gentleman's club: To begin with there are no locker/shower facilities for women, although these are added in connection with the construction of clubrooms in 1924 on the main façade. In 2011 Erik Møller Architects substantially renovated the entrance, showers and locker rooms.

Rovsing's own residence is laid out as an extension of the south side of the tennis hall. The residence is 23,5 m long and 5,3 m wide with a pitched roof. It is a relatively simple timber frame structure, with half-brick walls, that are rendered, scoured, brushed and whitewashed on the outside. If Rovsing holds back on expenditure anywhere, it is here. The house is modest. From the hall, you can enter the study on your right or turn left to find the living room, kitchen and bedroom. There is no bath and only a modest toilet. Rovsing heats his home with tiled stoves, although oil-fired central heating is relatively common in Denmark by this time. In June 1928, however, the municipality receives an application for permission to install the new American "Nu-Way" automatic oil burner with thermostatic regulation. And in July 1931 Rovsing finally installs a shower, oddly enough in connection with the study. However, it is in this simple residence that Rovsing remains, almost for the rest of his life.

In 1925 Rovsing estimates that the tennis facility has cost him approximately 350.000 Danish kroner. And he

New aluminium window frames was a part of a gentle restoration of the Hall in 1987

was rightly proud. In November 1925 he addressed DBU as follows: *As a consequence of the exclusion, I have established a tennis monument: "Dansk Tennis Club"*.¹⁵

CONTEMPORARY SPACES FOR EARLY GYMNASTICS AND TENNIS

Gymnastics in Denmark – first German and later Swedish gymnastics – could be practiced indoors already from the 1870s in training halls and community centres. The tennis sport, however, which came to Denmark from England in the 1880s, did not acquire its own buildings until the 1910s. There was a great difference in purpose between Swedish gymnastics, German gymnastics and tennis, as reflected in the associated architecture. Gymnastics developed from the peasant movement in the country, whereas sports were an urban phenomenon. Roughly simplified, German gymnastics had a military purpose (much like the Olympic Games of antiquity), Swedish gymnastics focused on health and prevention, while sports focused solely on the competitive element and on beating records. You don't practice sports in order to be healthy, but rather in order to win, which in turn introduces the need for identical, comparable facilities. Here too, there is evidence of an affinity between the standardisation of industrialisation on the one hand and the very soul of sports on the other, articulated as "citius, altius, fortius" (i.e. faster, higher, stronger). This was further emphasised by the fact that newly arrived sports were presented in Copenhagen at the industrial fair in Tivoli in 1888, precisely in order to

"...establish connections not only between art and industry but also between sports and industry".¹⁶

When Rovsing elucidated his visions for Dansk Tennis Club for BT's readers in 1917, there was only one covered tennis hall in Copenhagen. This hall was located in Østerbro in the sports park, Idrætsparken, and belonged to B.93. It was designed in 1912 by architect Søren Lemche, and was a modest concrete structure with roof light, strangely portending the functionalist sports architecture that manifested itself from the 1930s. KB on Pile Allé acquired a tennis hall in 1918, designed by architect Einar Madding.¹⁷ While Rovsing still had permission to play here, Madding had only completed the first phase comprising changing rooms, coatroom and restaurant. Not until 1916 did KB have the means allowing construction of phase two: A very beautiful barrel-vaulted hall with charnier arches spanning 21 m, topped by roof lights. In 1914 Madvig had taken study trips to Paris and London, and he visited Gothenburg and Stockholm in 1916. He found that the Swedish halls, however, gave a very 'restless' impression, and articulation of the KB hall did in fact come much closer to the rational, early functionalist design of Søren Lemche. The hall in Frederiksberg later burned to the ground on June 28, 1968.

Consequently, Rovsing's building was probably the third covered tennis hall in the Copenhagen area and the fourth or fifth in the country as a whole, as Axel Høeg-Hansen's modest, firm, neo-classicist stadium with gymnastics and tennis hall was completed in Aarhus in 1920.

In the early years, sports were practiced outdoors. In Copenhagen, in Østre Anlæg park, on the castle square, Rosenborg Eksercerplads, Blegdamsfælleden park and the Øster Vold ramparts. This relegation to the outdoors was entirely logical as the first sports that came to Denmark (Copenhagen) were outdoor activities such as rowing (with the clubs Kvik and Handels- og Kontoristforeningens Roklub established in 1866), football and cricket (KB in 1876) and tennis (KB in 1883). For the same reason, a single style cannot be claimed to dominate spaces for gymnastics and sports at this time. And yet, with a view to the scant buildings albeit in existence, sports architecture in Denmark had romantic nationalism and its references to antiquity as its starting point (ca. 1850s-1900s), continuing over neo-classicist fascination with the simple scheme of classical Antiquity (ca. 1910s-1920s), to democratic functionalism void of reference (ca. 1930s-1960s), in order to arrive in the austere, puritan standardised hall building (ca. 1960s-2000s).

A TENNIS FACILITY IN A TIME OF STYLISTIC UNREST AND UPHEAVAL

Rovsing was thus familiar with romantic nationalism, neo-classicism and via Søren Lemche's tennis hall for B.93 also with the more austere modern architecture. For his time, Rovsing was unusually well travelled. He was wealthy and considered himself an educated and refined person. He had played tennis in all the Nordic countries, although mostly on outdoor courts. Inspira-

tion for Dansk Tennis Club came from Sweden, where he had seen two fantastic tennis pavilions in Stockholm: One designed by architect Fredrik Liljekvist in 1896, and the other by Danish/Swedish architect Torben Grut in 1900.

In Sweden, Crown Prince Gustaf V was an avid tennis player and later become known as "The Tennis King." He was a strong influence behind the two first halls with indoor tennis courts in Scandinavia. The Lawn Tennis Pavilion by Frederik Liljekvist was inaugurated in Stockholm's sports park on October 1, 1896.

The pavilion was a wooden building in the style of romantic nationalism, the eastern one of two pavilions constructed in the sports park. The entrance was crowned by a tower clock, and was most of all reminiscent of a station building. This was entirely logical, because in the late 1800s only stations, barns and hangars had comparable span. This type of light "festival architecture,"¹⁸ was characteristic of the early sports buildings. The tennis courts inside the hall were located parallel to one another. The roof had a steep slope, and the pavilion was painted with linseed oil in ochre yellow, oxblood red and green colours. Architect Torben Grut's tennis pavilion for the Crown Prince's Lawn Tennis Club (KLTK) from 1900 was located on the ridge just north of the sports park by the road Sturevägen. While the tennis hall was huge for its time, it was also typical of its time in terms of architecture. Grut placed the two tennis courts in extension of one another. A slightly raised wooden deck ran along one side of the courts. Carpet-

ed salons adjoined the courts, with soft couches, decanters for spirits, a piano and framed oil paintings on the walls.

Both pavilions have spaces completed by tall gables and allow daylight to enter from roof lights and small-muntined windows above the courts. Rovsing undoubtedly found inspiration for light intake, materials, colour choices, ornamentation and layout in the Swedish ideals.

However, by 1920 Frederik Liljekvist's Lawn Tennis Pavilion and Torben Grut's hall for KLTK share a similar destiny, as both have been removed from their original location. The former is relocated north to the road Fiskartorpsvägen in order to make room for the Olympic Games in 1912 (in which Rovsing represented Denmark in June). Grut's beautiful tennis hall on the hill met with a more tragic destiny, as it burned to the ground on March 3, 1920.

As Rovsing endeavours to transform vision into concrete plans in 1919-1920, he is able to draw on many good memories from Stockholm. Romantic nationalism is a chapter long closed, and the time heralds architecture devoid of ornamentation, but with symbolism inscribed directly in choices concerning materials, colours, surfaces, light intake etc. In this way, Dansk Tennis Club comes into being with stylistic roots from the time of the gentleman's study, plush sofas and wall decorations while also looking forward toward a sports architecture that focuses on optimising

the game and articulates this focus in design. Rovsing and the architect Henry Madsen "borrow" the best from the pavilions in Stockholm, optimise it and point it toward the future. They choose wood as their building material, as is the case for most sports architecture at the time. Arches hold the roof in a cantilever wood construction. The sidelights up high, the wooden deck along the courts, the wood floor and the colour scheme all replicate the intimate atmosphere of the Swedish pavilions. Yet at the same time, the architecture has been carried out with pragmatic and sober precision in all details. The builder and owner is a top athlete who knows his trade. He is ambitious and yearns to signal redress to his surroundings, but he is also a top athlete who truly knows what is best for the game.

He later has the walls decorated with exotic motifs, perfectly in alignment with his personality and his perception of the tennis sport in Copenhagen as small-minded and provincial.¹⁹ He adorns the walls of the tennis hall with Egyptian motifs. The tearoom is adorned with both Egyptian and Balinese decorations, while the residence comprises only decorations from Bali. Rovsing brings them home as photographs from his many travels, for example to central Indonesia, Egypt, Ceylon, Singapore, Mallorca, Italy and two sailing trips around the world. As he has seen much of the world, he turns his gaze outward – away from Denmark. These unexpected juxtapositions are what rendered Dansk Tennis Club so unusual at the time – and to this day.

SPORTS FOR (PRACTICALLY) EVERYONE

Sports have been created by and for men. Consequently, it is not surprising that masculine values and heterosexuality dominate most sports environments. Particularly in the changing room context, unity is constructed through language and ritual, but is also at its most vulnerable.

In his book on sports and gender, *Idrottens kön*, Jesper Andreasson finds that two groups are traditionally excluded from the masculine sports community: women and gay men.²⁰ A poor performance is criticised as being 'girly' or 'gay'. Feminine and homosexual behaviour represent the complete opposite of the real man – at least symbolically. Yet at the same time they contribute to defining the foundation of a shared culture. The underlying logic is that in this vacuum, things that would create offense in surrounding society can be said and done because this community only has to concern itself with masculine and heterosexual values. When even today, athletes within certain sports are afraid of openly admitting their homosexuality for fear of the consequences, the question arises of whether we have learned anything since DBU excluded Rovsing from all clubs and tournaments because of his sexual orientation.

Today I know him well enough to be certain that he would rather have been a part of the community. He would never have established Dansk Tennis Club or built the tennis hall if B.93 had not interfered in his personal life and robbed him of the right to do what was most

important to him, namely practice his sport. Leif Rovsing is not a martyr. He is a part of a minority with a long history of suffering. Yet Rovsing is the role model that may be able to convince national and international sports associations of the necessity of establishing special security programmes for athletes who in the future may choose to go against the stream; regardless of whether this is done for political, religious or sexual reasons. Federations and associations should develop specific programs that address and ensure the safety of athletes who come out into the open. Not in the interest of affirmative action or in order to marginalise or give prominence to others, but rather in order to *normalise* club life and render it more *accommodating*.

The exclusion of Rovsing was more than unjust. It was not carried out in accordance with prevailing Danish law. Rovsing was called out – although this did not write him out of history. On the contrary. With his tennis hall, Rovsing created a central place for himself in the history of Danish sports architecture. When the hall was completed in 1921, he delivered on the prediction put forth in BT four years earlier by journalist Ardens: That a 'World-Sports-Establishment' would be created in Hellerup. It can be said that the Danish sports world did not have room for Rovsing, while he in turn made room for the sports world, first-class room, in the shape of a hall characterized by all the roominess he longed for throughout his life.

NOTES

- 1 Ardens. Et Verdens-Sports-Etablissement i Kjøbenhavn. Leif Rovsing bygger en Mønster-Tennishal. B.T., April 13, 1917, p.5.
- 2 Rovsing, L. Det offentlige mod Leif Rovsing (Farce). København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928, p. 13.
- 3 Rovsing, L. Fodboldvædet over Tennis. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927, p. 47.
- 4 Andersen, Axel Lundquist & Budtz-Jørgensen, Jørgen. Dansk Sportsleksikon. Bd 1-2. Standard Forlaget, 1944-45, p. 388.
- 5 Andersen, Axel Lundquist & Budtz-Jørgensen, Jørgen. Ibid. p. 388.
- 6 Andersen, Axel Lundquist & Budtz-Jørgensen, Jørgen. Dansk Sportsleksikon. Bd 1-2. Standard Forlaget, 1944-45, p. 388.
- 7 The D.B.U. ruling for B. 93, May 3, 1917
- 8 The D.B.U. ruling for B. 93, May 3, 1917
- 9 Letter from barrister J. Werner to 'Gjentoft Kommunalbestyrelse', March 26, 1920, p. 1.
- 10 Dansk Tennis Club. Love for Dansk Tennis Club. Dansk Tennis Club, 1920.
- 11 Madvig, E. Københavns Boldklubs Tennishal. *Arkitekten*. Volume 20, July 6, 1918, No 40, p. 371
- 12 Letter from Rovsing to 'Gjentoft Kommunalbestyrelse', June 16, 1920
- 13 Letter from 'Gjentoft Kommune Ingeniørkontor', April 19, 1921
- 14 Information from photograph in the daily newspaper B.T., October 9, 1922
- 15 Letter from Rovsing to D.B.U., K.B.U. and D.L.T.F., November 1925, p. 11.
- 16 Korsgaard, O. Kroppens århundrede. In: *Grib tiden*, Gyldendal 2001, p. 144
- 17 Madvig, E. Københavns Boldklubs Tennishal. *Arkitekten*. Volume 20, July 6, 1918, No 40, pp. 369-373
- 18 Andersson, H.O. & Bedoire, F. *Stockholms byggnader. En bok om arkitektur och stadsbild i Stockholm*. Bokförlaget Prisma Stockholm, 1973, pp. 284-285.
- 19 Ardens. Et Verdens-Sports-Etablissement i Kjøbenhavn. Leif Rovsing bygger en Mønster-Tennishal. B.T., April 13, 1917, p. 5
- 20 Andreasson, J. *Idrottens kön. Genus, kropp och sexualitet i lagidrottens vardag*. Lunds Universitet, 2007, pp. 113-141. See also: Jönsson, K. Könsmaktsordningen, maskuliniteten och moralen. In: *Sexualiseringen av idrottens offentliga rum*. FoU-rapport 2007: 2, p. 31.

LITTERATUR

PRIMÆRE KILDER

Rovsing sagen 1917-28. Arkivskaber: Dansk Boldspil-Union. Rigsarkivet. Pakke nr. 63, magasinopstilling 5222-09-03.

II. Nr. 187/1928: *Kløvermarkens Tennis Klub mod Dansk Boldspil-Union*. Østre Landsret, 2. afd., dombog nr. 16, pp. 167-173.

Studenterforeningens arkiv. Arkivskaber: Studenterforeningen. Arkivalier vedr. Studenterforeningen 1913-1970. Det Kongelige Bibliotek.

Dansk Tennis Club. *Love for Dansk Tennis Club*. Dansk Tennis Club, 1920.

Dansk Tennis Fond. Regnskab for 30/6 1961 – 30/6 1962. 7' regnskabsår.

Fundats for Dansk Tennisfond. 10. december 1954 / 11. november 1959.

Gentofte Kommune. Tegningsarkivet. www.gentofte.dk

Halsnæs Kommune. Tegningsarkivet. www.halsnaes.dk

Kobbernagel J. *Studenterforeningens historie 1890-1980*. Bd. 1-3. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck, 1984-86.

Rovsing, L. *Fodboldvældet over Tennis. Med Billed af Leif Rovsing*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927.

Rovsing, L. *Det offentlige mod Leif Rovsing (Farce)*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928.

Rovsing, L. *Tilfældet Kløvermarken ctr D.B.U.* København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1929.

Rovsing, L. *Fra Pygmæ til vor Type. Kend dig selv, kend de andre*. Anubis, 1946.

Rovsing, L. Ungdomsliv 1892-1920. *Vennen. Uafhængigt nordisk homofilt tidsskrift*. 7. årgang, Nummer 3, Marts 1955, pp. 79-86.

Rovsing, L. *I Tropesol og Måneskin. Generkender af Sindets Oplevelser. Et Videnskabeligt Bidrag til Selverkendelsens-psykologi*. Privat tryk, 1959.

Litteratur

Øvrige kilder

Aftenbladet. Studenter-foreningen gøres arveløs. *Aftenbladet*. 11. juli 1956.

Andersen, Axel Lundquist & Budtz-Jørgensen, Jørgen. *Dansk Sportsleksikon. Bd 1-2*. Standard Forlaget, 1944-45, p. 388.

Andersson, H.O. & Bedoire, F. *Stockholms byggnader. En bok om arkitektur och stadsbild i Stockholm*. Bokförlaget Prisma Stockholm, 1973.

Ardens. Et Verdens-Sports-Etablissement i Kjøbenhavn. Leif Rovsing bygger en Mønster-Tennishal. *B.T.* 13. april 1917, p. 3.

Andreasson, J. *Idrottens kön. Genus, kropp och sexualitet i lagidrottens vardag*. Lunds Universitet, 2007.

Axgil, A. & Fogedgaard, H. *Homofile kampår*. Rudkøbing, 1985, pp. 32-36.

Bager Thøgersen, T. Viborg-spiller: Homoseksualitet er tabu. <http://spn.dk/fodbold/article1876483.ece>

Bendix, T. Et tennis tempel. Magien fra en svunden tid. I: *Mad & Boligmagasinet*. Nr. 4, august-september 1992, pp. 114-120.

Berendt, L. *DBU arbejder for tolerance, respekt og integration*. Dato: 19.01.2011.

www.dbu.dk/Nyheder/2010/Januar

Bergvall, E. *Olympiska Spelen i Stockholm 1912. Officiel Redogørelse*. Organisationskommittén, Stockholm 1913.

Bistrup, P. *Fodboldforbund trykede Kløvermarkens Tennis Klub*. Dato: 03.02.2010. www.dif.dk

Dagens Nyheter. Brilljant damtennis i Kungligas Tävling. Danmark slog Norge. J. Söderström besegrade lätt Rovsing. 20. april, 1926.

Erik. Hr. Rovsings Fiasko. Hvorfor Kjøbenhavns Tennisspillere er husvilde om Vinteren. *B.T.* 6. januar 1915.

Heide-Jørgensen, C. Fodboldfans vil gerne se på bøsser. Dato: 13.09.2010. www.politiken.dk/sport/1024212

Hermelin, S. et al (red.) *Den femte olympiaden. Olympiska spelen i Stockholm 1912. I bild och ord*. Stockholm 1912.

Hirsch Sørensen, D. Ung topspiller står frem som homoseksuel. *Spillernyt*, marts 2009, 11 årgang, 1, pp. 20-21.

Holm, Å. I.W. Unmack a Hellerup. II Tennis in Casa. *Abitare*, nr. 323, 1993, pp. 122-128.

Høeg-Hansen, A. Stadion i Aarhus. *Architekten*. XXII Aargang, 3. juni 1920, Hæfte 11, p. 146.

Jönsson, K. Könsmaktsordningen, maskuliniteten och moralen. In: *Sexualiseringen av idrottens offentliga rum*. FoU-rapport 2007: 2.

Kampmann Walther, B. Bim bam bøsse. Dato: 13.09.2010. www.information.dk/print/155306

Korsgaard, O. Kroppens århundrede. I: *Grib tiden*, Gyldendal 2001, pp. 142-155.

Lyngsgård, H. *Idrættens Rum*. Borgen, 1990.

Madvig, E. Københavns Boldklubs Tennishal. *Architekten*. 20 Aargang, 6. Juli 1918, 40 Hæfte, pp. 369-373.

Nordisk familjebok, Idrottspark, Stockholms. 1904-1926, pp. 367-368.

Nya Dagligt Allehanda. Internationella förvecklingar i tennishallen. Dansken Rovsing uteblir på tisdagen – diskvalifikation trolig. 20. april, 1926.

Olympiska Spelens Tidning. Referat af Rovsing og Hansens sidste kamp ved OL 1912. *Ny Tidning för Idrott*. Stockholm, Måndag den 1. Juli. 15:de (32:a) Årgangen. Nr. 33, 1912, p. 9.

Platon. (Oversættelse og introduktion af Gill, C). *The Symposium*. Penguin Books, 1999.

von Rosen, W. Pornografi-affæren i 1955. *Zink, Danmarks Queer Magasin*. Sept./okt. nr. 4, 1999.

von Rosen,W. Roving, (Ludvig) Leif (Sadi) (1887-1977).
I: Aldrich,R. & Wotherspoon,G. *Who's Who in Gay and Lesbian History, from Antiquity to WWII*. Routledge, London, 2001, pp. 453-454.

Roving,R. Da Roving lavede Fodfejl. Historien om “Tennisforviklingerne” i Stockholm.
B.T., 1926.

Roving,L. *Nøglen til Religionens Symbolisme (aabner til forstaaelse af samfundets liv)*.
Horus Kulturfond, 1947. (Afhandling indsendt til Københavns Universitet).

Roving,L. *Religionen og samfundet*.
Forlaget Eiler Wangel i kommission, Kronik Nr. 4, 2. oplag, 1948.

Roving,L. *Løser og opfylder Universitet og Åndsvidenskab deres Opgaver og Ansvar for “DENNE VERDEN” som med sit Angstskaberstyre har mistet fornuftens brug af Sandhed. Broderskab. Ret.???!!!*.
Foredrag holdt i Studenterforeningen 27. november 1951, pjece, udgivelsesår ukendt.

Roving,L. *Således opstod Religionen*.
Horus Kulturfond, 1952.

Roving,L. *Ti år efter*.
Pjece, 1965.

Rung,O. *Fra min klunketid. En hjemlig kavalkade*.
Gyldendal, 1985.

Sennels,A. Homoseksualitet og fodbold.
<http://blog.politiken.dk/sennels/2009/11/05/homoseksualitet-og-fodbold/>

Støvelbæk,S. Lang vej til accept af homoseksuelle i sport.
www.homotropolis.dk/kultur/artikel.php?id=2210

Svenska Dagbladet. Fröken Meyer slog fru Dahl, Norge, i tennisturneringen. Egendommeligt opträdande av dansken Roving.
Svenska Dagbladet, 20. april, 1926.

Tholl,S. Fodbold – den homofobiske sport. Dato: 13.09.2010.
www.information.dk/print/198387

Walther_Ahrens,T. Lesbianism as the Last Taboo in Women’s Football.
www.idrottsforum.org/articles/walter-ahrens/walther-ahrens101103.html

Lydfiler
Roving,L. Foredrag holdt i Studenterforeningen, 1950.

NOTER

1. Ardens. Et Verdens-Sports-Etablissement i Kjøbenhavn. Leif Roving bygger en Mønster-Tennishal.
B.T., 13. april 1917, p. 5.
2. Rung,O. *Fra min klunketid. En hjemlig kavalkade*. Gyldendal, 1985, p. 108.
3. Roving,L. *Fra Pygmæ til vor Type. Kend dig selv, kend de andre*. Anubis, 1946, p. 202.
4. Roving,L. *Ibid.*, pp. 203-204.
5. Roving,L. *Ibid.*, p. 201.
6. Roving,L. Ungdomsliv 1892-1920. *Vennen. Uafhængigt nordisk homofilt tidsskrift*. 7. årgang, Nummer 3, Marts 1955, pp. 80-81.
7. Roving,L. *Fra Pygmæ til vor Type. Kend dig selv, kend de andre*. Anubis, 1946, pp. 198 & 202.
8. Roving,L. Ungdomsliv 1892-1920. *Vennen. Uafhængigt nordisk homofilt tidsskrift*. 7. årgang, Nummer 3, Marts 1955, pp. 79-86.
9. Roving,L. Ungdomsliv 1892-1920. *Vennen. Uafhængigt nordisk homofilt tidsskrift*. 7. årgang, Nummer 3, Marts 1955, p. 81.
10. Roving,L., *Ibid.*, p. 84.
11. Roving,L. *Det offentlige mod Leif Roving (Farce)*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928, p. 13.
12. Roving,L. *Fodboldvældet over Tennis*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927, p. 47.
13. Andersen, Axel Lundquist & Budtz-Jørgensen, Jørgen. *Dansk Sportsleksikon. Bd 1-2*. Standard Forlaget, 1944-45, p. 388.
14. Andersen, Axel Lundquist & Budtz-Jørgensen, Jørgen. *Ibid.* p. 388.
15. Olympiska Spelens Tidning. Referat af Roving og Hansens sidste kamp ved OL 1912. *Ny Tidning för Idrott*. Stockholm, Måndag den 1. Juli.15:de (32:a) Årgangen. Nr.33, 1912, p.9.
16. Andersen, Axel Lundquist & Budtz-Jørgensen, Jørgen. *Dansk Sportsleksikon. Bd 1-2*. Standard Forlaget, 1944-45, p. 388.
17. Ardens. Et Verdens-Sports-Etablissement i Kjøbenhavn. Leif Roving bygger en Mønster-Tennishal.
B.T., 13. april 1917, p. 5.
18. Roving,L. *Fodboldvældet over Tennis*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927, pp. 31-32.
19. Roving,L. Ungdomsliv 1892-1920. *Vennen. Uafhængigt nordisk homofilt tidsskrift*. 7. årgang, Nummer 3, Marts 1955, pp. 82-83.
20. Leif Roving's forsvar oplæst af ham på D.B.U.s udvalgs møde, 21. april 1917.
21. Kendelsen fra D.B.U. til B.93, 3. maj 1917.
22. Kendelsen fra D.B.U. til B.93, 3. maj 1917.
23. Brev til D.B.U. fra Københavns Boldklub, 8. august 1917.
24. *Roving sagen 1917-28*. Arkivskaber: Dansk Boldspil-Union. Rigsarkivet. Pakke nr. 63, magasinopstilling 5222-09-03.
25. Se f.eks. brev af 18. december 1918 til D.B.U.s bestyrelse, p. 2-3. Brev af 11. september 1919 til D.B.U., p. 1. Brev af oktober 1919 til D.B.U., B.93 og K.B., pp. 1-2. Og brev af

- juni 1924 til D.B.U., D.L.T.F. og K.B.U., pp. 1-2.
26. Brev fra Rovsing til D.B.U., maj 1924, pp. 4-5.
27. Postkort fra Rovsing til D.B.U., 24. april 1918.
28. B.T., 8. maj 1918, p. 3.
29. Brev fra Svenska Lawn-Tennisförbundet til Dansk Boldspil-Union, 3. juni 1918.
30. Udateret brev fra 1918 til Dansk Boldspil-Union, p. 3.
31. Brev fra Rovsing til D.B.U., maj 1924, p. 5.
32. Brev fra Rovsing til D.B.U., K.B.U. og D.L.T.F., november 1925, samt brev fra Rovsing til D.L.T.F., februar 1926.
33. Lyngsgård, H. *Ildrættens rum*, Borgen, 1990, pp. 64-65.
34. Rung, O. *Fra min klunketid. En hjemlig kavalkade*. Gyldendal, 1985, pp. 164-165.
35. Korsgaard, O. *Kroppens Århundrede. I: Grib tiden*, Gyldendal 2001, pp. 152-153.
36. Det samme gælder ved underskriftsindsamlingen i april 1924.
37. Brev fra overretssagfører Johs. Vibe-Hastrup til D.B.U.s bestyrelse, 21. marts 1924.
38. Brev fra K.B.U. til D.B.U., 16. november 1923.
39. Kommissionens redegørelse, 14. november 1923.
40. Brev fra K.B.U. til D.B.U., 3. december 1923.
41. Brev fra Emil Jørgensen i K.B.U. til D.B.U., 29. januar 1924.
42. Håndskrevet brev fra Rovsing til K.B.U., D.B.U., D.L.T.F. og K.B., marts 1924. Se også brev fra Rovsing til D.L.T.F., 12. april 1924, p. 1, og brev fra Rovsing til D.B.U., D.L.T.F. og K.B.U. juni 1924, p. 4. Se også Rovsing, L. *Det offentlige mod Leif Røvsing (Farce)*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928, pp. 30-31, & Rovsing, L. *Fodboldvældet over Tennis*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927, p. 33, hvor han omtaler sine selvmordstrusler og følelse af sindssyge, samt notat om fængsling og husundersøgelse, november 1955.
43. Røvsing, op. cit., marts 1924.
44. Brev til D.L.T.F., 12. april 1924. Og senere igen i brev til D.B.U., maj 1924, samt D.L.T.F.s bestyrelse, marts 1926.
45. Brev fra D.B.U. til Lokalunionerne under Dansk Boldspil-Union og Dansk Boldspil-Unions Bestyrelse, 13. maj 1924, p. 2.
46. Brev fra D.B.U. til Dansk Lawn-Tennis Forbund, 20. maj 1924.
47. Brev fra formand i B.93 P.N. Holst til Dansk Lawn-Tennis Forbund, 4. januar 1923. For yderligere henvendelser se også brev fra Dansk Lawn-Tennis Forbund til B.93, februar 1922.
48. Brev fra formand i B.93 P.N. Holst til Dansk Lawn-Tennis Forbund, 4. januar 1923.
49. Slutkonklusion fra kommission til "Fornyet Undersøgelse af Sagen Røvsing", 14. november 1923, p. 5.
50. Brev fra Røvsing til D.B.U., maj 1924, p. 6.
50. Brev fra D.B.U. til Dansk Lawn-Tennis Forbund, 3. august 1925.
52. Frøken Meyer slog fru Dahl, Norge, i tennisturneringen. Egendommeligt optrædende av dansken Røvsing. *Svenska Dagbladet*. 20. april, 1926. Brilljant damtennis i Kungligas Tävling. Danmark slog Norge. J. Söderström besegrade lätt Røvsing. *Dagens Nyheter*. 20. april, 1926. Internationella förvecklingar i tennishallen. Dansken Røvsing uteblir på tisdagen – diskvalifikation trolig. *Nya Dagligt Allehanda*, 20. april, 1926.
53. Frøken Meyer slog fru Dahl, Norge, i tennis-

- turneringen. Egendommeligt optrædende av dansken Røvsing. *Svenska Dagbladet*. 20. april, 1926.
54. Brev fra Svenske Lawntennisförbundet til Dansk Lawn-Tennis Forbund, 5. maj 1926.
55. Røvsing, R. Da Røvsing lavede Fodfejl. Historien om "Tennisforviklingerne" i Stockholm. B.T., 1926.
56. Brev til D.M. Greig samt brev og postkort til K.L.T.K., 20. april 1926. Postkort udateret.
57. Brev til K.L.T.K., 20. april 1926, p. 4.
58. Røvsing, L. *Det offentlige mod Leif Røvsing (Farce)*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928, p. 35.
59. Røvsing, L. *Ibid.*, pp. 35-37.
60. Dansk Tennis Fond. Regnskab for 30/6 1961 – 30/6 1962. 7. regnskabsår.
61. § 4 i *Fundats for Dansk Tennisfond*. 10. december 1954 / 11. november 1959.
62. Udateret brev fra 1918 til Dansk Boldspil-Union, p. 4.
63. II Nr. 187/1928: *Kløvermarkens Tennis Klub mod Dansk Boldspil-Union*. Østre Landsret, 2. afd., dombog nr. 16, p. 171.
64. II Nr. 187/1928: *Ibid.*, pp. 171-172.
65. II Nr. 187/1928: *Ibid.*, p. 172.
66. Røvsing, L. *Det offentlige mod Leif Røvsing (Farce)*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928, p. 27.
67. Røvsing, L. *Det offentlige mod Leif Røvsing (Farce)*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928, pp. 8 & 29.
68. Røvsing, L. *Tilfældet Kløvermarken ctr D.B.U.* København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1929, p. 19. Røvsing, L. *Det offentlige mod Leif Røvsing (Farce)*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928, p. 29.
69. Røvsing, L. *Det offentlige mod Leif Røvsing (Farce)*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1928, p. 9.
70. Røvsing, L. *Tilfældet Kløvermarken ctr D.B.U.* København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1929, pp. 1-6 & 13-15.
71. Se f.eks. Røvsing, L. *Fodboldvældet over Tennis*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927, hele publikationen.
72. Brev fra Emil Jørgensen i K.B.U. til D.B.U., 29. januar 1924.
73. Røvsing, L. *Fodboldvældet over Tennis*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927, p. 34.
74. Se f.eks. Røvsing, L. *Fodboldvældet over Tennis*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927, p. 8.
75. Røvsing, L. *Ibid.*, pp. 38 & 48.
76. Erik. Hr. Røvsings Fiasko. Hvorfor Kjøbenhavns Tennisspillere er husvilde om Vinteren. *B.T.*, 6. januar 1915.
77. Brev fra overretssagfører J. Werner til Gjentofte Kommunalbestyrelse, 26. marts 1920, p. 1.
78. Dansk Tennis Club. *Love for Dansk Tennis Club*. Dansk Tennis Club, 1920.
79. Madvig, E. Københavns Boldklubs Tennishal. *Architekten*. 20 Aargang, 6. Juli 1918, 40 Hæfte, p. 371.
80. Brev fra Røvsing til Gjentofte Kommunalbestyrelse, 16. juni 1920.
81. Brev fra Gjentofte Kommune Ingeniørkontor, 19. april 1921.
82. Oplysningerne stammer fra avisbillede bragt i B.T. 9. oktober 1922.
83. Brev fra Røvsing til D.B.U., K.B.U. og D.L.T.F., november 1925, p. 11.
84. Korsgaard, O. *Kroppens århundrede. I: Grib tiden*, Gyldendal 2001, p. 144.
85. Madvig, E. Københavns Boldklubs Tennishal. *Architekten*. 20 Aargang, 6. Juli 1918, 40 Hæfte, pp. 369-373.

86. Høeg-Hansen,A. Stadion i Aarhus. *Architekten*. XXII Aargang, 3. juni 1920, Hæfte 11, p. 146.
87. Rung,O. *Fra min klunketid. En hjemlig kavalkade*. Gyldendal, 1985, p. 164.
88. Ardens. Et Verdens-Sports-Etablissement i Kjøbenhavn. Leif Rovsing bygger en Mønster-Tennishal. *B.T.*, 13. april 1917, p. 5.
89. *Nordisk familjebok, Idrottspark, Stockholms*, 1904-1926, pp. 367-368.
90. Andersson,H.O. & Bedoire,F. *Stockholms byggnader. En bok om arkitektur och stadsbild i Stockholm*. Bokförlaget Prisma Stockholm, 1973, pp. 284-285.
91. Ardens. Et Verdens-Sports-Etablissement i Kjøbenhavn. Leif Rovsing bygger en Mønster-Tennishal. *B.T.*, 13. april 1917, p. 5.
92. Rovsing,L. *Fra Pygmæ til vor Type. Kend dig selv, kend de andre*. Anubis, 1946, pp. 271-272.
93. Brev fra Rovsing til K.B.U., D.B.U., D.L.T.F. og K.B., marts 1924.
94. Rovsing,L. *Fodboldvældet over Tennis*. København. H. H. Thiles Bogtrykkeri, 1927, p. 33.
95. Rovsing,L. *I Tropesol og Måneskin. Generkenderlser af Sindets Oplevelser. Et Videnskabeligt Bidrag til Selverkendelsens-psykologi*. Privat tryk, 1959, p. 5.
96. Rovsing,L. *Fra Pygmæ til vor Type. Kend dig selv, kend de andre*. Anubis, 1946.
97. Rovsing,L. *Læser og opfylder Universitet og Åndsvidenskab deres Opgaver og Ansvar for "DENNE VERDEN" som med sit Angstskaber-styre har mistet fornuftens brug af Sandhed. Broderskab. Ret.????!!*. Foredrag holdt i Studenterforeningen 27. november 1951, pjece, udgivelsesår ukendt, pp. 8-9, 10,

- 12, 18 & 25.
98. I *Who's Who in Gay and Lesbian History, from Antiquity to WWII*, bliver Rovsings udgivelser kortfattet vurderet således: "De er usammenhængende og man mærker, at han var en selvlært mand, hvis opfattelse af de samfundsmæssige realiteter på hans tid manglede fokus". von Rosen,W. Rovsing, (Ludvig) Leif (Sadi) (1887-1977). I: Aldrich,R. & Wotherspoon,G. *Who's Who in Gay and Lesbian History, from Antiquity to WWII*. Routledge, London, 2001, p. 454. (Min oversættelse).
99. "De erotiske glæder går ingen knægt af vejen for, det strider ikke mod moralen dér". Og "Ingen forældre vil fraråde deres sønner at homoerotisere". Rovsing,L. *I Tropesol og Måneskin. Generkenderlser af Sindets Oplevelser. Et Videnskabeligt Bidrag til Selverkendelsens-psykologi*. Privat tryk, 1959, p. 110.
- 100.Se f.eks. Rovsing,L. *Ibid.*, pp. 205-208.
- 101.I det femte århundrede, hvor Platons dialog foregår, var der en almindelig accept af (homo-)erotik ved symposierne mellem gæster og de drenge- (og pige-) slaver, der serverede. Den ene part kunne sagtens være gift med en kvinde og alligevel nyde sex med en af eget køn. Men spørgsmålet er, hvor alment udbredt dette var i den græske kultur, idet der til symposierne kun var adgang for frie, aristokratiske mænd. Kvinder og mænds roller i samfund og ægteskab var stærkt adskilte. Som Christoffer Gill peger på i sin oversættelse af *Symposion*, så peger meget materiale på, at det klassiske Athen primært var heteroseksuelt. Uklarheden opstår, fordi det ikke lykkes grækerne at romantisere mand-kvinde forholdet på samme måde som forholdet mellem den frie mand og hans kurtisaner – kvinder som mænd. Disse højstatus aktiviteter var kun for en

- lille elite af frie mænd. Det er her, Rovsing tager fejl, når han bruger det antikke Grækenland som "bevis" for homoerotikkens udbredelse i en tidligere, fremstående kultur. Til gengæld må man sandsynligvis medgive ham, at sex mellem to mænd i Antikkens Grækenland næppe har løftet mange øjenbryn. Og så har ordet "homoseksuel" i dets modernistiske betydning ikke eksisteret i Antikkens Athen. Plato. *The Symposium*. (Oversættelse og introduktion af Gill,C). Penguin Books, 1999.
- 102.Rovsing,L. *Religionen og samfundet*. Forlaget Eiler Wangel i kommission, Kronik Nr. 4, 2. oplag, 1948, p. 13.
- 103.Rovsing,L. *Ibid.*, p. 40.
- 104.Rovsing,L. *Ibid.*, p. 37.
- 105.Rovsing,L. *Fra Pygmæ til vor Type. Kend dig selv, kend de andre*. Anubis, 1946, pp. 58-59.
- 106.Rovsing,L. *Ibid*, p. 277.
- 107.Rovsing,L. *Ibid*, p. 256.
- 108.Rovsing,L. *I Tropesol og Måneskin. Generkenderlser af Sindets Oplevelser. Et Videnskabeligt Bidrag til Selverkendelsens-psykologi*. Privat tryk, 1959, p. 15.
- 109.Rovsing,L. *Ibid.*, p. 24 & 31.
- 110.Rovsing,L. *Ibid.*, p. 31.
- 111.Rovsing,L. *Ibid.*, pp. 77 & 78.
- 112.Rovsing,L. *Ungdomsliv 1892-1920. Vennen. Uafhængigt nordisk homofilt tidsskrift*. 7. årgang, Nummer 3, Marts 1955, pp. 80-82.
- 113.Rovsing,L. *Religionen dens mysticisme og realisme og dens vejledning til samfundet idag*. Forlaget Eiler Wangel i kommission, Kronik Nr. 4, 2. oplag, 1948, p. 5.
- 114.Kun 1951 foredraget er udgivet i trykt form. Rovsing,L.

- Læser og opfylder Universitet og Åndsvidenskab deres Opgaver og Ansvar for "DENNE VERDEN" som med sit Angstskaber-styre har mistet fornuftens brug af Sandhed. Broderskab. Ret.????!!*. Foredrag holdt i Studenterforeningen 27. november 1951.
- 115.Rovsing,L. Tale holdt i Studenterforeningen, 1950.
- 116.Rovsing,L. Tale holdt i Studenterforeningen, 1950.
- 117.Studenterforeningens arkiv. Arkivskaber: Studenterforeningen. Arkivalier vedr. Studenterforeningen 1913-1970. Det Kongelige Bibliotek. & Kobbernagel,J. *Studenterforeningens historie 1890-1980*. Bd. 1-3. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck, 1984-86, pp. 13-27.
- 118.Rovsing,L. *Ti år efter*. Pjece, 1965, p. 1.
- 119.Arkivalier vedr. Studenterforeningen 1945-70 og dens konservative fraktion ca. 1913-65.
- 120.Afsnittet bygger primært på følgende artikel: von Rosen,W. Pornografi-affæren i 1955. *Zink, Danmarks Queer Magasin*. Sept./okt. Nr. 4, 1999, pp. 14-18, og brev fra Leif Rovsing, november 1955.
- 121.Rovsing,L. *Ti år efter*. Pjece, 1965, samt brev fra Rovsing dateret november 1955.
- 122.Rovsing,L. *Ti år efter*. Pjece, 1965.
- 123.Andreasson,J. *Idrottens kön. Genus, kropp och sexualitet i lagidrottens vardag*. Lunds Universitet, 2007, pp. 113-141. Se også: Jönsson,K. Könsmaktsordningen, maskuliniteten och moralen. In: *Sexualiseringen av idrottens offentliga rum*. FoU-rapport 2007: 2, p. 31.

*Se under Deres sko-
er de renses for
grus / sten. TAK*